

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XV. NÚMERO 344

1 D'AGOST DE 1996

PREU: 200 PTS

anys lleials a Mallorca

PREMSA FORANA

Són un grup d'alumnes i cuidadores de la Guarderia Snoopy, al Port d'Alcúdia.

Són els alumnes i les monitores de la Guarderia Dida, al Port de Pollença.

L. M. Anson demana 15 milions de ptes. a Josep Palou i a L'ESTEL de Mallorca

El director del pamflet nœonazi ABC es passa pel folro dels calçons els insults que ell i alguns dels seus col·laboradors varen dedicar i dediquen a Cristòfol Soler, Jordi Pujol, etc, i ara es fa l'ofès. (Més informació a les pàgines 4 i 5.)

A la tertúlia del Lobby per la Independència de divendres passat al restaurant Es Cós, de Sineu, es va analitzar la denúncia feta pel director del diari ABC contra Josep Palou i contra L'ESTEL de Mallorca. Les tertúlies continuen tots els divendres a les 9 del vespre i són obertes a tothom.

El president de la comunitat autònoma, Jaume Mates, i el president de la Premsa Forana, Miquel Company, varen signar el passat dia 8 un conveni de col·laboració per als anys 1995, 1996 i 1997. L'acte va tenir lloc a la seu de l'Associació, al poble de Sant Joan. Després de la signatura, hi va haver un sopar a Can Tronca.

Especial dedicat als termes de Pollença, i Alcúdia.
Si vos ha agradat, telefonau al 265005 i el vos enviarem cada quinze dies.

S U M A R I

2 Foc i Fum	16 Els jueus als PP.CC.
4 Luis M. Anson	20 Parlem clar i llampant
6 L'antifranquisme	21 Amazònia
8 L'esperit republicà	22 Espanya mal negoci
9 Sense perdre la dignitat	23 La cuina de na Tonina
10 Mahatma Gandhi	25 La màfia a Mallorca
13 Ball de bot	26 Gloses
15 Ara fa seixanta anys	28 Els teixidors

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

• Segons el padró municipal, l'any 1856, al Port d'Alcúdia, hi havia 3 habitants: Elisabet-Maria Font, botiguera, Joan i Miquel Cifre Font (només hi ha una casa). L'any 1871, en Joan Cifre Font (taverner) demana permís a l'Ajuntament per construir una planta baixa a un tros de terra on avui hi ha el restaurant Miramar. L'actual propietari del restaurant Miramar és en Sebastià Cifre.

• El príncep William, segon en la línia de successió a la Corona d'Anglaterra, no vol esser rei i així ho va fer saber als seus pares, segons cita el periòdic *Sunday Mirror*. "No vull esser rei i vull una vida normal", hauria dit el príncep que ara té 13 anys. Seria bo que el príncep Felipe d'Espanya fes el mateix i volgués fer una vida normal.

• Llegim a la premsa que el rei Alfons XIII, que tenia *querides* i fills bords per allà on anava a inaugurar o visitar "*a sus súbditos*" (i sobretot *súbditas*, sembla ésser que amb dret de cuixa inclòs), a través del seu fidelíssim comte de Romanones, encarregava films pornogràfics a uns empresaris catalans, durant els anys vint, quan el jovent moria al Rif en una guerra colonial i el dictador Primo de Rivera prohibia el català i derogava la Mancomunitat de Catalunya.

Aquest pornògraf del comte de Romanones fou el mateix qui volgué prohibir als nens catalans, mallorquins i valencians que aprenguessin el catecisme en català.

Quan plovia i no podien sortir a caçar animalets, la quadrilla del rei d'Espanya es tancaven a guaitar els primers films porno, filmats per col·laboracionistes catalans. Un quadre explicatiu de decadència i cruels contrastes.

• Davallen els Mossos d'Esquadra de la Generalitat de Catalunya, els quals van fer vaga... de parlar català com a mesura de pressió laboral. O sia, parlaven

foraster com els *piçoletos*. Això demostra que hi ha molt de caragrat, infiltrat oportunista, soldader mercenari i català de pleixiglàs i que, avui per avui, els Mossos són una altra enganyifa del poder colonial espanyol disfressat de Generalitat-batustans.

• Hi ha "independentistes" de nom (amb un sac amb dues o tres dotzenes d'etiquetes més) que tenen tan poca consciència nacional, que els anarcos ja en tenen més. En una concentració per la insubmissió a Castelló vàrem sentir un jove de Maulets cridar consignes en castellà, mentre que els anarcos les cridaven en català. Per a alguns, dir-se "independentistes" és cosa de les rebaixes de gener. Aquesta genteta inconscient és un desprestigi per a la normalització lingüística que semblen reclamar. Sabem, a més, que aquest pobre al·lot feia feina a un hotel on li prohibiren parlar res que no fos foraster. I damunt, té per cognom un nom de poble de la Catalunya profunda.

• Blai Bonet, Antonio Colinas, Narcís Comadira, Pere Gimferrer, Damià Huguet, Miquel López Crespí, Miquel Martí Pol, Joan Perucho, Miquel Àngel Riera, Jean Serra, Alex Sussanna, Antoni Vidal Ferrando i Àngel Terron són alguns dels poetes que fa tres anys varen dedicar els seus versos a Marià Villangómez i que ara veuen la seva obra recollida en el volum *Homenatge a Marià Villangómez*. L'edició del llibre, del qual s'ha fet un tiratge de dos-cents cinquanta exemplars numerats i no venals, ha anat a càrrec de l'Institut d'Estudis Eivissencs i l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i ha contat amb el patrocini de Sa Nostra.

La setmana passada, l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana convidà a fer una conferència al nostre amic i col·laborador de L'ESTEL, M. López Crespí (premi de narrativa de la Generalitat de Catalunya).

Els joves i combatius escriptors mallorquins que agrupa l'Associació, escoltaren amb atenció el detallat informe que, sobre la situació i problemàtica de la nostra cultura, exposa López Crespí. Es parlà de l'actual corrupció en què han caigut els més importants

N'Esteve Martí és el tresorer de l'Associació de la Tercera Edat d'Alcúdia. Cobra les quotes dels 740 associats, que paguen 1.200 pessetes a l'any. Fan dinars dues o tres vegades a l'any, excursions cada parell de mesos... i vida social.

premís literaris, sobre el control que un nefast comissariat reaccionari exerceix sobre editorials i suplementos de cultura indicant qui, del món de les lletres, s'ha de promocionar i qui s'ha de silenciar. S'analitzaren igualment aspectes de la transició política destacant la traïda que els partits majoritaris (AP, PCE, PSOE UCD, etc) feren en la lluita per l'autodeterminació, la República i per arribar a una societat sense injustícies socials.

• Grups radicals andalusos han decidit unir-se i formar un nou partit polític que reivindicui l'autodeterminació i la independència d'Andalusia i la reforma de la Constitució espanyola. Es diu *Nación Andaluza* i està liderat per Antonio Calderón i José Sánchez Vico.

• Continua la repressió contra Mumia Abu-Jamal, el qual ha estat sentenciat a mort, acusat falsament de la mort d'un policia. En realitat, però, l'únic delictes que ha comès és haver militat als Panteres Negres i ésser un periodista compromès. Després de l'ajornament de la seva condemna a mort, s'està duent a terme una campanya de solidaritat a nivell

mundial. Podeu escriure cartes donant suport a Mumia al governador Thomas Ritge, Capitol Building, Room 225 Harrisburg, Pensilvania 17120 USA.

• Ha sortit a la venda *La Setmana*, el primer setmanari en occità. Dóna una informació general, centrant-se primordialment en la cultura i llengua occitanes. Adreça: BP 86-64230 Lescar, France.

• Quatre joves han estat absolts d'un delictes d'agressions contra un destacat nazi de Burgos, que va ésser atacat per una vintena de joves. A Burgos, diverses persones d'esquerra han estat agredides per feixistes, però la mobilització social contra el feixisme fa que s'organitzin moltes activitats cíviques. Destaquem l'activitat de la *Unidad Popular Castellana* i de les *Juventudes Castellanas Revolucionarias*, organitzacions independentistes que l'any passat foren convidades a diverses conferències al Camp de Tarragona per l'organització independentista Maulets. Precisament Diego Santillana, qui va a dur a terme les conferències, és una de les quatre persones absoltes.

• Quan n'Aznar i la gent del PP criden "*viva el rei!*" posen en Juan Carlos en el lloc d'en Franco. Si teníem "un rei per als republicans", ara potser tindrem "un rei esdevingut franquista", malgrat ell.

• La comissió de Drets Humans de l'ONU ha amonestat l'Estat espanyol per la perllongada comunicació que aplica als detinguts per causes polítiques, especialment els presos d'ETA. L'Estat no ha fet cas d'aquesta amonestació i el jutge Garzón, a petició de l'Ertzaina, ha perllongat la detenció incomunicada dels presos polítics Valentín Lasarte i Idoia Arriel.

• El Govern mexicà ha decidit retirar de totes les cartelleres del país el llargmetratge *Nixon*. La decisió s'ha originat per la simpatia que el director de la pel·lícula, Oliver Stone, manté per l'exèrcit zapatista d'alliberament nacional. Oliver Stone ha visitat recentment la selva Lacandona i s'ha entrevistat amb el subcomandant Marcos.

• El 22 de març va ésser desarticulada a la Ciutat de Mallorca

Sebastià Vives "Perleta" (Ca Millor, juliol 1996): La notícia del mes ha estat l'aparició del núm. 341 de la revista L'ESTEL de Mallorca, amb portada dedicada al nostre poble, amb un titular prou expressiu: "VENTURA RIBÍ I EL BATLE BARRACHINA PODEN ACABAR DINS LA PRESÓ". Fa quinze dies vaig veure Mateu Joan amb la seva barba i vaig intuir que decidiria un número al nostre poble. A la seva manera lluiten per la normalització de llengua mallorquina i per independència. A vegades passen un poquet, però seva labor és molt necessària perquè diuen el que molts mallorquins pensen però no gosen dir. (...) Llàstima que duguin d'en Ventura i s'hagin ficat amb altres personatges de la vida política serverina, com per exemple en Cupa o en Romeo de Puig. Hagués pogut ésser saborós.

ΩΩΩ

Nadal Batle: Tècniques depurades de recerca genètica indiquen que els membres de Sa Nostra Llengo són descendents directes dels cavallers nicòles.

ΩΩΩ

Juan Goytisolo, escriptor: Bòsnia només va atraure molta dotzena d'intel·lectuals, i n'hi ha hagut ni un que ha viatjat a Txetxènia.

ΩΩΩ

Josep Maria Àlvarez, secretari general d'UGT-Catalunya: La nostra sobirania, com la de Catalunya, no té límits.

ΩΩΩ

Giancarlo Pagliarini, primer ministre de la Padània: motiu d'existir la Lliga és que a Roma han gastat com boigs en el passat. (...) La secessió d'Itàlia evitarà que ens endinsem en el caos econòmic d'aquí a molts pocs anys.

NOTA: Com a conseqüència del rebombori causat per les columnes Han dit..., De bona font, Sabieu què...?, Forasterades, Pugen i Davallen, i davant possibles demandes judicials, d'ara endavant es responsabilitzen d'aquestes seccions Josep Palou i Jaume Sastre.

Vine als sopars tertúlia del
Lobby per la independència

Tots els divendres de juliol i d'agost

Restaurant Es Cós de Sineu
a les 21 hores

L'ESTEL
de Mallorca

una organització de tràfic de drogues integrada per catorze persones. Entre elles hi havia un guàrdia civil de la unitat antidroga de Mallorca, el qual duia un elevat nivell de vida. Van ésser confiscats 1.575 quilos d'haixix; una de les més importants confiscacions de droga de la Catalunya insular.

• L'onze de març va començar el judici al policia Juan Manuel C. P. i una confident seva, acusats de robar i amenaçar tres ciutadans de Guinea als seus domicilis. Aquests varen denunciar coaccions per part del policia per tal de fer efectiu el pagament d'un impost revolucionari. Es demanen set anys de presó per al policia i vuit mesos per a la confident.

• El 13 de març van ingressar a la presó dos guàrdies civils implicats en una xarxa de tràfic de drogues a qui s'acusa d'haver introduït a l'Estat espanyol més de cent vint quilos de cocaïna, per l'Aeroport de Barajas, on tenien un còmplice que s'encarregava de passar els controls policíacs sense problemes. Els guàrdies civils empresonats són un caporal i un agent. Un altre sergent d'aquest cos repressiu va quedar en llibertat després de pagar la fiança.

• L'any 1988, per cada 100 pessetes que els ciutadans del Principat varen pagar en impostos al Govern espanyol, aquest els en retornà només 70. En conjunt, l'espoliació a què els va sotmetre l'Estat va oscil·lar al voltant del 700.000 milions. Per a l'any 1993 aquesta xifra va superar el bilió de pessetes. En els cas de les illes Balears i Pitiüses, aquesta xifra és de 112.000 milions de pessetes no retornades pel Govern espanyol. Pel que fa al País Valencià, els seus ciutadans aporten 800.000 milions de pessetes més del que reben. Fixau-vos-hi bé: dels impostos dels catalans, Espanya se'n queda, anualment, prop de dos bilions de pessetes. És o no és un robatori? És o no és dependència?

• Representants de devuit associacions berbers han demanat que la Constitució marroquí reconegui la seva llengua, tamazigt o berber, com a una de les llengües del Marroc. Els representants de les associacions criticaren l'oposició per no inserir en els seus programes electorals la defensa de la llengua dels marroquins, ofegada per l'àrab.

• Els PSOE ens va vendre l'Expo-92 com una iniciativa per modernitzar Espanya. Avui ningú no se'n recorda, d'aquell esdeveniment fastuós. No va deixar res de positiu; de negatiu, sí que va deixar coses: el Tribunal de comptes diu que les pèrdues foren de 37.000 milions de pessetes. I és que invertir dins l'Espanya, dins l'Espanya espanyola, és com tirar els doblers dins un pou.

• Otano dimiteix de la presidència de Navarra després de descobrir-se que tenia un compte a Suïssa; l'exgovernador civil Elgorriaga ingressa a la presó; en Vera i en Barrionuevo són apunt d'entrar-hi. El felipisme agonitza.

• Al regidor Rodríguez, el Banc Exterior d'Espanya li ha embargat part del sou a l'Ajuntament de Ciutat. El banc ho ha fet en la seva qualitat d'avalista de l'empresa Varon Club S.A., que es dedica a la reparació de màquines escurabutxaques. Alerta a posar segones firmes, que llavors tot són problemes.

• Aquest diari que es diu *La Voz de Baleares*, que edita un "Grupo de comunicaciones desde 1882" —mira per on, i nosaltres sense saber-ho!—, en l'edició del diumenge 21 de juliol dona la següent notícia: "El dirigente del Lobby per la Independència Josep Palou no sale de pleitos. Ahora tendrá que hacer frente a la demanda presentada por el director de un diario nacional, quien precisamente no se distinguió por un trato a los dirigentes baleares..." Des de "Foc i Fum" volem puntualitzar que és la primera vegada que algú

En Miquel Ferrer és el regidor delegat de Cultura de l'Ajuntament d'Alcúdia per UM. Ens conta que ha donat un fort impuls a la normalització lingüística del municipi (estan adherits al pla pilot del Govern Balear). Darrerament han subscrit un conveni amb la Fundació Torrents en el qual, després de la remodelació que duu a terme l'Ajuntament, s'hi farà un centre cultural on hi tindran cabuda les entitats ciutadanes. També té en marxa el projecte de l'antic escorxador, on es construirà una sala de congressos i un auditorium de música.

ha posat un plet al nostre col·laborador Josep Palou per un article publicat a *L'ESTEL de Mallorca* en la seva "Galeria de Fantasmes", on deia de tot i molt al director del diari estatal (que no nacional) *ABC*, en rèplica als insults que ell i els seus col·laboradors havien fet al president del Govern balear Cristòfol Soler. També afegirem que *L'ESTEL de Mallorca*, en els seus quinze anys i mig de vida, ha tingut una dotzena de plets, uns posats per nosaltres i els altres posats per altra gent, i l'editor i director de *L'ESTEL*, ELS HA GUANYAT TOTS. Que s'informin un poc millor aquests de *La Voz*...

• Les Corts valencianes han aprovat un proposició d'Esquerra Unida que sol·licitava que els funcionaris de l'Administració central que estan destinats a la comunitat valenciana parlin català. La proposta fou aprovada per unanimitat i diu així: "Les Corts valencianes insten el Consell de la Generalitat Valenciana perquè insti el Govern de l'Estat amb l'objectiu de garantir els drets

establerts en la Llei d'ús i ensenyança del valencià, en relació als funcionaris de l'Administració perifèrica de l'Estat." Una vegada feta aquesta proposta, el Consell es compromet a informar les Corts sobre el compliment d'aquesta resolució, quan hagin transcorregut sis mesos. A l'exposició de motius per justificar aquesta proposició, Esquerra Unida es remun-tava fins a la batalla d'Almansa i ofería una visió de l'espanyol com de llengua estrangera imposada per les armes, i assegurava que amb l'Estatut d'autonomia de 1982 "els valencians i les valencianes comencem el nostre llarg camí cap a l'autogovern".

• Quina és la conducta de Castella envers els Països Catalans? La dels pobles conquistadors amb els països conquerits. Així s'expressava un diputat castellà a principis de segle: "Si hemos logrado reducir a Aragón y Catalunya, a esos inmensos dominios de los condes de Barcelona, a ese país de fieras que ha sabido conquistar el Imperio de Oriente, que ha dominado en las costas y en las islas del Mediterráneo, a ese pueblo que tiene una historia noble y esclarecida, no se porqué hemos de dejar de reducir al pueblo vasco que no tiene más historia que la que le ha dado la bandera de Castilla."

• Ens telefona un amable lector del Port de Manacor i ens comunica que a les festes de la Mare de Déu del Carme de l'any passat un grup de joves varen cremar la bandera forastera de la Casa de la Mar i que l'autoritat n'ha posada una de nova al pal, el qual encara es veu socarrat; també han posat banderes alguns particulars. També ens comunica que hi ha una associació de joves independentistes que es diu "Es Crit", que fa pintades devers s'institut de Manacor. La quinzena que ve hi anirem, a veure tot això que passa, ara que fa seixanta anys del fracassat intent de restablir la República a Mallorca per part de l'exèrcit comandat pel capità Bayo. Ω

El sopar del passerell Jaume Matas amb la premsa forana dilluns 8 de juliol a Can Tronca de Sant Joan va ésser molt fred tot i que la qualitat del menjar de Can Tronca fou l'acostumada. Al prec i preguntes del final ningú no va dirigir la paraula a Matas. Motiu? L'endemà Matas rebia en audiència els gonzales forasters de la Plataforma de l'ABC.

ΩΩΩ

Al canyellisme ja només li queden dos baluards: Ciutat i Lluçmajor. La resta de Mallorca s'ho reparteixen els partidaris de Tòfol Soler i de Joan Verger.

ΩΩΩ

Fills de puta! Els mataré a tots! Així d'excitat, amb els nervis destrossats, sota un descontrol emocional evident i amb inici d'infart, va entrar al servei d'urgències de la Clínica Rotger (propietat de la dona d'en Cañellas) un dels presumptes implicats en l'afer Calviagate. D'altra banda, dia 16 de juliol vam llegir a UH: **Un alto cargo del Govern Balear vinculado a una de las reestructuradas consellerias sufrió el pasado viernes un fuerte ataque de nervios. (...) La persona en cuestión comenzó a pegar patadas a la pared y a chillar, llamando la atención de los funcionarios que alertados por estos hechos intentaron calmarlo y en vista de que no era posible requirieron los servicios sanitarios.** Aquest alt càrrec del PP també va acabar al servei d'urgències d'un hospital, aquest cop el de Son Dureta.

DESTIL·LERIES MOREY

AM

FÀBRICA DE LICORS
c/ 16 de juliol, 54
Polígon Son Castelló
Tel. (971) 75 67 07 - 75 69 79
Fax (971) 75 00 33
07009 PALMA DE MALLORCA

Aquesta és
l'autèntica
ESTRELLA
de Manacor

**Serveis
de Preimpressió**

filmació PC i Mac

Barrera, 54 • Tel. (971) 73 26 51
07014 Palma de Mallorca

**L'ESTEL
de Mallorca**

Canyamel
**Mobles
i complements**

Faust Morell, 10 • Tel. 46 57 33
07005 Ciutat de Mallorca

PERSIANES SALAS
persianes de plàstic i alumini
portes plegadisses • venecianes
cortines de fantasia
Fusteria d'alumini
c/ Francesc Martí Mora, 41
Telèfon 45 48 66 • 07011 Palma

**AIGUA POTABLE
A DOMICILI**

**Als termes de Ciutat,
Marratxí i Lluçmajor**

Telèfon 742768

TOT LLIBRES

De Mallorca, S.L.

Caty Cardell

c/ Sant Cristòfol, 28
S'ARENAL Tel. 44 29 38

Luis María Anson: Després de jugar amb merda vol fer olor de colònia

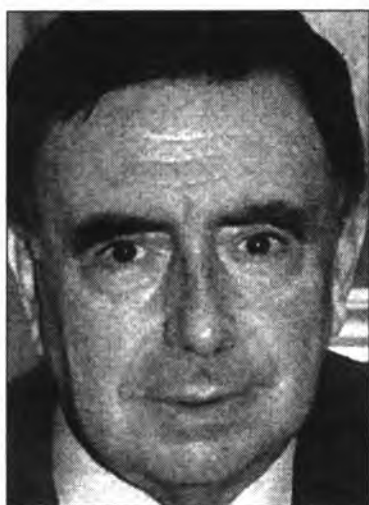
JOSEP PALOU

Tal com va anunciar **Jau-me Sastre** al passat número de *L'Estel*, **Luis María Anson** ha interposat una demanda per "intromissió il·legítima a l'honor" per l'article de la sèrie *Galeria de fantasmes* que li vaig dedicar el passat 15 de gener. Estam d'enhorabona! *L'Estel* ja ha superat l'àmbit dels Països Catalans i és present a llocs tan remots i exòtics com la redacció madrileña d'*ABC*. Quan Anson repassa la premsa del dia, devora el *New York Times* i el *Herald Tribune* i deu tenir el darrer número de *L'Estel de Mallorca*. Normal, si vol estar ben informat del que passa al món!

Una vegada constatat l'orgull que suposa per a *L'ESTEL* i per a mi mateix veure que els meus articles es cotitzen ni més ni menys que a quinze milions, aprofitarem per recordar el context dins el qual el vaig escriure.

Tota Mallorca diu llamps i pestes d'ABC

En primer lloc, amb el meu article no vaig fer altra cosa que afegir-me a l'explosió de rebuig i de ràbia contra l'*ABC* arran del número de 18 de desembre de l'any passat, en què es dirigia al president de Balears frases com aquestes: "Soler ofende la identitat de Balears al plegarse al pancatalanismo de Pujol. (...) La sombra de Pujol, no precisamente alargada, se esconde

Luis María Anson.

detrás de la ignara entelequia pancatalanista del presidente del Gobierno balear. (...) Soler está promoviendo una política integrista y totalitaria de inmersión lingüística en favor del catalán y en detrimento del castellano y el mallorquín. (...) Soler ha financiado pintorescas organizaciones minoritarias y radicales que defienden este absurdo pancatalanismo. (...) En su oscurantismo nacionalista y en su fulanismo populista, atenta también contra la razón. La estupidez integral es una de las vías posibles para hacerse famoso. (...) No es fácil cerrar la espita de la memez una vez que se ha abierto. El presidente balear ha alcanzado el cénit de a indigencia cultural."

Les respostes no es varen fer esperar. A *L'Estel* en vàrem publicar una antologia als números de l'1 i 15 de gener, però val la pena tornar-ne a reproduir algunes, ni que sigui en una versió resumida:

Planas i Sanmartí: "No sé si *ABC*, (...) l'Anson, (...) i el búnquer local podran aguantar-ho, però aquesta mostra d'unitat i solidaritat referides a la llengua catalana (*premis 31 de desembre de l'OCB*), poden convertir Ciutat de Mallorca en una mena de Sarajevo lingüístic i cultural. Els serbis ens dispararan fins i tot des de dins. (...) *L'ABC* ha estès l'ocupació de Catalunya a les Illes. (...) Mentides, inexactituds, falsedats, insults, errors, ofenses, injúries, tot s'hi val contra Soler (...). Amb l'*ABC* hem tornat a l'*Arriba*, *El Alcázar*, *Pyresa*, els editorials de "inserción obligada", la manipulació, la imposició del centralisme, la dictadura del Movimiento-Organización i l'esperit del Decret de Nova Planta. FrAnson ens torna als vells temps. (...) Mentre segueixi fent franquisme didàctic cada matí, aplicant mètodes goebbelians (...), seguirem com abans: tots units davant el feixisme." (*Avui*, 18-12-95)

Pere Fullana: "Els seus postulats polítics voregen, cada vegada més, els pressupòsits de l'extrema dreta, (...) el totalitarisme del diari *ABC* és ofensiu i manipulador." (*UH*, 19-12-95)

Germà Ventayol: "*ABC* (...) menteix amb irritant desvergonya. (...) Resulta inadmissible el menyspreu amb què *ABC* es refereix a la primera autoritat de Balears, el president Soler." (*UH*, 19-12-95)

Ferran Aguiló: "*ABC* (...) és incendiàriament reaccionari." (*UH*, 20-12-95)

Pere Bonnín: "La vergonyosa campanya d'*ABC*, basada en el clàssic divideix i venceràs, demostra que els qui ens varen imposar llengua i lleis per les

armes no estan disposats ni tan sols a tolerar que exercim el dret territorial usar el nostre idioma culte." (*UH*, 20-12-95)

Antoni Serra: "Els de l'*ABC* viuen obsessionats per una llengua —la catalana— que ells volen subjugada, reduïda, exterminada o sigui morta. Doncs no ho aconseguiran, mentre quedi un alè de vida en el mallorquí, menorquí, eivissenc i formenterer. Que ens deixin en pau, que no necessitem sangoneres polítiques i culturals." (*UH*, 20-12-95)

Miquel Segura: "L'esperpèntica "informació" de l'*ABC* del passat dilluns em feu oi, plorera i peguera (...). El meu únic desig en tot aquest assumpte és que la propera notícia de l'*ABC* referida a Balears apareixi a la secció d'"Internacional". Meam si llavors sabran per què ploren aquests diouits." (*UH*, 20-12-95)

Antonio Pizà: "Quien le iba a decir a Tòfol Soler que iba para monstruo, sacamantecas, abominable hombre de las nieves del Puig Major, totalitario, abyecto, servil, vendepatrias, traidor, qué se yo. Un *ABC* absolutamente histérico (...). Un editorial basura." (*DM*, 20-12-95)

"Pingüinos": "I si els deixàs-sim lladrar? (...) Són feixistes." (*UH*, 21-12-95)

Gabriel Galmés: "Quan Viriat (Soler) plantà cara als romans, l'*ABC* reaccionà amb violència davant el que va entendre com la trencadura de les essències nacionals." (*DM*, 24-12-95)

Raphel Pherrer: "El recent atac tendenciós de la premsa d'ultradreta espanyola (...) és una bona notícia (...). Els pòpes del nacionalisme espanyol xenòfob (...) estan tan alarmats que fa poc dissenyaren tot una insultant portada del diari *ABC* contra un President." (*UH*, 24-12-95). "Ens ataquen, això vol dir que existim." (*DM*, 24-12-95)

Ossifar: "Es diari còmic *ABC* s'ha dignat, per una vegada i espe-

Gregori Mir: Un diari local sortia amb una primera pàgina mai no imaginada: el director de la presó sol·licitava als jutges que no li envias-sin més delinqüents perquè no podria acceptar-los. (...) ¿Qui pot prohibir un debat en el Parlament sobre la Llei d'estrangeria i les seves conseqüències sobre la nostra societat i les conclusions finals enviar-les com a proposició de llei al Congrés de Diputats?

ΩΩΩ

Antoni Vidal Ferrando, escriptor: Som un poble apallissat. I a l'apallissat ningú no li guanya en llestesa.

ΩΩΩ

Jordi Pujol: Si una part d'un estat proclama la seva independència de forma democràtica i segons les condicions constitucionals, hi haurà resistències i tensions, però al final serà reconeguda internacionalment.

J. PUJOL

ΩΩΩ

Josep Melià: Nosaltres sabem que ens feren bilingües a cop de culata.

ΩΩΩ

Guillem Frontera, escriptor: La resta de ciutadans no en tenim cap culpa, que el PP hagi obert les portes al solam restant d'un feixisme que no s'ha dissolt amb el canvi de règim.

ΩΩΩ

Llorenç Mora, glosador:

Tenc una amargura immensa perquè veig que gent hi ha que "sa llengo baleà" fortament, creu, que defensa. Contra qui, la lluita intensa? Què defensau, bons amics? Sent els nostàlgics repics de castellana gramola. Anau altre pic a escola... SOU... ELS VOSTRES ENEMICS!

**NECESSITAM
PROMOTORS I PROMOTORES
de L'ESTEL de Mallorca
a les illes Balears i a la resta
dels Països Catalans**

Tel. 26 50 05

EP!!!

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

**Recorda !!
Quan hakis llegit aquest periòdic,
si no en fas la col·lecció,
regala'l a un amic, veí o parent.
El país ho necessita.**

ram que sigui sa darrera, a xerrar de ca nostra." (DM, 24-12-95)

Guillem Morro: "L'envestida irascible i desraonada de l'ABC s'inscriu en el marc estratègic que sectors de la dreta espanyolista més reaccionària promouen a través de certs mitjans de comunicació. A les portes del Segle XXI, (...) no hi caben aquests posicionaments intolerants, fruit de velles nostàlgies imperialistes." (UH, 27-12-95)

Josep Portella (EU-Menorca): "El diari ha tret els seus canons i s'ha fet fort dalt de tot l'Alcàzar. Sense pietat, ha començat el bombardeig contra la població civil indefensa de les Illes Balears. (...) L'ABC, butlletí de la dreta més reaccionària (...) s'alcen contra un procés natural, és el "alzamiento." (La guerra freda de l'ABC, DdM 27-12-95)

Biel Mesquida: "Falsedats, errors, calúmnies, inexactituds, desbarats, baixeses, guerracivilismes, insults i mentides, li ha llançat un diari madrileta que comença amb les tres lletres de l'alfabet i que és un fenomen de franquisme desfressat de democràcia. Són tan brutes i brutals les maniobres informatives d'aquest diari abcdenc contra un Soler (...), que només poden ser preses com un dissortat exemple d'aquesta violència verbal que sol estar, desgraciadament, a una passa de la física." (DM, 28-12-95)

Mateu Morro: "Em preocupen les actituds xenòfobes i la intolerància, que de vegades es manifesta en comportaments tan grotescs com el de l'ABC." (Balears, 29-12-95)

Pere Gil, glosador: "Són curts de gambals."

Estades de Moncaire: "És un xenòfob i el seu espanyolisme exacerbat l'impedeix veure-hi més enllà dels nassos. (...) és un beneït integral." (Balears, 22-1-96)

El 20 de desembre l'Associació de Premsa Forana va sortir també en defensa de Cristòfol Soler. I l'ajuntament de Vilafranca declarà Anson "persona non grata" el 13 de gener, aprovant una moció que entre altres

Alfonso Ussía.

coses afirmava que "no dubta a insultar i desqualificar les persones i institucions".

Paraules totes aquestes, com es veu, que aixequen terreta i que demostren que els mallorquins estan disposats a defensar amb dents i ungles la dignitat del nostre poble davant l'agressor exterior. Si Anson tenia ganes de posar denúncies, tenia per triar!

No cal dir que els atacs d'ABC contra Mallorca no es limiten a aquest número en concret, sinó que són constants i sistemàtics. La darrera, com es sabut, ha estat felicitar-se per la dimissió de Cristòfol Soler, presentada gairebé com un triomf del mateix diari.

Qui no vols pols que no vagi a l'era!

Anson, per altra banda, té una barra que se la trepitja, perquè ABC es caracteritza per la utilització i l'apologia del llenguatge satíric. Els seus dos cans de bou, **Jaime Campmany** i **Alfonso Ussía**, bé s'alaben un a l'altre i bé es planyen perquè no els hi surten successors. Ussía, per exemple, explica així com s'ha de replicar davant una crítica (ABC, 31-1-96): "En estas campañas electorales se echan de menos los versos satíricos. Quedan pocos poetas que cumplan la tradición satírica española. (...) Jaime Campmany, que es un extraordinario poeta satírico, y ahí están sus romances de ABC i la COPE (...), escribe

en Época sobre Pérez Creus y recuerda alguno de sus hallazgos. Una plumífera escribió de Pérez Creus que era un cobarde, y el poeta respondió con un soneto, poniendo en su sitio a la osada. Los dos tercetos son insuperables: «Llamarte fresca, pobre sonaría / llamarte zorra, no daría tu talla / pues por puta te saben las personas. / Y llamarte putísima sería / como llamarle cerro al Himalaya / como llamarle arroyo al Amazonas.» En el tosco aburrimiento de la actualidad serían bien recibidos los poetas satíricos. En España, hoy por hoy, muy pocos se atreven a dar el paso. (...) El pueblo siempre se ha servido de los satíricos para ridiculizar a los poderosos." Més envant afegeix com hauria de ser, segons ell, la relació entre dues publicacions rivals: "En el pasado siglo, el rifirrafe entre "El País" i "El Mundo" se habría mantenido en endecasílabos, y los poetas adscritos a cada periódico se hubiesen puesto a parir como es debido." Es veu que Anson no llegeix els articles d'Ussía, perquè si ho hagués fet, ja em direu com m'havia de posar la denuncia.

Campmany, per la seva part, protesta per la falta de talent dels polítics a l'hora d'utilitzar qualificatius (ABC, 17-2-96): "Pero a nuestros políticos les falta gracia e ingenio hasta para insultarse, (...) les falta lexicografía y leche de avispa." Tot seguit suggereix alguns adjectius en concret: a Jordi Pujol, "gigante interrotto"; a Ciprià Ciscar, "ablandabrevas, majaganzas, cascaciruelas o mamacallos"; a Roríguez Ibarra, "tonto de agresión, garrofa, zambomba, bambarria, borricote, zurriburri y zangandullo"; a Javier Tusell, "tonto intonso, tiracantos, gurriato, gilimursi, gótico, papatoste o zampabodigos"; a Chaves, "bobático"; a Javier Arenas, "bitongo"; a Pedro Solbes, "pinchauvas"... Ens aturam aquí per no cansar, però podríem continuar una bona estona. L'arxiu que hem acumulat sobre aquest tema ja vessa per les voreres! Més tard (ABC, 6-6-96)

Jaime Campmany.

li tocava a ell lamentar-se com ho havia fet Ussía: "No llueve ingenio satírico sobre la política y los políticos." Després de reivindicar els clàssics grecs i llatins i Quevedo, n'amollava una que també sembla feta aposta perquè se l'apunti el seu director: "Siempre esa lucha: el político intentando cortar de raíz las lenguas críticas, sobre todo, las festivas, las lenguas temibles de la ironía y el sarcasmo, y el pueblo, por boca de los poetas o de los rimadores, defendiéndose con la risa del gobierno más o menos errado de los políticos."

No val la pena entrar a jutjar la qualitat literària de què tant presumeixen, perquè basta gratar un poc per veure que qualsevol glosador de Mallorca els dona vint voltes i encara li sobra corda. El que interessa és que, per als espanyols, no és el mateix receptar que prendre la medicina. Quan Anson ha tastat en les seves carns allò que posen en pràctica ell mateix i els seus sequaços, mirau per on, ha reaccionat justament com ho fa el polític blasmat per Campmany.

El capó Anson no se'n sap avenir

La galtada que Anson se n'ha duit de les Balears el deu tenir bastant desconcertat, acostumat com deu estar que callem i aguantem o encara millor, que els riguem les "gràcies". Fa uns anys el programa radiofònic de **Luis del Olmo** va donar el premi

"Tarugo" a **Jordi Pujol**, "por su política de marginación del idioma español en Cataluña". Pujol, sempre ansiós per fer-se perdonar i caure simpàtic als espanyols, va anar a recollir el premi i va demanar quin significat exacte tenia la paraula "tarugo". Alfonso Ussía, segons explica ell mateix (ABC 1-5-96), li va etzibar: "Tarugo, señor presidente, es un trozo de madera, preferentemente de alcornoque, o lo que es igual, un pedazo de corcho, pero también es un zoquete." L'esclau va reaccionar com esperava l'amo: "Pujol soltó una carcajada, y sus asesores y acompañantes, al comprobar que Pujol reía, lo hicieron también."

Quan el colonitzat pretén jugar amb les mateixes cartes que el colonitzador també duu totes les de perdre. El 5 de setembre de 1988, a la revista *Época*, Alfonso Ussía va dedicar un del seus poemes satírics a l'aleshores diputat d'HB Txema Montero, que acabava amb un sonor "¡Me cago en su padre!". L'advocat Montero va interposar una querella criminal, que no va ser admesa a tràmit perquè la justícia espanyola va considerar que l'*animus jocandi* era més important que l'*animus iniuriandi*. Anson, Campmany, Ussía i companyia saben que juguen dins ca seva i amb l'àrbitre a favor.

Per això, davant el meu article, Anson ha pres pel camí més pla, s'ha embeinat tot el que predica i en lloc de contestar des d'ABC o exercir el dret de rèplica en aquestes mateixes planes, com hauria fet un periodista honest i conseqüent, ha fet de cueta i ens ha duit a la barra. A nosaltres, un cop més, no ens queda altra sortida que demostrar davant els tribunals que hem jugat net i tenim la consciència ben tranquil·la. Però Anson, mira bé què et dic: si et penses que així ens faràs callar, vas ben errat d'osques! Mentre ens blasemis des d'aquest paperot brut teu que no serveix ni per torcar-se, lo més xerequet que hi ha damunt la Terra, ja ets pots preparar! Perquè et donarem llenya fins que hi haja alè i bastó per pegar. Ω

ORDOÑEZ

Consignatari de Bucs i Iots

ASSESSORIA MARÍTIMA

Representació davant l'Administració Marítima i Portuària • Despatx de Rol • Abanderaments i transmissions de propietat de Bucs • Assessorament i gestió d'empreses de Lloguer de Iots • Informes i estudis tècnics i administratius marítims • Assessorament en titulacions nàutiques

c/ Magallanes, 5 • 07470 Port de Pollença
Tel. (971) 86 59 96 • Fax (971) 86 59 96

manduca BAR RESTAURANTE
manduca

C/ ECONOM TORRES, 11
PTO. POLLENSA TEL. 531609

PELL LEATHER

Teodor Canet, 20 • Tel. 54 75 57 • Port d'Alcúdia
Plaça M. Capllonch, 6B • Tel. 86 61 09 • Port de Pollença

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). III part

Un informe secret: la debilitat política del carrillisme illenc (P«C»E)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Antoni Serra: "Els grups clandestins no compareixien per enlloc".

N'Antoni Serra ja havia parlat d'aquest tema en el seu llibre *Gràcies, no volem flors* (pàgs. 18-19). "Quan l'any 1961 vaig tornar a la Ciutat de Mallorca per dedicar-me al periodisme a *Última Hora*, després d'una llarga estada a València, vaig tenir la impressió superficial que a l'illa havien acceptat el franquisme com una realitat inamovible. Fins i tot semblava que hi havia una certa eufòria feliç, ja que eren els primers anys de turisme massiu, l'època en què tothom que volia presumir d'esser qualcú obria una botiga de *souvenirs*. Em vaig proposar de connectar amb els grups clandestins, però no compareixien per enlloc. M'havien dit que els comunistes [l'escriptor Antoni Serra parla dels carrillistes] eren els únics que havien tingut capacitat per a mantenir

1975, en lloc d'animar el carrillisme illenc (P«C»E) a fer una passa cap endavant, serví, més que res, per a preocupar-lo.

Un informe secret del Comitè Local de Mallorca del PCE que coneixem gràcies a la reproducció que en fa l'historiador Antoni Nadal al seu llibre *El 1r de maig a Mallorca (1937-1989)* (vegeu pàgs. 35 i 36) ho demostra ben a les clares.

Pel desconcert que palesa, per la dèria contra els grups comunistes, per la por envers les accions del poble en mig del carrer que posa al descobert, per la debilitat orgànica i de direcció que afirmen patir, aquest és un document vertaderament interessant que exposa ben a les clares la ficció de la pretesa "majoria" del carrillisme dins l'ampli ventall de l'esquerra mallorquina. És evident que el PCE tenia força militants si el comparem amb els partits burgesos que aleshores

Els carrillistes tenien por que les seves bases es poguessin "contagiar" de republicanisme o marxisme

Amb por que les seves minvades bases obreres es poguessin "contagiar" d'idees republicanes, nacionalistes, o marxista-leninistes; atemorits que les accions i creixent implantació (tant de l'OEC com de les Comissions Obreres Anticapitalistes, o dels altres grups revolucionaris: la CNT, trosquistes, maoistes, independents, cristians o les mateixes Plataformes Anticapitalistes de Barris) de tot l'ampli ventall que no volia pactar amb la burgesia i el franquisme, els carrillistes -pensant únicament en llurs seus fantasmals organismes unitaris sense base en la vida real mallorquina, del tipus *Taula Democràtica* o *Junta Democràtica de Mallorca*, aclareixen en l'esmentat informe secret que (punt 5è del document): "Frente a estos grupos nuestra postura debe ser clara, si aceptan un planteamiento democrático [la qual cosa volia dir si acceptàvem els pactes, traïdes i manipulacions "normals" en la seva pràctica] y de acuerdo con la actualidad política aceptamos situaciones conjuntas. Si no lo aceptan, nuestra respuesta no puede ser nunca ambigua o que se preste a confusiones y críticas, debido a nuestras rectificaciones".

"Errores, ambigüedades, equivocaciones, debilidad política, falta de organización, etc, etc".

Aquest revelador informe intern no té data, però l'historiador Antoni Nadal ens diu que es degué escriure "algun temps després del 1 de maig" (de 1975). Textualment, l'informe diu:

"En cuanto a la campaña que el Partido lanzó en el pasado 1º de Mayo, el Comité Local se hizo una autocritica por una serie de razones que se tenían que haber tenido presentes a la hora de analizar las perspectivas de lucha democrática en esta jornada de lucha.

Los errores se podrían resumir en:

1º. *Ambigüedad de los objetivos* reflejados en el comunicado interno (acta de la reunión del Comité del 6 de Abril).

2º. En este comunicado pedíamos iniciativas a la base pero éstas no se discutieron posteriormente. Solamente el Comité Pro 1º de mayo las trató para su inmediata ejecución.

3º. El Comité Pro 1º de Mayo se reunió, a última hora, con presuras y nerviosismo e intentó cubrir la falta de organización con medidas de eficacia.

4º. Sobrevaloración de la manifestación de 1001.

5º. *Equivocaciones en los contactos con los grupos izquierdistas* con los que intentamos una acción unitaria. Frente a estos grupos nuestra postura debe ser clara, si aceptan un planteamiento democrático y de acuerdo con la actualidad

política aceptamos actuaciones conjuntas.

Si no lo aceptan, *nuestra respuesta no puede ser nunca ambigua* o que se preste a confusiones y críticas, debido a nuestras rectificaciones.

6º. *Confusión de citas y horas para la manifestación.*

7º. *Posturas poco decididas y de temor en el momento de arrancar la manifestación.*

8º. *Falta de un piquete (completo) que tomara decisiones.*

9º. Lanzamiento conjunto de octavillas del Partido Comunista y CCOO (por razones de eficacia y rapidez, pero *erróneo completamente*).

10º. *Falta de dirección política en los actos de Lluc.* Un acto de la Junta Democrática debe ser siempre una manifestación cívica y seria, una expresión de la exigencia de democracia del pueblo. Lo que no puede convertirse es en una manifestación de 50 jóvenes; en gritos y consignas (por muy auténticas y sentimentales que sean).

11º. El Partido Comunista no puede tomar hoy en Mallorca *una actitud pasiva ante un acto de masas*.

12º. El Partido Comunista no puede abandonar el trabajo normal y dedicarse exclusivamente a la agitación. El Comité ha aceptado la propuesta de formar una comisión dedicada a planificar las acciones de agitación y llevar a cabo todas las que no necesiten colaboración amplia del Partido Comunista.

13º. *Ante detenciones como en Lluc o futuras posibles detenciones el Partido Comunista no puede tener horas y días de desorganización*, los actos represivos no pueden separarnos de nuestros objetivos.

14º. El Partido no puede hacer pintadas en monumentos y edificios de significado histórico".

Després, entre els "encerts" d'aquell Primer de Maig, el carrillisme reconeixia la propaganda que tengueren de cara a l'exterior els actes de Lluc, acció que passà per una manifestació de la Junta Democràtica quan ells sabien que no era així, que se'ls havia escapat de les mans, i que s'havien trobat desorganitzats i sense saber què fer (punt 13º de l'informe secret) quan s'esdevengué la protesta popular per les detencions, a la plaça del monestir.

En el punt quart dels "encerts", especifiquen:

"Lluc cara al exterior (Radio España Independiente, periódicos, revistas de la península) le dieron una importancia que nosotros sabemos que no es auténtica, no podía considerarse un acto público de la Junta Democrática lo que sucedió en Lluc".

L'escrit evidencia ben a les clares la debilitat orgànica del carrillisme illenc en dates tan tardanes com l'any 1975 (es fan autocritica per "ambigüedad" (punt 1r.), "falta de discusión" (punt 2), "nerviosis-

Jordi Pujol: Perquè estiguem al Quebec i parlem d'ell no ha de provocar que ningú a Espanya desconfii de nosaltres. Perquè si continuen desconfiant després de tot el que hem fet, seria molt preocupant.

ΩΩΩ

Jaume Matas, el passerell: El PP balear ha passat un mal any i amagar-ho seria absurd. Les tensions internes no han beneficiat ningú, perquè han creat una certa frustració entre els ciutadans i simpatitzants del nostre partit.

J. MATAS

ΩΩΩ

SABEI (Sindicat Autònom de Banca i Estalvi de les Illes): El passat divendres, a una entrevista radiofònica molt reproduïda, l'expresident del Govern Balear, en clara al·lusió a l'assassinat d'una mestra d'escola va dir: "Mira si son malas de matar las mujeres; deciocho puñaladas le tuvieron que dar" i, fins i tot, afegí que l'assassinada "se resistía". Els qui encara consideren, arran d'anteriors publicacions, que el SABEI és "partidista" que s'ho facin mirar; Cañellas, com considera el Lobby de Dones, fa apologia de la violència. És, per tant, una bèstia execrable, vomitiva, perversa, extravagant, sàdica, salvatge, còmplice ideològica dels assassins, amiga de terroristes, simpatitzant dels "navajeros"... i no només feim curt, sinó que ho podem aplicar als qui tenen la vergonya de defensar indesitjables com ell!

ΩΩΩ

Ramon Margalef, científic: L'home accelera el deteriorament de la natura.

ΩΩΩ

Miquel Àngel Nadal, jugador del Barça: Si el Mallorca jugàs a primera m'encantaria tornar.

Conferència clandestina de l'OEC en els anys setanta. Els comunistes érem considerats feixistes pel P«C»E.

l'estructura de partit dins la clandestinitat, fins i tot es parlava d'un famós 'Mestre' que havia sobreviscut a la repressió del 36, però jo no aconseguia de trobar l'enllaç que fes possible la presa de contacte.

I així, entre indecisions i temors, amb una clandestinitat tan clandestina que semblava silenci de cementiri, no vaig arribar a entrar en relació 'oficial' -diguem-ho de qualque manera- amb cap grup polític fins l'any 1967. Sí, a la fi, vaig localitzar, o em localitzaren a mi, per esser més exactes, els comunistes... Però, no havien d'esser els comunistes autòctons, aleshores Partido Comunista de España, amb qui vaig arribar a fer tec, sinó amb els del PSUC del Principat, que per aquell temps comptaven amb tres cèl·lules, completament ocasionals, a Ciutat".

Un informe secret del Comitè Local dels carrillistes illencs (P«C»E)

Les primeres manifestacions il·legals que es feien a Ciutat, la creixent embranzida dels partits i organitzacions que lluitàvem efectivament per la República i el socialisme, la forta repercussió -tant a nivell de les Illes com a nivells estatal i internacional- que tengueren els fets de Lluc de

començaven molt tímidament a perfilar-se (simples personalitats sense cap base). El mateix PSOE era una sigla, històrica, això ningú no ho nega, però amb quatre advocats (si hi arribaven!) i res més.

Aquesta debilitat de la socialdemocràcia illenca és ben evident en el llibre de Bartomeu Canyelles i Francisca Vidal (*L'oposició antifranquista a les Illes*, Editorial Moll 1977, pàgs. 110-118). L'UGT (el sindicat del PSOE) declara: "Acabada la guerra, la FB-UGT és desmantellada completament i no es torna a reimplantar fins el 23 de gener de 1974, participant, entre altres, Gabriel Sevilla, José Luis Martín i Emilio Alonso" (Pàg. 112 del llibre abans esmentat). I en la pàgina 114, en l'apartat referent al nombre de militants que té l'UGT, declaren tenir-ne cent vuitanta-set! (I si aquests eren els militants del sindicat, ja podem imaginar el que era aleshores -1975- el PSOE!).

Però, aquest curiós document intern dels carrillistes illencs demostra d'una manera clara i llampant la preocupació (evidència del creixement de l'esquerra revolucionària a Mallorca) que els produïen "los grupos izquierdistas con los que intentamos una acción unitaria".

mo" (punt 3), "equivocaciones" (punt 5), "confusión de citas y horas" (punt 6), "posturas poco decididas y temor" (punt 7), "falta de piquete" (punt 8), "falta de dirección política en los actos de Lluç" (punt 10), "actitud pasiva ante un acto de masas" (punt 11), "horas y días de desorganización" (punt 13)... L'autocrítica de les migrades actuacions carrillistes és esfereïdora per la seva sinceritat.

A partir d'aquí, en constatar la seva debilitat, i la dificultat que tenien per a controlar la més mínima expressió de la protesta popular, el seu sectarisme envers els grups d'esquerra s'anà accentuant fins a límits increïbles. El PCE a les Illes (i a la resta de l'Estat igualment), en lloc de dedicar-se a atacar la burgesia, els diferents corrents franquistes que pugnaven per encapçalar la reforma, només tenia en el cap aïllar, silenciar, marginar, fer desaparèixer els autèntics partits comunistes o nacionalistes que anaven sorgint a ran de les seves renúncies, covardies i traïdes permanents a la causa obrera i popular.

Pels carrillistes (P"CE) els comunistes (OEC o MCI), els anarquistes i trotsquistes érem... feixistes! Cap evolució d'ençà l'assassinat d'Andreu Nin l'any 1937!

Aquest odi visceral envers el partit d'esquerra i els seus militants, demostrat fins i tot en una època tan llunyana de la transició com l'any 1994 amb les injúries i insults que els ex-dirigents carrillistes i companys de viatge del PCE del tipus Antoni M Thomàs, Ignasi Ribas, Gabriel Sevilla, Albert Saoner, Bernat Riutort, Gustavo Catalán, José Mª Carbonero, Jaume Carbonero, Salvador Bastida, etc, escrigueren en contra meua i del meu llibre *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970)* en un pamflet que publicaren dia 28 de abril del 94 al diari *Última Hora* de Ciutat, queda reflectit igualment a la perfecció en el llibre de na Francesca Vidal i en Bartomeu Canyelles *L'oposició antifranquista a les Illes*. A la pàgina 52 explica que "Manté (el PCE) relacions amb tots els partits menys els feixistes i els esquerrans (trotskistes i anarquistes)".

Vet aquí la "clarividència" carrillista illenca en considerar la CNT de Frederica Montseny, Durruti i Ascaso, la LCR o l'OEC, continuadores de moltes idees i tradicions revolucionàries de les Internacionals Obreres, del disset soviètic, del POUM o del BOC... com a "feixistes"! ¿Qui es pot estranyar que l'any 1937, amb les mateixes "argumentacions" assassinassin el gran dirigent obrer català Andreu Nin, i en els Fets de Maig, a més de

cinc-cents pòmistes i anarquistes, tan sols a Barcelona?

Igualment protagonista de la campanya d'insults, mentides i tergiversacions, l'ex-dirigent carrillista Pep Vilchez, en un il·legible pamflet publicat dia 26 d'abril de 1994 en *El Día del Mundo*.

El carrillisme estatal i illenc (P"CE): avantguarda de la lluita contra l'esquerra revolucionària, la república, l'autodeterminació, el marxisme i el leninisme.

Pareix que aquests destacats militants en contra de la República i l'autodeterminació dels pobles (lluitaren en favor de la monarquia borbònica imposada pel dictador, a favor de la "sagrada unidad de España" que garanteix la Constitució, etc) desconeixen que ser estalinista no és tan sols fer-se portaveu d'una determinada política, sinó que sobretot es tracta de portar a la pràctica un concret tipus d'accions i comportaments. I que, per molt que un es declari antiestalinista, si en el seu quefer diari és responsable de determinades manipulacions polítiques, llavors, malgrat les justificacions de llavis enfora, hom continua essent estalinista per molt que ho negui.

Com hem dit abans, el carrillisme illenc, en els anys de la transició, pactant amb la burgesia, seguint en tot moment les iniciatives polítiques del franquisme renovat (Fraga, Torcuato Fernández Miranda, Suárez, Areilza, etc) només tenia per a objectiu atacar els partits d'esquerra revolucionària tipus PSAN, OEC, MCI, BR, PORE i ajudar a consolidar el nou estat capitalista que naixia de la reforma.

El capitalisme espanyol i internacional "aperturistes", els franquistes que (a conseqüència de la traïda del PCE i PSOE) portaven les regnes de la transició, eren els "aliats objectius dels treballadors"; els anarquistes, els revolucionaris marxista-leninistes, els independents d'esquerra, els trotsquistes o els maoistes, en definitiva, qui no combregava amb la maniobra de "reconciliación nacional" amb la burgesia, érem els "enemics", els qui fèiem el joc al "franquisme policíac" (vegeu pamflet de Jaume Carbonero, Saoner, Ribas, Riutort i CIA, publicat -com ja hem indicat abans- el 28-IV-94 a *Última Hora*).

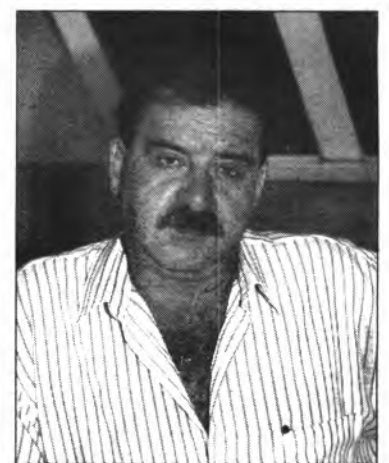
Per tant, tota la feina que feien era per barrar el pas a les energies revolucionàries del poble. Feina que encara fan quan, en lloc d'atacar la dreta, la corrupció del PSOE, es dediquen a omplir pàgines blasfemant contra un escriptor independent que l'únic que fa i ha fet és ser conseqüent amb les idees i principis socialistes que defensà en temps de la transició i continua mantenint i defensant encara. Ω

Na Gigliola Terrenghi, nascuda a la Padània (aquest conjunt de nacions que es volen independitzar de Roma), fa tres mesos que ha obert un souvenir a l'avinguda Tuncan, al Port d'Alcúdia.

Són en Miquel Palou, de Pollença, i en Miquel Morei, d'Artà. En Palou fa desset anys que regenta la cafeteria Los Palmitos ("au garballons" en pollencí). Durant vint anys fou l'amo del bar Cas Moixet, a Pollença. Despatxa plats combinats i copes. En Morei és representant de licors.

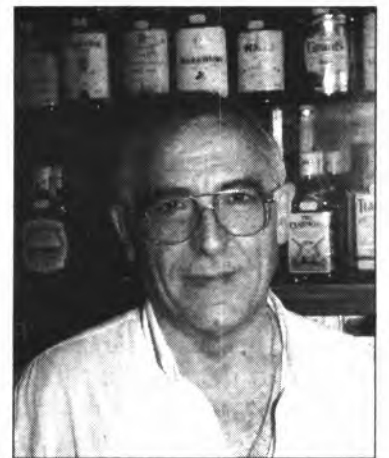
Fa dos anys que en Maxi García, d'Alcúdia, ha posat una hamburgueseria al carrer d'en Pere Mas i Reus, a la platja d'Alcúdia.

Rosario Muñoz, natural de Córdova, regenta des de fa mig any el restaurant Mindanao, a l'avinguda Tuncan, al Port d'Alcúdia. Fa cuina andalusa: l'estufat de cua de bou, els flamenquines (llom i pernil) i el gaspacho andaluz és el que recomana a l'estiu. Despatxa menús a 700 pessetes.

El matrimoni Memorys, naturals d'Anglaterra, fa tres anys que regenten la cafeteria Memorys, al Port d'Alcúdia. Despatxen bere-nars i dinars anglesos.

Na Montserrat Tubert, de Barcelona, és la titular, juntament amb el seu home, en Joan Torres, de Porreres, de l'apotecaria de la platja de Muro. Abans, durant cinc anys, foren els titulars de l'apotecaria de Sant Joan.

En Joan Perelló, natural de sa Pobla, va obrir ja fa deu anys la botiga Weels Sport de lloguer de motos i bicicletes, al Port d'Alcúdia.

En Joan Pere Isern, natural de Sóller, regenta des de fa deu anys la botiga Alfa Jet de lloguer de cotxes, a la platja d'Alcúdia.

En Carlos da Cruz, natural de l'Uruguai, fa set anys que, amb en Joan Ribes, varen obrir el bar Triana, a l'avinguda d'en Pere Mas i Reus, a la platja d'Alcúdia.

Cafeteria Montenegro

SALVADOR MARTIN REYES

ESPECIALITATS

Porcella rostida • Peix fresc • Paelles

c/ Monges, 8 • 07470 Port de Pollença
Tel. 86 63 99 • Mallorca

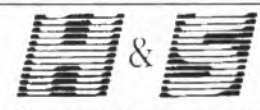
T. Argentina

TALLER MECÀNICA

TALLER XAPISTERIA

VENDA DE COTXES

Via Argentina, 17 • 07460 Pollença
Tel. 53 07 60 (Mallorca)

HARD % SOFT POLLENÇA

Bartomeu Cabrer Plomer
DIRECTOR GERENT

ACADÈMIA D'INFORMÀTICA

VENDA D'ORDINADORS GAMMA PC

INFORMATITZACIÓ D'EMPRESSES

SUBMINISTRAMENTS INFORMÀTICS

c/ Pare Vives, 64 baixos • 07460 Pollença
Tel. 53 48 17

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

La història amagada. Els Estats Units d'Amèrica (I)

Amb el seguit d'articles que ara encet pretenc fer veure que a) l'esquerra catalana continua encara tancada dins l'univers intel·lectual hispà, i b) que és urgent una revisió a fons de temes puntuals de la Història. Tant s'hi fa si cada any es publiquen dues dotzenes de llibres d'Història en català, o si uns milers de persones que fan treball intel·lectual intenten contrarrestar l'oceà hispanista. Això no lleva que continuem dins el pou de l'univers hispà. **Les immenses onades de la producció ideològica de les Universitats, les Editorials, els mitjans de comunicació de masses, els cent mil professors funcionaris de l'espanyolisme militant, els milions de llibres de text oficials, constitueixen aquest univers hispà.**

Un hom podria pensar que, en contraposició, un suposat univers català, si agafava més embranzida, tal vegada ens podria alliberar de la condició de naufrag. Tant de bo que fos així. **Però el que m'interessa remarcar és que no basta fer el treball en llengua catalana, ni tampoc és suficient la bona consciència nacional catalana. Els catalans ens hem de desfer de les croses ideològiques que ens han endossat els espanyols.**

Fet aquest avís, vegem un exemple paradigmàtic: allò que s'amaga sobre el naixement de la nació nord-americana. Aquí segueix la meua bateria de comentaris.

1r. Les colònies de Nova Anglaterra varen declarar la independència l'any 1776. Això ve a tots els llibres de text, certament. Però allò que ja no es diu tant són les altres implicacions que acompanyaven a aquella Declaració d'Independència, com és ara, que fou l'establiment de la primera República moderna, que la guerra fou una guerra popular revolucionària que donava lloc al naixement de l'Estat més modern del món; que contenia de forma explícita i detallada la *primera Declaració Universal dels Drets de l'Home i del Ciutadà*, allò que ells en diuen *Bill of Rights*; que cada un dels tretze Estats es donava la seva pròpia constitució, amb la qual cosa s'establí un Estat Federal —Estats Units d'Amèrica— ple d'esperit confederal.

2n. Els llibres de text d'Història, els llibres oficials que són a tots els centres d'ensenyament espanyols —i també a Catalunya-Principat—, llibres que són centenars de milers d'exemplars, pre-

senten una breu ressenya sobre la Revolució Americana, com si fos un fenomen paral·lel i secundari respecte de la Revolució Francesa, la qual figura com a la Gran Revolució, la revolució transcendent que havia d'incidir als destins dels pobles del món.

3r. Em veig obligat a resumir allò que no diuen: que la Revolució Americana va establir un vertader sistema de república democràtica que pràcticament s'ha mantingut sense canvis fins al dia d'avui; que la Revolució Francesa, en canvi, fou un fracàs total pel que fa als valors democràtics, republicans i de respecte dels drets humans; que la França moderna és una història de fracassos democràtics continuats. Basta dir que la República Francesa del 92 no "atorgava" el sufragi universal; que no va durar ni cinc anys; que de seguida es va establir la dictadura d'"El Consolat", i, a continuació, l'Imperi d'En Napoleó.

On diu i diuen els llibres de text que era l'època de les "Revolucions burgeses" i de les idees "il·lustrades". Però callen com a morts la vera "Il·lustració americana". **I així, es deixa banda la qüestió cabdal: quin fou el procés originari que va donar lloc a l'establiment de la primera República moderna del món.**

4t. Aquesta manca d'interès no és casual. Es dona dins els "universos" espanyol i francès. Però, benhauradament, hi ha altres "universos". **Els universos nòrdics —l'anglès i l'alemany, sobretot—, cent vegades intel·lectualment més poderosos. És dins l'univers anglès on es troba l'explicació clara dels processos de la Història moderna i el fil conductor del republicanisme.** I ve clarament explicat en milions i milions d'exemplars de llibres de divulgació.

5è. Dins l'univers espanyol, l'antiamericanisme és una constant. Es dona una conxorxa objectiva entre els tres grans corrents ideològics predominants. **El Catolicisme —l'Església de Roma—, el nacionalisme espanyol i el marxisme espanyol són les tres fonts productores de material ideològic i històric amb la pretensió d'amagar o desvirtuar aquelles realitats històriques el coneixement de les quals no convenen als interessos de les tres grans Productores.** Hem de posar èmfasi en el fet que el catolicisme català —fetes les notables excepcions—

participa a la "Santa Croada" contra "el predomini de la cultura ianqui" de mil formes subtils.

6è. Els universos nòrdics tenen molt extensament estudiada la formació de la Nació Nord-americana. Ells, els nòrdics, no és el cas que es limitin a fer efectiva la seva més gran capacitat de fer productes ideològics, sinó que se situen a un nivell superior a l'hora de descriure la realitat històrica.

7è. Allò que pretenen amagar les tres Centrals hispanes:

7.1 Que el republicanisme nord-americà té les seves arrels dins el calvinisme, es a dir, dins la reforma iniciada per En Joan Calví (Jean Calvin) a la ciutat de Ginebra a l'any 1537. Que la conformació primigènia de la nació arrenca amb el desembarcament a Nova Anglaterra dels colons puritans anglesos, els quals fugien de la "Mare Pàtria" amb la finalitat de fundar comunitats cristianes puritanes (Puritanisme és el nom que es va donar a Escòcia i Anglaterra a la Reforma Calvinista. Purità i calvinista són sinònims). Era absolutament l'impuls religiós el que movia aquells homes i dones del "Mayflower" a l'any 1620.

7.2 Que els colons puritans fundaven colònies autòctones i petites ciutats. I que l'èxit social d'aquestes comunitats feu que els principis calvinistes passessin a ser majoritaris a tota Nova Anglaterra.

7.3 Que varen aplicar amb passió dos principis fonamentals del calvinisme —i que coincideixen amb els d'En Luter—, el que defensa la llibertat de consciència i el que afirma que la Bíblia és l'única Autoritat en matèria de Fe.

7.4 Que, en conseqüència, no hi havia casta sacerdotal. Ells no tenien ni Papa, ni bisbes, ni capellans, ni frares, ni monges.

8è. En Marx defuig el tema de la Revolució americana. Els marxistes la inclouen dins la teoria general marxista de "les revolucions burgeses". Dins el marxisme contemporani, les centenars de formacions comunistes i marxistes de l'Estat espanyol han fet del denominat "imperialisme nordamericà" el principal cavall de batalla de la seva propaganda política.

Però la realitat és que el naixement de la nació nord-americana trenca l'esquema marxista i el deixa fet benes. A això, ho haurem de veure al proper article. Ω

Conflictos lingüísticos

Llegeixo al diari del 13 de febrer que la matinada del 10 del mateix mes, un noi de 28 anys, Rodolf Marcè Recasens, va esser detingut per la Guàrdia Civil de Calafell perquè es va interessar per un company a qui interrogaven. I tot per negar-se a parlar en castellà. Ell ha denunciat dos agents per haver-lo maltractat amb cops de porra i bufetades. Però la Guàrdia Civil diu en el seu atestat que el detingueren per agredir un dels agents i obvia així qualsevol altre possible —per no dir evident— motiu.

La notícia no em podia deixar indiferent, ja que, canviant noms i llocs, i remuntant-nos cinc mesos enrera, ens trobam amb un fet pràcticament calcat. M'explic.

La matinada del 10 de setembre de l'any passat, jo mateix vaig esser emmanillat, insultat, copejat, arrossegat i humiliat per agents de la Guàrdia Civil d'Arenys de Mar, si no arriba a esser per la posterior presència del batle i un advocat, també hauria passat la nit a la garjola, com en Rodolf. Jo també m'havia adreçat a dos agents per interessar-me per un company a qui semblava que acabaven de detenir (posteriorment va resultar que era una retenció). En esser-me demanada la documentació, no els vaig poder complaure perquè no la duia. Em van invitar a anar a la caserna, tot en un to molt cordial... tan que sense adonar-me'n, ja tenia col·locada una manilla. En cap moment em van dir que em detenien i, en el curt trajecte fins a la caserna, em van acabar d'emmanillar, em van pegar amb la porra, amb les mans i amb els peus i em van arrossegar. Un cop dins, la festa va seguir. Resultat de tot això? Doncs un atestat en què se m'acusa d'agressió i resistència a l'autoritat. La jutge que porta el cas ha obert, d'ofici, un altre expedient per investigar si vaig rebre o no maltractaments.

El batle d'Arenys de Mar va informar dels fets personalment el governador civil de Barcelona sense que de moment, que jo sàpiga, aquest hagi ordenat a la Guàrdia Civil de la població cap tipus d'investigació interna sobre els fets. L'únic que m'ha arribat de Govern Civil és una proposta de resolució per la qual se'm vol imposar una multa per haver originat desórdenes y desobedecer los mandatos de los agentes de la autoridad. Encara bo que l'Estat vetlla per nosaltres. **Francesc Montmany i Malagelada, Arenys de Mar Ω**

La militància d'UM està oberta a qualsevol persona

Benvolguts compatriotes de L'ESTEL,

En el número 343 de la seva publicació, hi apareix una notícia que fa referència a la nostra organització i que és del tot inexacta. A la secció "De bona font", de la pàgina 7, apareix una fotografia de la presidenta de Mallorca, i també d'UM, acompanyada d'un comentari atribuït als joves de l'organització.

És cert que consideram que el Sr. Cristòfol Soler ha fet tot el que es podia fer per la nostra llengua essent militant d'un partit d'obediència espanyola, i així li ha anat. Però d'aquí a que pensem proposar-lo com a president del nostre partit hi ha un abisme.

La senyora Maria Antònia Munar és la presidenta d'UM per mèrits propis, contrets per la seva bona tasca al front del partit. Tot i això, la militància del partit està oberta tant al Sr. Soler com a qualsevol persona que estimi el nostre país i vulgui fer feina per ell des del nacionalisme polític. Solament a través de la militància i mitjançant un congrés, algú que convenci la militància d'UM que ho podria fer millor que Maria Antònia Munar, cosa veritablement difícil, podria accedir a la presidència del partit.

Agraint-vos per endavant la rectificació de l'esmentada notícia, us recordam que estam sempre a la vostra disposició. **Comitè executiu de la Joventut Nacionalista de Mallorca Ω**

003, informació de la Telefònica

El passat 4 de gener vaig trucar al servei d'informació de Telefònica (003) per demanar si un abonat havia canviat de número, ja que comunicava contínuament. Em va "atendre" la unitat 5.406, li vaig parlar en català i, en dir-li el nom del carrer, i després de fer-me'l repetir tres vegades, em va preguntar amb evident ironia: "*¿El nombre de la calle és calle carrer?*" Li vaig explicar que en català "carrer" volia dir "calle" i amb molta mala educació em va dir: "*Pues no la entiendo*". Li vaig demanar que em posés una persona que entengués el català i sense dir-me res em va tallar la comunicació. No cal dir que em vaig quedar sense la informació que demanava i molt molesta pel menyspreu que algunes persones de la Telefònica demostren per la llengua catalana.

Sortosament vaig anotar el número de la unitat que em va "atendre" i he pogut formular una queixa a Telefònica. Us recoman que, quan truqueu a aquest servei, feu el mateix. **Montserrat Llompart, Barcelona Ω**

Sense perdre mai la dignitat

BARTOMEU MESTRE I SUREDA

El passat 23 de juliol a migdia vaig trobar, enregistrades en el contestador, les paraules que transcriu: *Som en Gaspar Valero. Ja te pots imaginar per què te telefon. Estic bastant empenyat amb lo que ha sortit al diari Ultima Hora i pens que ha estat una autèntica traïdoria. Estic preparant un article. Bé, ja està feta una carta per demà. En tot cas si t'interessa aclarir-ho personalment es meu telèfon és es 29.???. T'avis que sa resposta és dura. Per tant si ho vols aclarir abans, potser faries bé. Adéu i bona nit.* Aquesta última salutació em demostrava que l'enregistrament s'havia fet la nit abans. Vaig rellegir l'article, que m'havia representat nombroses i qualificades felicitacions, i em vaig ratificar, ulls clucs, en la crítica exposada que havia exaltat al meu comunicant telefònic. En concret es tracta d'aquest fragment: *No puc estar-me de dir que, sovint, em gira el ventre el greuge de veure, a l'altre costat de persones com Miquel Àngel Riera (fidel per sempre més), com aparents salvadors de la pàtria i de la llengua catalana, portadors de flames simbolistes, genociden camins i paisatges a cops de llengua subjugadora, mentre passen la penitència de dirigir revistes nostradíssimes que, encara avui, practiquen la censura.* He de dir que no he tingut gaire relació amb Valero i no hi sent, ni abans ni ara, cap enemistat. Per això, el mateix hora-baixa vaig posar-m'hi en contacte telefònic. En síntesi, em va dir:

1. La publicació de la seva obra, originàriament en català, *Caminos y Paisajes* en forma de fascicles al Diari de Mallorca no era responsabilitat seva sinó de l'editor. Se sentia la primera víctima perquè, per culpa d'un contracte draconian, a més de l'alteració idiomàtica, no havia cobrat els drets d'autor.

2. Considerava molt discutible qualificar de censura la no publicació d'un article meu, perquè el Consell de Redacció d'EL MIRALL en ple, així ho va decidir.

Vaig replicar-li, quant al punt primer, que una obra atractiva, ben documentada, en paper bo i amb unes il·lustracions d'alta qualitat, que es regalava setmanalment com a complement d'un diari, hauria tingut la mateixa acceptació d'haver-se fet en català i, d'aquesta manera, hauria esdevingut una bona eina en la tasca normalitzadora. L'exemple

és l'Enciclopèdia de Mallorca. Quant a espolsar-se les puges i atribuir totalment la responsabilitat a l'editor, vaig indicar a Gaspar Valero que tenia el deure de fer-ho públic, directament o indirecta. No m'entra dins el cap que el director d'EL MIRALL passés com a còmplice de la colonització lingüística. Em sembla molt greu veure com nostradíssims i guardonadíssims escriptors empenen, com a llengua de comunicació, el castellà, perquè això genera un referent claudicant que els joves imiten. Quins models generam? El de Marina Rossell, que ara ha sentit allò de "la marina te llama"? El de Baltasar Porcel? Al llarg de la conversa, Gaspar Valero m'assegurà que subscribia la reflexió i compartírem que sempre és millor tenir les mans netes... encara que estiguin buides! Reiterà el seu paper, en el cas dels fascicles, de "principal víctima" i jo vaig insistir que era imprescindible que explicàs la feta.

Quant al punt segon, la cosa era divertida. El mes de setembre de l'any passat, vaig escriure un article sobre la coincidència d'haver col·laborat (com a transcriptor) en les dues cites catalanes al Congrés de Diputats espanyol. Un amic m'aconsellà que el publicàs a EL MIRALL perquè, per aquest tema, era millor escenari que no les pàgines d'opinió d'algun dels diaris de Palma on, tot s'ha de dir, sempre he tingut les portes obertes i mai, d'ençà fa vint anys, no m'han deixat de publicar les meves col·laboracions.

Vaig seguir el consell i vaig lliurar en mà l'article al Secretari de Redacció d'EL MIRALL. Vaig enviar-ne còpia, per fax, a Antoni Mir, president de l'OCB i a algunes de les persones citades (Cecili Buele, Ramon Orfila, Pilar Rahola i Pere Sampol). Després d'algunes setmanes, vaig rebre tres trucades de Josep Magrinyà, secretari de redacció, per demanar-me alguns aclariments i fer-me algunes indicacions. D'aleshores ençà, Magrinyà ha parlat amb mi diverses vegades; encara no fa un mes, em consultà si Mònica Pastor era l'esposa o la companya de Guillem d'Efak. Mai no em va dir res, però, de l'article. Quan, deu mesos després!, n'he sabut el desenllaç i he informat Gaspar Valero que l'article sortirà a algun periòdic (explicant-ne la història), s'ha ofert d'immediat a "revisar el cas" i a publicar l'article a EL

MIRALL. Mirau quines coses! Una revista que té "repesca"! Evidentment, sense perdre mai la dignitat, he declinat l'ofertament. De fet, així va acabar la conversa telefònica.

Gaspar Valero qualificà de "normal" que, un cop "decidit" que el meu article no seria publicat, ningú no es dignàs a comunicar-m'ho per tal de donar-li una altra sortida. És, aquest, un acte de cortesia? Així es tracten els socis de l'OCB i els subscriptors d'EL MIRALL? Aquesta és la paga per haver-hi col·laborat (a petició de Damià Pons i de Climent Picornell) durant anys, tant amb el meu nom com amb "l'enigmàtic" pseudònim de "Mestre Tomeu"? És, aquest, un comportament ètic? No deu ser que, simplement, estic a alguna "llista negra"? Tenc dret a parlar de censura i prou elements m'ho confirmen.

Ara, en aquest mateix exemplar, podeu llegir l'article "des-

cartat" i opinar si el problema era "l'excessiva llargària" o la "manca de qualitat literària" (cal fer la doble comparança, de quantitat i de qualitat, amb el nivell de la revista destinatària). He de fer tres consideracions a les persones que llegeixin l'article:

1. El vaig escriure i lliurar a EL MIRALL el setembre de l'any passat. Per il·lustrar l'article, vaig suggerir les fotografies de Josep Maria Llompart i Guillem d'Efak.

2. El director era Gaspar Valero i Martí, el subdirector, Pere Estelrich i Massutí, i el secretari de redacció, Josep Maria Magrinyà i Brull. El Consell de Redacció estava integrat per Macià Blàzquez i Salom, Francesca Bosch i Capó, Rosa Maria Calafat i Vila, Antoni Ginard i Bujosa, David Ginard i Féron, Antoni Marimon i Riutort, Antelm Pujol i Fulgencio, Andreu Ramis i Puiggrós i Pere Rosselló i Bover. Les persones del Consell de Redacció que he pogut contactar han assegurat ignorar l'existència del meu article. Sé que el coneixien Antoni Mir, Gaspar Valero i Josep Magrinyà. Qui va decidir "en ple"?

3. L'article fa referència a les dues úniques cites de poetes cata-

lans al Congrés dels Diputats. Cal fer notar que avui ja són tres. Federico Trillo, en el discurs de possessió del càrrec de president del Parlament espanyol, va citar uns versos d'Antoni Maura. En realitat, era una cita que havia fet Maura del poeta Joan Alcover. Què té més!

EPÍLEG (per ara):

En el moment de cloure l'escriptura, encara no he vist publicada la "dura carta per demà" que m'anuncià Gaspar Valero. M'agradarà que argumenti l'acusació de "traïdoria". ¿No he signat sempre i mostrat cara? ¿No és més "traïdoria" l'actuació de qui s'empara en un "Consell de Redacció" per tirar la pedra i amagar la mà? Si li ve de gust, li facilitaré, en qualitat de col·laborador habitual, que publiqui la rèplica a L'ESTEL de Mallorca. No tindrà cap filtre previ; no li faré cap indicació; no li demanaré cap aclariment. I, per descomptat, quintuplicarà amb escreix els lectors de EL MIRALL, cosa que no dic amb satisfacció, perquè voldria que la revista tingués una molt més ampla difusió que els suplementos forasters que genociden Llengua, Terra i Llibertat. Ω

Llompart, d'Efak i el meu atzar (*)

El juny de 1993, poc abans del (qui sap si últim) discurs d'investidura de Felipe González a les Corts espanyoles, l'amiga (i excompanya de partit) Pilar Rahola m'explicà que havia decidit d'incloure a la seva intervenció una cita d'algun autor il·lenc o valencià. D'immediat vaig recitar de memòria uns versos de Llompart. En concret, el fragment amb el qual vaig encapçalar el llibre *Crònica de la cançó catalana* (UIB 1987):

Un cant per a una pàtria.
Amb veu nova ho proclamo, ho anuncio,
us ho dic amb les lletres ben rentades,
esmolades de fresc —no fóra cosa
que us agafés desprevinguts—:
un cant per a una pàtria.

¿Qui no recorda aquella intervenció de Rahola on qualificà Llompart de "poeta nacional"? ¿Qui no recorda la resposta de Fèlix Pons quan fou increpat per un secretari de la Mesa per no haver tallat la cita en català?: "Este presidente tendría que nacer de nuevo para impedir que se citara a Josep Maria Llompart". ¿Qui no recorda el magnífic article de Cecili Buele *Enhorabona i gràcies, Pilar Rahola!*?

Dos anys després, en concret la nit de la Diada de l'Onze de Setembre de 1995, vaig coincidir amb l'amic (i excompanya de partit) Pere Sampol al sopar que organitzà la Casa Catalana. Sampol cercava una cita per facilitar al menorquí Ramon Orfila que l'endemà mateix, a la *carrera de San Jerónimo* de Madrid (abans carrer del felanixer Antoni Pou), havia de defensar la reforma de l'Estatut. En presència d'altres amics comuns (Pere Muñoz, Agustí Cerveró i Cecili Buele) em reclamà uns versos que m'havia sentit recitar a una recent conferència a Montuiri. En concret, una de les cites del treball *Guillem d'Efak, una biografia incerta*:

Darrera la bandera som noltros la nació.
Aquesta terra és nostra que ho sapin els senyors!

Des de la Dragonera al cap de Formentor, des de les fondalades al puig de Galatzó, d'Eivissa a Formentera i d'Andratx fins a Maó aquesta terra és nostra! Que ho sapin els senyors!

Els diaris del dimecres, dia 13 de setembre, no se'n feren massa ressò (almenys en comparança amb la cita de Llompart) i no valoraren amb justícia la intervenció d'Orfila. Doncs ara ho faig jo: enhorabona i gràcies, Ramon Orfila! No cal oblidar que, mentre al Senat espanyol hi ha prou exemples de cites de poetes catalans (tot i que no han anat més enllà de l'efecte d'oripell), al Congrés espanyol aquestes dues són les úniques d'ençà de la reinstauració borbònica de 1975 (almenys per la informació que he recollit). Ambdues cites, sis mesos després de la mort dels respectius autors (ja ho val, punyeta!); ambdues d'autors mallorquins (encara que nascuts a Barcelona, un, i a la Guinea, l'altre); ambdues de persones que es distingien, més enllà de la literatura, per un posicionament ètic en favor dels drets cívics i nacionals; ambdues cites, prou il·lustratives i reivindicatives, fetes en boca de persones que no són de Mallorca (una principatina i un menorquí).

En els dos episodis l'atzar m'ha fet venturós col·laborador de les rapsòdies de dos enyorats amics, Josep Maria Llompart i Guillem d'Efak, mereixedors d'aquests i molts altres tributs de reconeixement i gratitud. Faig vots, que els lectors d'EL MIRALL segur compartiu, per tal de refermar el compromís d'imitar l'exemplar conducta dels nostres poetes i continuar, perquè *aquesta terra és nostra*, alçant *un cant per a una pàtria*.

(*) Article lliurat el mes de setembre de 1995 a la revista EL MIRALL. Segons Gaspar Valero, el Consell de Redacció va rebutjar-ne la publicació sense cap avís ni argument. Per a la comprensió global és imprescindible llegir l'article *Sense perdre mai la dignitat*. Bartomeu Mestre i Sureda Ω

L'ABC ha estat, com era d'esperar, l'únic mitjà que ha reproduït íntegrament el comunicat de suport a Jaume Matas de la plataforma de forasters i gonelles.

ΩΩΩ

Ha cridat l'atenció el contrast de les declaracions de **Pere Muñoz**, de Joves per la Llengua, al *Diari de Balears* afirmant que **"el castellà no és el nostre enemic"**, amb l'editorial del mateix diari, on s'hi deia entre altres coses que **"Lluitar per la llengua significa, entre d'altres coses, resistència i exigència. Resistència davant els avenços del castellà a casa nostra, de l'influx dels mitjans de comunicació espanyolistes..."**. També ens vénen a la memòria unes paraules d'**Antoni Mir** de desembre passat, quan declarà que **"A Mallorca, la vida o la mort del poble mallorquí ho és en relació al castellà"**. Meam si ara els qui han passat de llarg la trentena ens sortiran més valents que aquests joves joves!

ΩΩΩ

Segon una revista de Madrid, **Álvarez Cascos** ha ordenat als ministres espanyols que es comuniquin entre ells amb telèfons cel·lulars digitals tipus GSM per evitar que les converses siguin punxades.

ΩΩΩ

L'hoteler **Gabriel Escarrer** està a matar amb **Emilio Botín**, del Banco de Santander, a qui acusa d'haver intentat boicotejar la sortida a borsa de les accions de la seva cadena, Sol-Melià, fent-li propaganda en contra i dient que eren **"una closca buida"**. Ha estat la revenja de **Botín** contra **Escarrer** per haver abandonat el seu banc.

ΩΩΩ

Ens ho contaren l'altre dia al sopar de la Premsa Forana. El nou director de política lingüística, **Jaume Gil**, temps enrera era proper al PSM. Aquestes simpaties es van acabar quan fou nomenat gerent de l'Escola de Turisme.

GANDHI, EL SEPARATISTA (XXII)

Lanza del Vasto "Xantidas" parla de Gandhi

Al seu llibre *Peregrinatge a les fonts* Lanza del Vasto, anomenat per Gandhi "Xantidas", en parla sovint.

"La intenció de Gandhi no és pas un tornar arrera. Ningú menys donat a les reconstruccions històriques ni a la nostàlgia dels *bons temps passats* que ell. No professa ni odi envers Occident, ni horrors a la civilització, ni menyspreu a l'economia..."

Aquests són els punts en comú del règim de Gandhi amb els seus tres règims que es disputen l'hegemonia a Occident.

Amb el règim liberal: la llibertat política tal com la conceben els liberals. El respecte de l'opinió de l'opositor. El sentiment que ni tan sols el bé pot ésser imposat per la força als homes.

Amb el règim comunista: la primacia del treball. El deure per tothom del treball manual. La igualtat de deures i drets dins la diversitat de funcions i a part de la desigualtat d'aptituds.

Amb el règim feixista: l'autarquia. El principi de solidaritat corporativa que reemplaça la competència comercial. La formació de la voluntat humana com a independent de les condicions econòmiques. El recurs a la persona i la seva autoritat. La formació de quadres i dirigents.

Però hi ha un aspecte que no té res a veure amb els d'Occident: el pròpiament hindú i cristià, el qual queda resumit en un mot: *Ahimsa* o *Dehimsa*; la doctrina i pràctica de la no violència. *Oe-himsa* significa etimològicament abstenció de danyar. En aquesta accepció negativa el mot és hindú i així mateix la virtut, conreada pertot l'Índia pels savis i el poble des de l'època més antiga...

En al seva accepció positiva, tal com Gandhi la defineix i practica, l'*oshimsa* és una virtut cristiana que no es diferencia per a res de l'*agape* (amor desinteressat)... És el primer dels manaments que els resumeix tots plegats. És una atenció incansable de l'esperit, un treball infatigable del cor, una deu sempre brollant d'accions. És l'ordre de la llibertat, puix que aquell qui estima sols ha de fer allò que vol per a complir la llei... és la superació de la nostra ignorància i la del proïsme; és la reparació de les nostres injustícies i de les alienes... el sacrifici total i sense dolor que torna la nostra natura

semblant a la de la llum. És l'única entrada al Reialme, ja que Déu és Veritat i la Veritat és la fita, però l'amor, la via. Per açò l'amor de Déu que no és expressat en l'auxili de l'home és un engany.

... La resistència no violenta que dirigeix Gandhi és més activa que la resistència violenta. Exigeix intrepidesa, més esperit de sacrifici, més disciplina, més esperança. Actua en el nivell de les realitats tangibles i en el de la consciència. Obra un capgirament pregon en aquells que la practiquen, i de vegades unes conversions sorprenents en aquells contra els quals és exercida.

Gandhi diu: "És noble defensar el nostre bé, honor i religió amb la punta de l'espasa. Més noble és encara defensar sense maldar per danyar el malfactor. Però és vil, antinatural i deshonorós abandonar el nostre lloc per a salvar la pell i abandonar el nostre bé, honor i la nostra religió a mercè dels malfactors."

(A ca nostra, hi ha molta covardia. Quantes vegades gent esquerranosa i alternativa ha fugit corrents dels atacs d'escamot feixistes espanyols.)

Sols cal també, per conèixer qui és qui, què van fer molts nacionalistes i molta gent d'esquerra del 23-F. Sovint, els mateixos que llavors eren els més covards i acollonits, i disposats a cantar el *Cara al sol*, després, a l'hora de fer política i anar en les llistes electorals, són els més superbs, saberuts i impertinents. Cal conèixer-los i filar-los bé a fi que no ens enganyin ni prostitueixin més el moviment cap a la nostra independència.

Segeix Gandhi: "Sé com predicar la no violència als qui saben morir; als qui temen la mort, no puc pas."

Diu: "La no violència té per condició prèvia el poder d'atacar. És un fre conscient i deliberat del desig de venjança. (...) Serà l'evidència del poder espiritual de l'Índia sols si ens negam a una posició de força, tot i tenir-la... Això ben poc té a veure amb el 'perdó' que el ratolí 'ofereix' al gat! (...) La venjança és, sens dubte, superior a la submissió passiva, efeminada, impotent, però també la venjança és feblesa, puix que el desig de venjar-se neix del temor. (...) Aquell qui no tem ningú trobaria penós haver d'empipar-se contra algú que tracta debades de danyar-lo. (...)

La clemència del xai o del conill no té sentit. Cal tenir poder per renunciar-hi. Cal tenir valor per a renunciar a la violència. (...) El perdó és ornament del guerrer."

Curiosament, per a ésser no violent, hom ha d'ésser primer valent. És impossible que un covard sia ni violent ni no violent; un covard és sols un covard, l'estora dels tirans espanyols. Per això, a ca nostra, no hi ha gaires nacionalistes violents ni molts menys no violents, sobretot hi ha covards i autoenganyats: oncles Tom.

"Qui confia en Déu, deixa de témer els homes... La covardia és senyal de fe en Déu." (Heus ací el remei a la covardia segons Gandhi.)

"Qualsevol home decent es mostra disposat a lluitar, però cap guerrer consent a passar per botxí i carnisser. Mentre els exèrcits i policies no estiguin formats tan sols per monstres, dimonis, folls... sinó per al·lots honrats, preocupats per complir llur deure sense jutjar les ordres que reben, la resistència no violenta actuarà amb sobirana eficàcia —escriu Lanza del Vasto—. I les experiències de Gandhi amb la veritat permeten deduir que, en una colla d'homes que s'exposen als cops sense defensar-se i corren voluntàriament cap a la mort, hi ha menys víctimes que en una tropa de soldats ben armats que defensen llur vida."

L'historiador grec Xenofont, expert en batalles, era del mateix parer: "Bé sabeu que a la guerra no és el nombre ni la força allò que dona la victòria, ans aquells qui, ajudats pels déus, marxen contra els enemics amb un cor decidit, no troben, generalment, enemic que se'ls resisteixi. He copsat també, companys, que tots els qui malden per escapar-se'n vius, solen morir; en canvi, tots els convençuts que la mort és cosa natural i inevitable per a tot hom i s'esforcen per morir amb honor, els veig arribar a vells i viure feliçment. (...) I els disposats a fugir és molt millor de tenir-los enfront com a enemics que no pas al nostre costat. (...) Si mirau bé, trobareu que els qui llavors eren més covards són ara els més insolents." (*L'expedició dels deu mil*.)

La història de l'Holocaust nazi demostra també com els jueus eren autèntics oncles Tom que es creien alemanys i no es creien el que estaven veient;

adhuc al gueto de Varsòvia, aco-vardits, la majoria preferia creure les mentides de llurs enemics abans que les veritats d'un grapat de sionistes valents. I és que la covardia alimenta monstres i tirans. Als catalans, ens passa igual. Si ens fem valents potser que no patim un tercer genocidi a mans de l'Estat central, però si no ens espavilam poden tornar les terrors nazifranquistes del passat. "Si deixam passar el dia d'avui, els enemics es ficaran molt més agosarats i, com és natural, aquesta audàcia farà que uns altres s'hi afegeixin." (Xenofont.)

L'antisemitisme, com l'anticatalanisme i els racismes diversos, funcionen d'aquesta manera. "La por fa empetitir-te, no pas el problema mateix. La llavor de la solució es troba enmig del problema. Si et veus tu mateix com a solucionador, tindràs poder per poder seguir endavant." (Dorothy Corkille.) "Els homes superficials creuen en la fortuna i en les circumstàncies. Els forts creuen en les causes i els efectes." (Ralph Waldo Emerson.)

Segueix L. del Vasto: "És un fet que mai, ni a Sud-àfrica ni a l'Índia, Gandhi hagi usat de la no violència sens haver guanyat la causa. Al fons d'una presó, mig mort pel dejuni, ha terminat sempre, ell, inerm, per dictar les seves conviccions als poderosos. Diversos caps del Congrés —entre ells Nehru—, que no donen a la no violència cap dels significats religiosos que té Gandhi, usaren, tanmateix, el seu mètode car l'experiència els demostrà la seva eficàcia, perquè és rendible. **Jaume Tallaferro** Ω

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL
de Mallorca

L'ESTEL

"Esos Catalanes"

El president de Catalunya, Jordi Pujol, en ocasió de presentar un llibre el 25 de juny passat digué: "No vam resoldre prou bé la qüestió de l'Estatut i de l'estructura de l'Estat, vam pecar d'una prudència exquisida, potser excessiva. Ara em pregunto si tenia sentit... Els fets posaran els catalans de nou, si no hi ha canvis, davant d'una paret."

La paret que temia el senyor president era la victòria absoluta del PP. No s'ha produït i és un punt a ressaltar que, malgrat disposar els populars de la mala imatge corrupta del PSOE, no han pogut donar el tomb a la situació.

Ara bé, el president Pujol, com s'ho farà per "resoldre prou bé la qüestió de l'Estatut i de l'estructura de l'Estat amb el PP a l'altre costat de la taula? De fet, ell comanda un partit acostumat a mínims, que en la darrera brega electoral, també amb els seus discursos convergents, ell ajudà perquè se li esverés una mica el ramat.

Té, doncs, avui, una part del seu partit més reivindicatiu que mai i ell ha decidit donar el nou encaix de Catalunya a Espanya. Jo em felicitaré de tot el que obtingui, evidentment. M'alegro quan diu que, per endavant, vol escrit i degudament signats els acords que faci. M'alegraré si, en aquests acords, hi participa el president de les illes i arriben a convèncer de la unitat de la llengua els valencians, de la mateixa manera que no s'inventen una nova llengua els andalusos i els peruans. També ha de resoldre el fet que un ciutadà de Catalunya, sigui immigrant o de naixença, no disposi de menys ajuda sanitària que un extremeny. Que no pugui ocórrer que un ciutadà dels nostre país es pugui veure apallissat per les forces d'ordre públic perquè parla català, com succeeix cada punt. Amb els Mossos d'Esquadra no succeiria.

Tot el que acabo de dir està en el seu programa i ara ho ha de defensar tenint en compte que la transició no va ésser tan ben resolta com ell digué. De tota manera, tot el que demana no és gaire, ja que tot està dins de la Constitució que ell defensa sempre. Ja veurem com li ompliran i li buidaran el plat, que d'això darrer en sap molt.

Estam discriminats econòmicament i tanmateix el nucli central espanyol, valent-se de la potent premsa madrilenya, ha arribat a mentalitzar una gran part de l'opinió pública espanyola en el sentit que els catalans "són els dolents de la pel·lícula de la Península".

Com fer-los entendre que hi ha hagut traspassos en l'educació i fins i tot en presons, però el finançament no ha arribat? S'ha pactat amb escoles privades, hospitals privats i altres ens privats per tirar endavant sempre amb el deute afegit a sobre! Pagam en totes les autopistes del nostre territori, mentre Espanya té autovies a dojo, la de Lleida a Barcelona encara està incompleta!

Ningú no paga el nostre benestar, Madrid té autopistes lliures de pagament. El concert econòmic dels bascos els permet gastar prop de 100.000 pessetes més per ciutadà que Catalunya. Si estiguéssim en la mateixa condició que els bascos, Catalunya tindria un recuperació de vuit-cents mil milions.

Ésser espanyol no solament és un mal negoci per als catalans, mallorquins i valencians, sinó també per als espanyols i estrangers, que s'han establert a casa nostra. **Jaume Ros i Serra** Ω

Na Magdalena Guasp ha obert fa un any la Floristeria d'Orient, al carrer dels Prínceps d'Espanya, a Alcúdia.

La família Rios, d'Inca, regenta des de fa un any i mig el bar restaurant Sa Muralla, a la ciutat d'Alcúdia. Despatxa plats combinats i menús a 750 pessetes.

N'Antoni Sastre, natural de Muro, fa dos anys que és el director de la sucursal de Sa Nostra a Alcúdia. Aquesta oficina fou oberta ara fa set anys.

Na Caroline Reitz, d'Alemanya, habita a Alcúdia des de fa vint-i-cinc anys. Ara fa un any i mig que ha obert la botiga de vases per a quadres i miralls Passepartout, just devora la muralla del poble.

En Gaspar Valenzuela és l'amo jove de la Cafeteria Braulio, a la ciutat d'Alcúdia. Despatxa tapes i plats combinats.

Na Carme Murillo ha obert només fa dos mesos la floristeria Orquidea, al carrer Verdet, a Alcúdia.

Nou atac històric d'ABC contra l'Obra Cultural, a qui qualifica de "grupúsculo pancatalanista" i li retreu les subvencions que ha rebut del Govern balear i l'Ajuntament de Palma, amb un tractament periodístic que vol recordar el dels casos de corrupció. Fins i tot hi fan especulacions sobre el sou d'"Antonio Mir".

ΩΩΩ

Poc més de quatre mesos ha estat capaç d'aguantar el pacte del PP amb CiU l'ultrafatxa **Luis María Anson**, que ja ha demanat des d'ABC un acord d'estat PP-PSOE per acabar amb la dependència de **Jordi Pujol**. "Que una diminuta minoria nacionalista condicione la investidura, los presupuestos y la entera política nacional, parece a muchos un esperpento", ha dit. Anson vol salvar "la nave quebrantada de España", a través del "acuerdo de Estado que garantice la estabilidad nacional". Doncs sí senyor! Per una vegada li donam tota la raó! A veure si així el tros de banc de Jordi Pujol comprèn d'una vegada que ha de deixar els espanyols en pau i proclamar la independència.

L. M. ANSON

ΩΩΩ

219 guàrdies civils i 365 policies "nacionals" vendran apostats de la península durant els mesos de juliol i agost per guardar el rei d'Espanya. També duran un helicòpter amb els més avançats dispositius de vigilància. A Can Pastilla i s'Arenal, els xoriços continuaran anant a lloure.

ΩΩΩ

L'altre dia en Verger i el batle de sa Pobla, en Jaume Font, van haver d'anar en persona a Sencelles per mirar de posar pau i calmar els ànims del PP local. La cosa va tan desbaratada que a l'últim ple el batle va haver de retirar un punt de l'ordre del dia perquè en Ventura Rubí el va deixar amb so cul a l'aire, es va passar casi tot el dematí assegut a una cadira del bar Can Papa i només va comparèixer al ple a l'apartat de precs i preguntes.

**EMPRESA
ARTESANA
de
"ROBES DE
LLENGÜES"**

**Galeries Vicenç s.a.
CAN BONJESÚS**

Rotonda Can Berenguer • Tel. 53 04 50 • Fax 53 44 42 • Pollença

Passeig Voramar, 45
Tel. 86 62 74
Port de Pollença
(Mallorca)

**RESTAURANT
PIZZERIA**

c/ Isabel Garau, 47
Tel. 85 02 64 • Fax 85 04 53
07458 Can Picafort (Mallorca)

Una lliçó d'economia independentista (i II)

Hong-Kong i Singapur iniciaren el seu fulgurant desenvolupament econòmic tot especialitzant-se en la importació de béns d'arreu del món i distribuïnt-los a altres parts de l'Àsia. El volum d'importacions-exportacions en ambdós casos excedeix enormement el seu PIB perquè la immensa majoria d'una població de 7,3 milions d'habitants estan treballant en el comerç de béns i de serveis financers.

(...) Fa menys de tres anys que l'exTxecoslovàquia derivà en la República Txeca i Eslovàquia. Ambdós han tingut problemes ajustant-se a la independència —ja que havien estat íntimament lligades per una moneda, per un mercat i xarxes de producció interrelacionades de manera comuna. Però la República Txeca està tanmateix creixent espectacularment. Té un baix nivell d'atur, un creixement ràpid i una reorientació de les exportacions envers les nacions occidentals. Molts txecs es van oposar a la separació, però la seva economia esdevingué més forta quant Txèquia es va separar de l'empobrida Eslovàquia. Aquell nou estat encara prosperarà més després que la privatització forci els seus empresaris a aprendre a competir en els mercats mundials.

L'experiència txeca pot ser duplicada per moltes altres nacions amb diferències culturals o ètniques

Per exemple, s'ha cregut generalment que el francòfon Quebec s'ensorraria econòmicament si es separés de la resta del Canadà. Aquesta visió ignora el paper que el comerç internacional juga en l'èxit econòmic. Després de, potser, un sever període d'ajustament, el Quebec podria trobar un lloc pròsper en l'economia mundial tot comerciant amb el Canadà, els Estats Units i Mèxic, així com a la resta de l'Amèrica del sud. Aquesta separació també podria ajudar les economies del Canadà anglòfon perquè reduiria les batalles culturals i eliminaria la confrontació amb el Quebec sobre el repartiment dels ingressos aranzelaris i les despeses governamentals.

La petitesa pot ser un actiu en la divisió laboral en el món modern, on les economies estan vinculades a través de les transaccions internacionals. El nacionalisme està cavalcant la cresta del

comerç mundial per forjar nous estats.

Encara que Gary S. Becker sobredimensioni el factor econòmic com a motor de la creació d'independències, el que deixa ben clar és la viabilitat econòmica que té qualsevol nació que vulgui esdevenir independent. Per això, la creativitat, la iniciativa, la capacitat de treball i un bon guiatge polític són les claus de què un poble ha de disposar per encarar amb èxit la governabilitat i prosperitat de la nació independent. El poble català no ha perdut, encara, ni la creativitat, ni la iniciativa, ni la capacitat de treball. Però no té guiatge polític perquè no hi ha classe política, sinó oligarquia d'interessos de poder d'uns quants que no serveixen el bé públic del poble, sinó només el seu propi. Aquest darrer factor, junt amb l'acció colonitzadora espanyola, ha fet que últimament els hàbits que han ensorrat Espanya es vagin instal·lant sibil·linament en el procedir dels catalans que, avui, ja més que establir-se, el que volen és col·locar-se. És a dir, prefereixen fer de "funcionarios" que no pas dedicar-se a les arts del comerç o l'empresa. Si seguim així ens encaminem a fer de Catalunya una podridura de catalans paràsits; i oblidem-nos de la prosperitat del petit comerç i de la petita i mitjana empresa! En definitiva, oblidem-nos que Catalunya pugui tenir un futur digne. És per això la importància que té el factor moral en el procés d'alliberament nacional de Catalunya i que el professor Muñoz Espinalt no es va cansar mai de divulgar-ne l'estratègia a seguir.

"Hem de fer de cada català un senyor de sí mateix. Hem de demostrar-li que cal superar el posat de dimitit, que sovint confon amb l'esperit de la democràcia. Hem de treure-li el cofoisme de creure's més llest que el veí de més enllà del Cinca i de Salses, mentre el veí l'explota a cor que vols. No podem deixar que l'enganyin els que li asseguren que, per haver-hi autèntica democràcia, no cal el previ reconeixement de la Independència Nacional. Hem de refutar-li el subterfugi que els altres ens manen perquè són molts més. Cal demostrar-li, d'una vegada per totes, que mai no imperen els més, sinó els que saben desplegar una major capacitat directiva."

I això és el que es desprèn de

la docta sentència del Premi Nobel, del què no hi ha dubtes sobre quin camí polític ens recomanaria d'emprendre el prestigiós economista i de la reprimenda que, indirectament, dona a minidirigents oligàrquics com Jordi Pujol o Gabriel Canyelles, els quals amb les seves misèries personals es dediquen a hipotecar, com uns Judes, el futur dels seus pobles. Quina vergonya! És per això que ja és hora que defugim els falsos mites i tabús imposats sobre l'economia catalana i la seva dependència del ridícul i costós "proyecto español". Gary S. Becker tan sols és el colofó al que ja albirava de manera brillant i concloent Ramon Trias Fargas en el seu memorable estudi *Introducció a l'economia de*

Catalunya (1972), on defensava amb lògica matemàtica la gran viabilitat econòmica d'una Catalunya independent. Per això, catalans, cal tenir molt clar que només hi ha fosc i abisme econòmic mentre ens mantinguem junyits a Espanya i que només hi ha futur i progrés econòmic si lluitem per la independència nacional de Catalunya. I tot allò altre que diguin en contra, com diria Demòcrit, és mera opinió. Opinió que només beneficia els nostres enemics, els espanyols, i perjudica greument els catalans i el proper futur de la nostra Catalunya. A partir d'ara, doncs, els "opinadors" de torn ja no us podran donar més gat per llebre, si és que encara us la donaven. **Juventuts d'Estat Català Ω**

Fa vint-i-set anys que els germans Cerdà obren el restaurant Corall, al Port de Pollença. Fan cuina mallorquina. El conill amb ceba, els escaldums, el tumbet, les albergínies farcides i una cosa que s'ha posat molt de moda aquest estiu: la pitera de pollastre al pebre en gra. S'hi menja bé per una mitjana de 2.500 pessetes, el menú en val 1.800. Els dijous, tanquen el carrer de davant i fan una vetlada amb balls mallorquins. A la fotografia, els veim amb dos clients anglesos amics de la casa.

Fa trenta anys que n'Antoni Torelló va obrir la bomboneria i licoreria La Maina. Maina vol dir abundància: "Déu més do la maina", deien els nostres avantpassats. Aquesta botiga està a la part antiga del moll i quan la varen obrir només hi havia la botiga de can Rotger, la de can Mir i la del Posit.

Na Francisca Vives regenta des de fa tres anys el bar Sindriot (un sindriot és una síndria disforja), al Port d'Alcúdia. Despatxa copes i entrepans. A la fotografia, amb dos alcudienços com ella.

El tebeo neonazi ABC ha publicat una enquesta de la fantasmagòrica Real Academia de Cultura Valenciana a un grupet d'ultraespanyolistes afincats al País Valencià, que **"denuncian las maniobras para catalanizar la Comunidad Valenciana"**. Els espanyols i botiflers enquestats són: Eduardo Primo Yúfera, Simón Santonja, Eduardo Lagarete de Hurdoz, Fernando Vizcaíno Casas, José J. Viñals Guimerá, Vicente Hernández, Juan Guillem Tatay, Enrique García Asensio, Manolo Rodríguez, José M. Jiménez de Laiglesia i Fernando Martínez Roda.

ΩΩΩ

Dins el programa d'ajudes a les festes d'estiu de les barriades, l'Ajuntament de Palma enguany subvenciona les actuacions de ball de bot i xeremiers. Si qualche foraster vol na Perlita de Huelva, sevillanes i tec-a-tec tec-a-tec s'ho haurà de pagar de la seva butxaca.

ΩΩΩ

Un senyorot del Pla de Mallorca que viu de Ja nostàlgia del passat quan la Part Forana havia de besar el cul als senyors de les possessions i pagar-los dret de cuixa, l'altre dia de pagès bravejava més gat que una sopa davant els parroquians d'un bar de Sencelles com havia fotut banyes a sa dona i havia boixat amb tota una actriu de cine de Madrid (V.V.) dins una banyera plena de xampany francès Moët Chandon a 7.000 pessetes la botella.

ΩΩΩ

La dona que du peix a vendre el dia de mercat a Sencelles, l'altre dia hi va comparèixer amb un cartell penjat a la furgoneta contrari a les declaracions de Cañellas sobre la mestra assassinada. La reacció d'en Ventura Rubí del PP va esser exclamar, perquè tothom el sentís: *Dones de Sencelles, avui no compreu peix perquè és pudent.*

ΩΩΩ

Per cert, tots els rumors sobre una possible entesa entre Ventura Rubí i l'oposició de Sencelles són un muntatge del propi Rubí que vol fer-se valer davant els seus mateixos camarades del PP.

SABÍEU QUE...

... el 13 de setembre de 1759 els francesos varen esser derrotats a Quebec pels anglesos, perdent així la seva sobirania? La derrota s'ha convertit en el lema d'aquest país: "**Je me souviens**" ("Me'n record").

ΩΩΩ

... el primer ministre de Polònia ha demanat perdó als jueus per la matança de Kielce el 1946?

ΩΩΩ

... el 80% dels espanyols i el 100% dels andalusos, segons una enquesta, es pensa que Catalunya és la comunitat autònoma més beneficiada per l'estat? Això, malgrat que l'espòli fiscal del Principat supera cada any el bilió de pessetes.

ΩΩΩ

... segons una enquesta en poder del govern del Quebec el 55% de l'electorat votaria avui a favor de la independència? El 1980 la intenció de vot a favor del sí era del 20%, i el 1995, del 39%.

ΩΩΩ

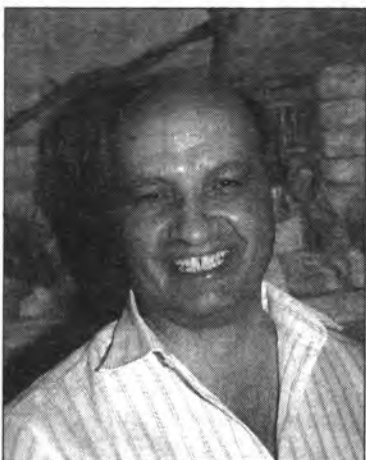
... la Junta de Castilla y León ha dit que de tornar a Catalunya els arxius de la Generalitat robats per Franco, res de res?

ΩΩΩ

... segons un estudi publicat a l'Avui, la immersió lingüística del Principat no és suficient perquè els nins i nines fills de castellanoparlants utilitzin habitualment el català el carrer, a causa de la influència dels mitjans de comunicació espanyols?

ΩΩΩ

... la divisió d'Informació dels Mossos d'Esquadra disposa d'un servei encarregat de detectar contactes de neonazis i caps rapats espanyols a través d'Internet?

Fa vint-i-nou anys que en Pere Vives regenta el Bar Nou. Son pare, en Bartomeu Vives, el va obrir l'any 1967 i li va posar el Bar Nou perquè, a més d'esser nou, a la ciutat d'Alcúdia hi havia vuit bars i aquest va esser el que va fer nou.

N'Elisabet Fluixà regenta des de fa devuit anys el Restaurant Yate, al Port d'Alcúdia. Abans tenia el Restaurant Can Toni. Despatxa copes i fa cuina internacional per als turistes.

En Felipe Caño, natural de Salamanca, fa tres mesos que s'ha fet càrrec del Meson Los Candiles, (un "candil" és un llum d'oli o d'encruia), al Port d'Alcúdia. L'especialitat de la casa és el peix fregit. S'hi pot menjar i beure per una mitjana de 2.000 pessetes.

En Miquel Revuelta, natural de Sevilla, regenta des de fa quatre anys el restaurant Sierra Nevada, al centre d'Alcúdia. Despatxa plats combinats i menjar a la carta.

Fa un any que en Miquel Pereta s'ha fet càrrec del bar Can Pereta, a la plaça de la Constitució, a Alcúdia.

Na María de los Llanos, natural de Sevilla, fa nou mesos que ha obert la cafeteria El Timó, al carrer Serra, a Alcúdia. La seva especialitat és el peixet fregit, que ha pescat el seu home que és patró de barca.

BALL DE BOT

Catalina Cabot, d'Aires Santjordiers

—Com va néixer el vostre grup?

—Va néixer l'any 1993 com a associació cultural. Jo mateixa feia classes a Sant Jordi i hi havia molta gent que tenia ganes de ballar i fer música. Vàrem començar quaranta persones entre balladors i sonadors i en l'actualitat som trenta components. També tenim una escoleta per als infants.

—Com veus el futur del ball de bot?

que veig molt positiu.

—Què opines de l'ajuda de les institucions?

—Encara és poca. Molts de nosaltres lluitam perquè sigui més i sembla que a poc a poc es va aconseguint, però encara no és suficient.

—D'on vos criden per anar a actuar?

—De les barriades, i a les convencions del Castell de Bellver, que és un marc preciós on s'hi fan mostres i així la gent que visi-

Aires Santjordiers al complet i amb els vestits de gala

—Totalment positiu. S'ha avançat moltíssim. Quan vaig començar els anys seixanta, en ple boom turístic, actuàvem als hotels i la gent ens demanava que ballàrem, perquè gairebé ningú coneixia els nostres balls. Ara hi ha molts de grups de ball i a les places moltíssima gent que balla de cada vegada més i això és el

ta l'illa descobreix que tenim uns balls típics de la terra. També actuam a tots els llocs on ens ho demanen.

—Creus que hi hauria d'haver més unitat dins el món del ball de bot?

—Sí, perquè si hi hagués més unitat, tots plegats aconseguiríem més coses. **Redacció** Ω

L'ESTEL de Mallorca

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970)

(III part)

de M. López Crespi

Cada quinze dies a **L'ESTEL de Mallorca** (d'agost de 1996 fins a l'agost de 1997) (per demanar números endarrerits, telefonau al 26 50 05)

RENAULT

POLLENÇA

c/ Cecili Metel, 85
Tel. 53 18 05
Fax 53 49 92
07460 POLLENÇA
(Mallorca)

PUNT GRÀFIC

**IMPRESSIÓ
OFFSET/TIPOGRAFIA
DISSENY GRÀFIC**

**POLLENÇA
PARE VIVES, 56
TEL. 53 35 58**

**Especialitat en
Cuina Mallorquina
i Curry Indi**

Avda. Bocchoris, 3
Tel. 86 70 92
Port de Pollença

SABIEU
QUE...

... una empresa de l'amic íntim del rei d'Espanya, **Zourab Txokotoua**, ha estat acusada d'haver rebut finançament il·legal?

ΩΩΩ

... al polític **Francesc Cambó**, que acabà finançant l'alçament feixista del 1936, i que va regalar al Museo del Prado la col·lecció privada més important d'aquesta pinacoteca, a Madrid no li han dedicat ni el nom d'un carreró de mala mort? Roma no paga traïdors.

ΩΩΩ

... CC.OO. demana **25.000 milions** més per al PER d'Andalusia i Extremadura?

ΩΩΩ

... només el 41'6% dels estudiants de BUP aproven pel juny?

ΩΩΩ

... prop de 125.000 persones visitaren els parcs naturals de s'Albufera i de Cabrera l'any passat?

ΩΩΩ

... els ciutadans de Balears som els qui utilitzam amb més freqüència de tot l'estat els servicis d'urgència dels hospitals? Clar, com que Espanya ens castiga amb una sanitat tercermundista!

ΩΩΩ

... la baixada de preus farà que part de la collita de tàperes d'enguany es perdi?

Fa trenta anys que na Magdalena Truiols va obrir la sabateria Rotger, al carrer del Moll, a Alcúdia.

Na Catalina Joan va obrir ara fa nou anys el Super Kati, al Port d'Alcúdia.

No Joana Cànaves, de Pollença, i el seu home, Jaume Ferrer, de Santanyí, regenten des de fa quatre anys el Supermax al Port d'Alcúdia.

Na Francisca Bril, d'Alcúdia, és la madona des de fa un any de la botiga Peixos Pollentia, al Port d'Alcúdia.

El matrimoni Burguera-Ogazón són hereus de la família del poeta Costa i Llobera. Han posat un restaurant de luxe a la casa de la germana del poeta, na Catalina Costa i Llobera. Fan cuina mallorquina, com la cassola de marisc (recepta secreta i exclusiva), les alberginies farcides, el peix al forn...

Fa quinze anys que n'Eugenio Roque va obrir una gestoria immobiliària al Port d'Alcúdia. Fa d'intermediari entre el constructor o el particular i el client, i gestiona lloguers.

Na Margalida Reinés és la madona del restaurant Barlovento, devora el moll comercial del Port d'Alcúdia. Un restaurant a base de peix i marisc. S'hi menja per una mitjana de 3.500 pessetes.

PUGEN

DAVALLEN

Txetxènia, per continuar resistint davant les tropes imperialistes russes del genocida Boris Ieltsin, que ha trencat la treva de les eleccions.

ΩΩΩ

Els **Ajuntaments de Marratxí, de Llubí i d'Inca**, per aprovar una moció de repulsa contra les declaracions misògines de Gabriel Cañellas.

ΩΩΩ

El grup de **diputats russos** que han fet una crida als Parlaments democràtics perquè reconguin la independència de Txetxènia.

ΩΩΩ

L'**Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana**, pel seu desacord amb un encontre de poetes organitzat per l'AELC que es limita a l'Estat espanyol.

ΩΩΩ

La campanya a favor de l'insubmís **Tomeu Martí**.

T. MARTÍ

ΩΩΩ

Joves per la Llengua, per celebrar el seu segon aniversari.

ΩΩΩ

ERC, per abandonar el Pacte de Madrid atès que no ha reconegut el dret dels pobles a l'autodeterminació.

ΩΩΩ

El **Col·lectiu Teranyines** de Sant Joan que es dedica a la recerca i a la divulgació de la història de la vila.

ΩΩΩ

Els 18 joves voluntaris que treballen per fer un tallafocs i en la restauració de la Trapa.

ΩΩΩ

El magistrat mallorquí destinat a Barcelona, **Guillem Vidal**, per demanar al Govern Balear que impulsi l'ús del català a l'àmbit de la justícia.

ΩΩΩ

El **Setmanari Felanitx**, per haver arribat al número 3.000.

Joan Fageda i el PP, per donar més de 400 llicències de construcció per a obra nova a Palma, quan hi ha unes 15.000 cases i pisos deshabitats.

J. FAGEDA

ΩΩΩ

Els **mil forasters de la Casa Andaluza** d'Eivissa, que se n'anaren a fer el "rocío" a la Reserva Natural de les Salines i s'hi quedaren 24 hores. El batle de Sant Josep, José Serra (PP) només els hi ha posat 5.000 pessetes de multa.

ΩΩΩ

El **Tribunal Superior de Justicia**, per desestimar el recurs contra l'ordre Rotger.

ΩΩΩ

Eduardo Zaplana, per haver afirmat: "No tengo interés en avanzar con Cataluña en la cuestión lingüística" i haver rebut les mamballetes d'ABC.

ΩΩΩ

José María Aznar, per voler mantenir la Guàrdia Civil als Països Catalans i dir que és un "instrumento de integración nacional".

ΩΩΩ

Baltasar Porcel i les vomitives justificacions que es treu de la màniga per rentar-li la cara a Felipe V als fascicles "Los Reyes de Mallorca".

ΩΩΩ

Española de Inversiones, S.A., per patrocinar-li els fascicles.

ΩΩΩ

El **Tribunal Superior de Justicia** un altre pic, per desestimar el recurs dels comerciants i el PSM contra la construcció d'El Corte Inglés.

ΩΩΩ

Jordi Pujol, per repetir quaranta vegades seguides que vol una Catalunya integrada a Espanya, per fer-se perdonar la visita al Quebec. I aquest carabassenc no se n'adona que tanmateix els espanyols no se'l creuen? Basta veure el que li han dit **Martín Ferrand, Pedro Pacheco, Emilio Romero...**

L'ESTEL
de MallorcaSUBSCRIVIU-
VOS-HI !!!L'ESTEL
de MallorcaANUNCIAU
VOS-HI !!!

Ara fa seixanta anys!

Miquel Julià i Prohens

Aquest mes de juliol ha fet seixanta anys que es declarà la guerra i la repressió contra Mallorca, contra unes classes populars mallorquines indefenses i pacífiques. Era exactament el 19 de juliol de 1936, quan el Comandant Militar de les Balears, Manuel Goded, va aferrar pels capdecantons de Ciutat i dels pobles aquest fatídic ban de guerra: "Se declara el estado de guerra en todo el archipiélago balear" (Art.1). En aquell moment començà a planar sobre Mallorca la sinistra boira de la repressió sobre polítics, intel·lectuals, mestres, professionals, foravilers, comerciants i simples ciutadans. Des de la data del ban fins a 1943 foren torturats i afusellats més de dos milers de mallorquins. Tots havien estat elegits democràticament i molts exercien modèlicament com a batles o regidors a Ciutat i als pobles. Llocs com l'hemicle del cementiri nou de Ciutat, Son Coletes de Manacor, la Creu del cementiri de Porreres, Puntiró, el camí dels Reis, Cap Enderroc i molts altres indrets foren testimoni de brutals suplicis i d'indiscriminats afusellaments. El vaixell Jaume I, el Castell de Bellver, la presó de Ciutat i de pobles, el magatzem de Can Mir (avui Sala Augusta) i altres s'ompliren d'empresonats, els quals eren fal·laçment "alliberats" de nit o a trenc d'aua i, abatuts a trets de fusell, acabaven amarant amb la seva sang qualsevol dels llocs esmentats, llocs que hauríem de tenir per tant o més sagrats i venerables, com els sepulcres dels nostres reis, Jaume II i Jaume III, a la capella de la Trinitat de la Seu.

El periodista Basilio Baltasar va escriure fa un poc més d'un any un article, del qual no em resistesc a traduir i reproduir aquest fragment: "A Mallorca hi ha por. Una por ambiental, rebuda en heretat, fruit de sembres paoroses que ningú recorda. La Guerra Civil que destrossà Espanya...va ésser en aquestes illes un episodi sagnant de víctimes indefenses. Assassinats per comissaris del bàndol vencedor, aquells mallorquins veuen passar les dècades sense que ningú

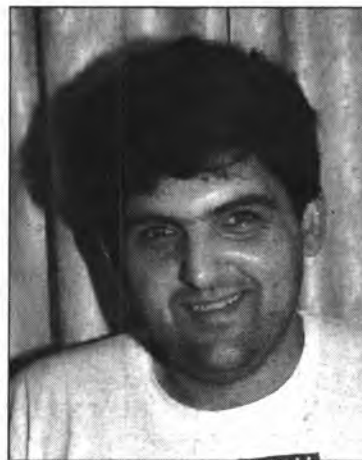
reivindiqui la salut de la seva recordança. Víctimes d'un conflicte col·lectiu, esperen una retribució col·lectiva". A la satanització, que damunt ells feren caure els poders fàctics de la dreta en rebel·lia, l'església i el feixisme mallorquí i espanyol, ramatada durant quaranta anys de Dictadura franquista, ha seguit i segueix el silenci del poble i l'oblit o mutisme de convivència de polítics de la dreta mallorquina sempre en el poder des de la implantació de la democràcia. Com si cresquessin i flocassin en silenci sobre les cendres dels vençuts!

Exclosa lògicament qualsevol relació de responsabilitat de les formacions polítiques actuals amb les que encapçalaren el genocidi, s'ensuma i a vegades es palpa un paral·lelisme d'idees, de mentalitat i de propòsits, com si la dreta d'avui no pogués o no volgués sostreure's a la influència de la dreta d'ahir. D'on surten els polítics ultradretans que paralitzen qualsevol iniciativa socialitzadora o mallorquinitzadora dins el PP? D'on ha rajat la coincidència anticatalana i antiprogressista persistent de tretze anys de Govern de Gabriel Cañellas? D'on s'ha xuclat la política de "tot val" per treure del mig el contrari, per canviar a favor seu l'ordre democràticament establert? Per què el batle de Manacor ha fet el sord a la instància de col·locar una senzilla placa de ferro a Son Coletes en record dels afusellats? Es un baf o pudor estranya que no ens deixa respirar.

Si els ideals feixistes per una societat "renovada con aires de grandeza y borrachera de imperio" ("Aquí estamos", 21.11.36) varen servir a la dreta espanyola i mallorquina de tarja de presentació davant el poble i si la satanització dels contraris com a comunistes, separatistes o masons li va fer de butlla pretesament exculpàtoria dels seus assassinats a Mallorca, l'oblit i la desmemòria del genocidi perpetrat és el que acuirassa i protegeix la impunitat dels crims i ensems cova els germens que feren realitat aquella tragèdia col·lectiva. Ens urgeix destapar-ho, per molt que

ens dolgui, recordar-ho i tenir-ho present, per tal que s'impressionin els ulls de tothom de la baixesa d'aquell i de qualsevol terror, captin la vàlua de molts dels qui foren eliminats i puguin mesurar la vilesa i la corrupció de tots els qui llavors es rebel·laren i dels qui avui comanden per damunt de tot en servei d'interessos particulars.

Poc podem retreure al nostre poble si, emporuguit per mor de la repressió i el terror, romangué en silenci i, sumit dins l'amnèsia col·lectiva, no ha fet mai esment d'un passat tenebrós; són els actuals dirigents de la societat els qui, sense embuts ni odi, tenen el deure de recordar la història i de descobrir als ulls de la gent la degradació dels criminals victoriosos i de reivindicar la figura dels abatuts. Això és el que es fa arreu del món. El papa Joan Pau II està recordant i beatificant a forrellons víctimes religioses d'un bàndol de la Guerra Civil (no ha fet res per cert envers el capellà Poquet assassinat pels dretans al crit de "Visca Crist Rei!"); els presidents d'Alemania, Von Weizacker i Helmut Kohl, han recordat i reconegut l'horror de l'holocaust nazi; el mateix Chirac ha reconegut la responsabilitat de l'estat francès en la deportació de milers de francesos als camps d'extermini; a Argentina les "Madres de la Plaza de Mayo" no callen i els mateixos militars han admès els crims comesos durant la dictadura; tampoc Israel oblida, com ens canta Miquel Segura, l'horror de la desaparició de milions de jueus, recordança sempre present en el Museu de l'Holocaust a Jerusalem. I arreu del món, també a Mallorca, hi ha hagut concentracions populars de condemna de tota casta de nazisme i de barbàrie. I únicament ha de romandre agraciada el genocidi de milers de mallorquins d'ara només fa seixanta anys? La memòria i la condemna, la reivindicació i la claretat, l'autoestima i la denúncia són els elements necessaris per curar una ferida encara desclousa i immunitzar-nos contra infeccions i tendències tal volta presents, possiblement futures. Ω

En Joan Cladera, de sa Pobla, i sa mare, Maria Canyelles, obriren ja fa quinze anys una bugaderia al Port d'Alcúdia.

En Francisco i en Victoriano fa un any que regenten el Meson Can Punyetes, al Port d'Alcúdia. Despatxen tapes i peix fregit.

Na Pilar i n'Antònia s'han associat per obrir la botiga de modes Retalls, al Port d'Alcúdia.

En Salvador Martín, natural de Sevilla, fa mig any que és l'amo i el cuiner de la cafeteria Montenegro, al Port de Pollença. La porcella rostida, el peix fresc i les paelles són l'especialitat de la casa. A la carta s'hi menja per una mitjana de 2.000 pessètes. El menú en val 900.

Fa trenta-dos anys que en Marian Carotti va obrir l'Hotel Carotti, al Port de Pollença. Un hotel per a seixanta clients, ple d'alemanys, anglesos i francesos. En Marian és fill de n'Ultimo Carotti, un mecànic dels hidroavions que tenien la base al Port de Pollença.

Freedom
Spanish optative
No more imposicion of spanish
spanish volunteer and optative

We are in Europe
We wont english or german
better then spanish

In Spain, spanish
In Mallorca, catalan

Llibertat
Castellà optatiu
No a la imposició del castellà
Castellà voluntari i optatiu

Som a Europa
Volem l'anglès o l'alemany
millor que l'espanyol

A Castella, castellà
A ca nostra, català

Freiheit
Spanisch optativisch
Wir sind gegen die untterischt
der Spanisch

Wir sind in Europa
Wir Wolen besser Deusch
oder Englisch als Spanisch

In Spanien, Spanisch
In Mallorca, Katalanisch

El matrimoni Socies-Aguiló, de sa Pobla, regenta des de fa quaranta anys la Joieria Maria Victòria, al Port d'Alcúdia. Tenen obert tot l'any.

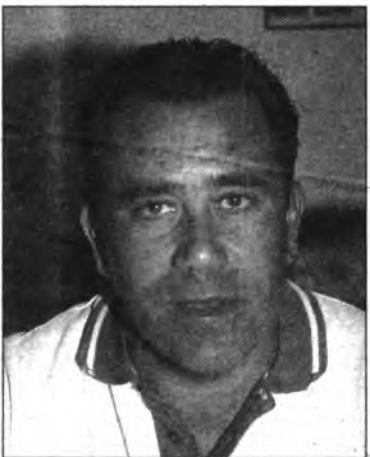
En Ramon Muzo és l'amo des de fa vint-i-cinc anys del restaurant Ramon's Bar, al Port d'Alcúdia. El peix fregit és l'especialitat de la casa. Per unes 1.500 pessetes s'hi pot menjar a la carta.

Na Maria Riera regenta des de fa un any la botiga de modes Marcé, al Port d'Alcúdia. Sa mare, n'Antònia Marcé, va obrir aquesta botiga ara fa trenta anys.

En Miquel Plomer, de Pollença, fa dos anys i mig que s'ha fet càrrec del bar Es Racó, al Port de Pollença.

Fa cinc anys que en Francesc Arbona va obrir el taller Autos Arbona de lloguer i venda de cotxes, al Port de Pollença.

Fa vint-i-sis anys, que na Maria de "sa Tintoreria" va obrir una tintoreria al Port de Pollença.

En Gabriel Ramon, d'Inca, regenta des de fa un any La Bagette, un bar d'entrepans al Port d'Alcúdia.

N'Antoni Ordoñez, natural de Granada, va arribar amb el càrrec de comandant de Marina al Port de Pollença l'any 1965. L'any 1988, quan es va retirar del servei actiu, va posar una assessoria marítima al Port de Pollença.

ELS JUEUS ALS PAÏSOS CATALANS (III)

El pensament jueu i la controvèrsia maimonista

A partir del segle X va resplendir la gran renaixença erudita dels nostres jueus. Girona esdevingué un fogar de la cultura hebrea ortodoxa lligada al *Talmud*, però refractària a tota mena d'influència filosòfica. Irradià durant molts de temps, el moviment de la Càbala, que volia trobar les paraules i a les xifres de la *Torà* i del *Talmud* significacions recòndites i plenes de misteriosa transcendència.

El filòsof cordovès Maimònides (1135-1204) incorporà la filosofia aristotèlica a les doctrines judaïques. Tot conservant els antics elements del *Talmud*, els agrupà i els modificà de tal manera que el presentà en un aspecte diferent. Emprà tot el seu saber per aprofundir en la religió i en la filosofia, harmonitzant-les amb el fi de salvar la fe i d'ensenyar als indecisos el camí de la veritable pietat.

Mort Maimònides, els jueus s'abocaren en una llarga i aferrissada polèmica a l'entorn del seu pensament, i, durant dos segles, maimonistes i antimaimonistes es combateren abrandadament. El moviment reaccionari es precipità degut a les tendències antireligioses d'alguns seguidors de Maimònides. Movent-se per reacció, el rabí Sèlomó ben Abraham trobà heretgies per tot arreu. Estava ben convençut que si les idees del pensador andalus s'imposaven s'aniria ràpidament vers l'extinció del judaisme, i, sense pensar-ho dues vegades va recórrer a l'excomunicació.

Els rabins de Provença no volgueren seguir-lo per aquest

camí, però va tenir el suport dels seus deixebles David ben Saül i Yonà ben Abraham. La disputa abastà totes les aljames de Catalunya, Aragó i Castella, però arribà un moment que els rabins d'ambdós costats dels Pirineus s'indignaren en observar la duresa amb que es combatia el maimonisme. Yonà va presenciar com els dominicans i els franciscans, aprofitant la situació, cremaven públicament el

Talmud a París, i es va penetrar del seu gest tota la seva vida. Es va plànyer amargament d'haver contribuït al desfermament de la violència. Confessà els seus remordiments a la Sinagoga de París, i féu la prometença d'anar en peregrinatge a Tiberíades, per demanar damunt la tomba de Maimònides li fossin perdonats els ultratges que havia comés a la memòria del filòsof. Les comunitats de Barcelona i de Toledo li demanaren insistentment que fes estades a dites ciutats, per ensenyar-hi el *Talmud*, en el seu viatge cap Israel. En les lliçons que va impartir en aquesta avinentesa parlà amb gran respecte de Maimònides, però morí sobtadament abans de poder realitzar el projectat viatge penitencial.

Incidència de la cultura rabínica en la cultura catalana

La formació bíblica i la cultura que els jueus catalans rebien dels seus reverenciats mestres era, en general, molt superior a la instrucció ordinària que rebia la minoria il·lustrada dels ciutadans cristians. Ells foren un element portador de cultura a tota la Península i a les Illes, sobretot als

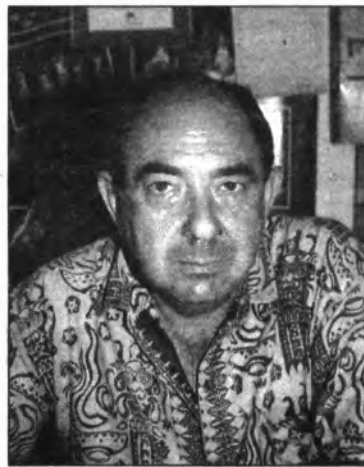
Països Catalans, a Aragó i Toledo. Algunes figures notables de la nostra ciència són jueus Eren prestigiosos com a metges i com a financers. I els nostres grans cartògrafs dels segles XIV i XV, universalment famosos, foren jueus mallorquins, un dels més famosos es En Jafuda Cresques, qui té un carrer a la Ciutat de Mallorca.

Els nostres reis, amadors de la cultura, com el Rei En Jaume I, el Rei En Jaume II i el Rei En Jaume III, els demanaven la redacció de noves obres i la traducció de textos científics hebreus i àrabs al català. Mestre Yehuda, fill del gran Bonsenyor, metge i cirurgista, gaudí pel Rei En Jaume II, per encarregar-li la redacció de la *Llibre de paraules e dits de savis i filòsofs* (Barcelona 1298), obra didàctica d'estil oriental. Encara, el Rei En Jaume II li donà mil sous barcelonins per la traducció al català de la obra sobre cirurgia pel metge i cirurgista noàrab al Zahrawi. Fou principalment al barceloní i al mallorquí, En Jaume ben Xijja (1065-1136), les obres de Ptolomeu, Hipòcrates, Galé i altres autors, conegudes a Catalunya, a tota la Península i a les Illes, a través de les versions llatines.

Atrets per la fama dels rabins catalans, per els seus coneixements i per les seues obres, acudien intel·lectuals i erudits de tota la Península i de l'estranger a Barcelona, a Tortosa, a Lleida, així com a Toledo, tal d'enriquir els seus coneixements. I val a dir que aquelles aportacions hebrees, juntament amb les aportacions àrabs, foren l'única visió de la cultura que va tenir l'Europa cristiana al Renaixement. (continuarà)

N'Ignasi Coli, d'Inca, fa tres anys que regenta una sabateria a segona línia del Port d'Alcúdia.

N'Ignasi Cànaves regenta El Garaix del Port d'Alcúdia, que son pare, Cristòfol Cànaves, va obrir l'any 1932 amb motiu de l'escala que feia al Port en el seu trajecte Marsella-Alger cada dia un hidroavió. En aquell temps, l'amo en Tòfol tenia l'únic cotxe del Port.

Fa dos anys que na Maria Solano va obrir la botiga de L'Estel, al Port de Pollença.

*Especialitat en Cuina
Mallorquina i Internacional*

*Especialidad en Cocina
Mallorquina e Internacional*

a'n Costa

*Majorcan and International
Special Dishes*

RESTAURANT

*Spezielle Mallorquinische
und Internationale Gerichte*

er Sant Vicenç, 14 • 07400 Alcúdia • Tel. 54 53 94

Automòbils

PLA DE NA TESA

ompra i venda de vehicles

Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

RESTAURANT

ITALIANA

PIZZERIA

Direcció: Rosa

c/ Berlín, 6 • Tel. 49 01 65 • s'Arenal (Palma)

L PETIT COMERÇ DÓNA IDA I SEURETAT A LA BARRIADA

*uatre motius per anar a comprar a la petita i
mitjana empresa de la barriada:*

Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.

El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.

La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.

Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
**No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!**

és un suggeriment de **L'ESTEL de Mallorca**

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

OPEL

SERVEI OFICIAL

OPEL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Tel. 26 81 11

Fax 74 32 77

BAR - RESTAURANT
ESPECIALITAT EN

Andreu

*Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Can Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)*

LA BITACORA DORADA Restaurant

peixos i mariscs frescs

OBERT CADA DIA

Trafalgar, 23 • Tel. 26 34 10
Ciutat Jardí (Coll d'en Rabassa) • 07007 Palma

Restaurant BINICOMPRAT

Banquets de negocis, noces i comunions
Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11

RESTAURANT MALLORQUÍ

c/ ELIONOR SERVERA, 29 • TEL. 56 52 05 • 07590 CALA RAJADA

L'ESTEL de Mallorca
**EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI
DE LA VOSTRA EMPRESA A
MALLORCA**

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

RESTAURANT S'HOSTALOT

**Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada**

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

BAR CENTRAL

Menjars • Tapes variades • Entrepans
Som especialistes en paelles
Menú del dia a 600 ptes.
C/ Cardenal Rossell, 80 •
Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

CAN TITO RESTAURANT

**PEIXOS I MARISCOS FRESCS
CUINA MALLORQUINA**

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

PAPA PIZZA MAMA PIZZA

La primera oberta a Mallorca

Cala Agulla, 42 • Tel. 56 38 15
CALA RAJADA

RESTAURANTE

**Casa
Jacinto**

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

TENNIS SON RIGO

**Tennis
Futbol-sala
Håndbol
Petanca
Cir. footing**

**Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs**

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

A la plaça des Banc de s'Oli, lloc primer pis per trenta mil pessetes. Tel. 665336.

Oportunitat! Venc el solar núm. 382 de Cala Pi. Preu normal 4.200.000 per 3.800.000. Trucau de nit al 140728.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Bonics terrenys a Llucmajor (camí d'Alicanti). Cantó 11 metres, caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

Avinguda Argentina. Llog pis de 5 habitacions, moblat, xemeneia, electrodomèstics, telèfon, dos banys. 75.000 pessetes mensuals comunitat inclosa. Tel. 792490.

Magalluf, venc 16 locals comercials. Planta baixa i pis 70 m². més terrasses entre 50 i 145 m². Tel. 726306.

**PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS**

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

Benestar Costa d'en Blanes, 22 cases primera fase, 15 cases amb piscina, jardins comunitaris. Entrega en 18 mesos. Tel. 726306.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

Cadells de pastor alemany amb pedigree, tatuats per CEPPA, venc. 120505.

VENDES

Venc lot de llits antics (1820-1939), sense restaurar. Bon preu. 630865.

Venc amarrament al port de Pollença: 10 x 3'50 m, cinc milions. Tel. 534129, vespres.

Vull comprar iot de 14 metres d'eslora amb tres cabines, coberta espaiosa, dos motors Diesel i dos llocs de control. Tel. 120197.

Venc motor Mercuri, foraborda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

PERSONALS

Professora rossa, alta i molt atractiva, sense problemes de cap casta. La soledat m'empaita i m'agradaria conèixer senyor formal entre els 50 i els 60. 712064.

Empresari ben situat, de 46 anys, desitja formalitzar una llar amb senyora de 38-50 anys que sia alta, neta, sana i culta. 712064.

Divorciada de 34 anys, alta, garrida i ben atractiva. Només me manca la companyia d'un senyor que sia amorós i formal. 712064.

Al·lots i al·lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriuiu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torrenbarra.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us tal·leu i escriuiu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriuiu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Vanessa i Alba Torruella Costa. Vendrell, 7-2-2-43883 Roda de Barà.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Senyor vidu de 63 anys sense problemes. Desig conèixer senyora culta per formar una llar. 712064.

Senyoreta de 25 anys, morena, amorosa, simpàtica i amant de la llar. Bona situació, estalvis i cotxe. Cerc companyia fins els 40 anys. 712064.

Administratiu fadrí de 26 anys. Bon lloc de feina, estalvis, cotxe... M'agradaria trobar una al·lota formal per casar-m'hi. 712064.

Modista, separada i sense fills, de 31 anys. Pis, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor culte per refer la meua vida. 712064.

Empresari de 43 anys. Divorciat sense fills. Casa, cotxe i un parell de negocis. Vull conèixer al·lota sense fills ni problemes. 712064.

Fadrina de 62 anys. Tenc pis, xalet i cotxe. Vull conèixer senyor viudo o fadrí, culte i sense fills. 712064.

Viuda de 56 anys, encara som ben guapa i tenc la vida resolta amb xalet, pis i estalvis. Vull conèixer senyor. 712064.

Fadrina de 31 anys. Curra i culta. Tenc pis i estalvis. Vull trobar un al·lot formal. 712064.

Estudiant de 22 anys. Som curro i culte. Vull trobar una al·lota de 18-20 anys. 712064.

Divorciat de 42 anys. Alt, culte i amant de la llar i dels nins. Cerc senyora dolça i afectuosa. 712064.

Viuda de 49 anys, joliva, cultivada i de poble. Tenc cotxe i vull refer la meua llar amb senyor bona persona i treballador. 712064.

Separada de 40 anys. Amorosa i simpàtica. Vull refer la meua llar amb senyor formal. 712064.

Metge retirat. Som ben curro i agradable, 1'76 d'alt. Vull conèixer senyora de gran cor. 712064.

Me trob ben tota sola. Tenc 52 anys i visc de rendes. Pis, xalet, estudi, cotxe... te faré feliç. 712064.

Militar fadrí de 29 anys, joliu, amorós i agradós. Me vull casar amb al·lota seriosa entre els 25-29 anys. 712064.

Divorciat de 65 anys: negocis, pis, xalet, cotxe. Vull conèixer senyora per no estar tot sol. 712064.

Senyoreta de 25 anys. Som morena, galanxona, simpàtica, d'1'65 d'alta. Tenc estalvis i cotxe. Cerc companyia fins als 40 anys. 712064.

Senyora de 63 anys. Tenc una bona pensió. Som jovial, atractiva i encara estic per jugar a conillons amagats. Cerca'm al 712064.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

SERVEIS
PROFSSIONALS

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

Canviem el model de la seva roba, feim adobs i reformes de tota classe. Adobs en 24 hores. Carrer Bisbé Cabanelles, 30 (a 100 metres de la plaça Pere Garau de Ciutat) Tel. 278453.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Llilterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Dièsel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·larí.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·larí.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

S'ofereix administratiu amb vint anys d'experiència a banca i quatre anys a l'administració pública, com administrativa/secretària/recepcionista. Tel. 712501.

Si teniu qualche vidre trenat, cridau al 473819 i e vos posarem tot d'una.

Si fas manualitats com pin-tura, costura, brodats, ceràmica, etc, el pots exposar gratuïtament a "Cosas par tu Casa", al carrer 31 de Desembre de Ciutat. Tel. 752639.

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063

Cerc feina per fer a casa meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representar d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus. Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir: cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat ràpid. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio, cassettes, els arregla Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

BORSA DEL
MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriuiu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriuiu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

NO EMPRENHIS

EL MEU POBLE

otocicleta marca NSR
lts pocs quilòmetres,
va. Tel. 511223.

1 cotxe nou de la nos-
ma, véngui i en parla-
jència oficial Renault.
867. Son Ferriol.

SENYANÇA

ots aquells i aquelles
lguin lluitar contra
r, contra els traïdors,
l'exploració obrera, i
terra lliure i catala-
Maulets tenim obert
t de correus 349
480 de Salou (Tarra-
per a qualsevol infor-
col·laboració contra
nt.

rebre una subscrip-
uïta al Butlletí de la
ió per la Pau (entitat
l'armamentisme i la
podeu adreçar-vos
n (93) 3025129 o al
Pau Claris, 89, Bar-
08010.

u rebre llibres en
gratuïts sobre dife-
temes d'actualitat,
o teològics, sols us
iure a *Cristianisme i*
carrer Roger de
3, Barcelona 08010,
rau al (93) 3172338.

gació catalana de la
grup d'ajut als països
i, fa una crida per
oba, menjar, sabates,
es etc. Per demanar
on enviar-ho perso-
, podeu adreçar-vos
amí Planes, CSEM,
e Miquel Carreres,
06 Sabadell. Tel. (93)
8.

prendre a conduir
esforç? Vine amb
es! T'ho passaràs
. Auto Escola Chela.
31 de Desembre, 48.
1438. Ciutat.

ora titulada fa clas-
solfeig, piano i har-
individuals i en grup.
114. Magdalena.

itària fa classes de
l'EGB i català a la
e Pere Garau de
Tel. 243383.

Cursos d'expressió corpo-
ral. Grups d'adults els di-
lluns a les 18 hores. Grups
de joves els dimarts a les 18
hores. Carrer Menorca, 6.
Per 5.500 ptes al mes. Tel.
750041-713262.

Estudiant de Filologia cata-
lana fa classes de repàs
d'EGB i BUP, preferentment
assignatures de lletres.
Demanau per na Carolina al
299829.

Si voleu intercanviar adhe-
sius, revistes, informació, etc,
sobre el tema d'alliberament
nacional, escriviu a l'As-
sociació «Xavier Romeu».
Apartat de correus, 36. 43480
La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català
ofereix diversos llibres, gra-
tuïtament, a tot aquell que
els els demani, al voltant
dels drets i història de la
comuna pàtria catalana.
Podeu escriure a l'Apartat
15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació
sobre les Joventuts d'Es-
querra Republicana (JERC), i
rebre els nostres butlletins,
escriviu ara mateix a: JERC-
lles. Santiago Russinyol 1,
àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Mestre s'ofereix per fer clas-
ses de repàs. Demanau per
Bartomeu al telèfon 467931.

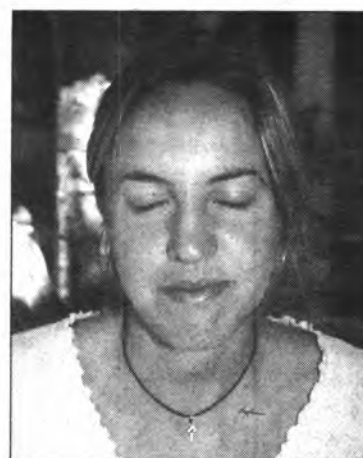
Si estau interessats per la
literatura en català, podeu
subscriure-vos de franc a la
revista LA FOREST D'ARA-
NA, plaça Mossèn Sorell, 6-
14, València 46003. Cal fer-
hi esment dels vostres nom
i cognom, adreça, codi pos-
tal i població.

Llicenciat fa classes de
català a tots els nivells, per
a una persona o a un grup
petit. Preparació per exà-
mens de la junta avaluado-
ra. També repàs d'assigna-
tures. Tel. 720567.

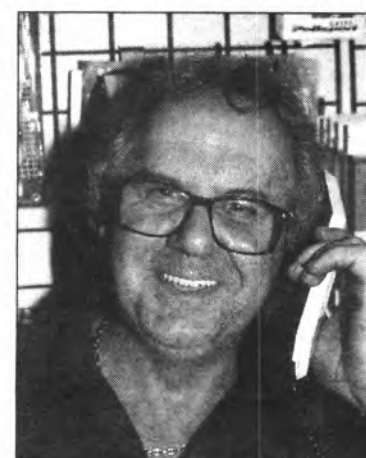
Estam interessats en un
intercanvi cultural amb per-
sones i institucions dels
Països Catalans que desit-
gin informar-nos sobre el
passat i el present del dits
països i estiguin interessats
en qüestions vinculades a
l'Argentina. Escriviu-nos a:
Baigorria 1337.200 Rosario-
Argentina.

Francisco Salazar, natural de Sevilla, fa dos mesos que s'ha fet càrrec del Vídeo Club Chaplin, al Port de Pollença. Abans es deia Vídeo Club Comes.

Na Maria Aurora Castilla és la madona del Music Bar Roxy, al Port de Pollença: un bar de música, còctels, gelats...

En Bartomeu Cifre va obrir ara fa onze anys el Comercial Cifre, on ven, repara i lloga bicicletes i motos de tots els models.

En Josep Corró és l'amo des de fa trenta-dos anys del Bar Corró, al Port de Pollença. Ja l'any 1932, son pare, Joan Corró, regentava el Bar Club (Tramuntana), que va desaparèixer durant la guerra.

En Jaume Darder i en Michel Bauer s'han associat ara fa mig any per obrir The Mallorca Agenci, una immobiliària nàutica. En Jaume és missèr i en Michel és capità de iot, de manera que tots dos estan en condicions d'ajudar la gent en la compra de cases o de vaixells. Són distribuïdors de la marca de llaüts Myabca, contruïts al polígon de Marratxí, i dels velers de la marca Northwind i barques de pesca esportiva, totes fabricades a Catalunya.

En Josep Gestal, natural de la Corunya, fa quatre mesos que s'ha fet càrrec de la cafeteria Al Andalús, al Port de Pollença. Despatxa tapes i menús a 850 pessetes.

N'Imma Platko, mestre artesà de Joieria, regenta des de fa vuit anys un taller de joieria al Port de Pollença.

En Pere Coll, d'Inca, fa dos anys que va obrir la botiga de sabates i bosses Sacchi, a la plaça de l'Església, al Port de Pollença.

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de L'ESTEL d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

**Feu país, família i amistat
tot alhora.**

DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL

L'ESTEL de Mallorca

**EL MILLOR
SUPORT
PUBLICITARI
DE LA VOSTRA
EMPRESA
A MALLORCA**

ANUNCIAU-VOS-HI !!!

**Immigrant! Els teus
fills són tan mallor-
quins com els fills
els mallorquins.
Exigeix escoles ca-
lones al teu poble
barri.**

FORAST ERADES

B. Padilla, xarnego (carta a *El País*): Espero que el pueblo de Lleida haya tomado nota de la actitud del alcalde, por cierto socialista, que considera que hablar castellano en Cataluña es una provocación. Que en caso de hacerlo, se haga sólo con el Gobierno Civil y que si alguien se empeña en ello y continúa hablando una lengua que es la propia de más de la mitad de los catalanes de momento le cerrará el micro, y más adelante hay que suponer propondrá nuevas medidas. Aviso para los navegantes... la clandestinidad puede estar a la vuelta de la esquina.

ΩΩΩ

Eduardo Palomar Baró, xarnego (carta a *ABC*): Señor director: Aunque a uno ya no le sorprende nada, tengo que reconocer que tuve que leer por dos veces, la siguiente noticia: "El alcalde de Lérida, Antoni Siurana, retiró la palabra en el pleno municipal al concejal del Partido Popular, Lorenzo Echarri, por hablar en castellano". Y para redondear la faena, el concejal de Esquerra Republicana de Catalunya, abandonaba enojadísimo el salón de plenos ante tamaña desfachatez protagonizada por el "provocador" concejal del PP. De esta forma el alcalde socialista se ha "cargado" el artículo tercero de la Constitución, que dice: "El castellano es la lengua española oficial del Estado. Todos los españoles tienen el deber de conocerla y el derecho a usarla".

ΩΩΩ

Álvaro Delgado-Gal (*ABC*): A España le están saliendo hechos diferenciales por los cuatro costados. Esta plétora de singularidades regionales constituye, en parte al menos, una rebosadura o efecto no deseado de la situación política. Todas las regiones, todas sin excepción, pretenderán ser desiguales.

ΩΩΩ

Andrés de Blas Guerrero, catedrático de la UNED: Hacer de Madrid una ciudad hostil a la periferia española, particularmente a la vida vasca o catalana, es una injusticia, una manipulación y, salvadas las pretensiones nacionalistas de signo más radical, un lamentable error.

En José Luis Triguero va obrir ara fa dos anys l'aucelleria Los Mirlos, al Port de Pollença. Durant trenta anys, en José Luis va regentar el restaurant Pepe's, al mateix poble.

Fa nou anys que en Josep Moragues, de Muro, va obrir el forn Sucrart, al Port de Pollença. Abans va regentar durant quinze anys el forn Tamanaco, a Can Picafort.

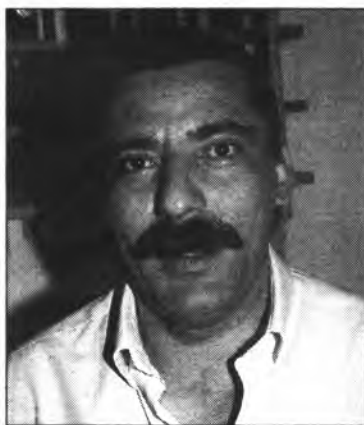
Na Margalida Vilallonga ha obert ara fa dos mesos, amb na Maria Cànoves, el centre òptic Bellavista, al Port de Pollença.

Na Catalina Palou és la madona del restaurant La Fortalesa, al Port de Pollença, des de fa cinc anys. Abans, durant catorze anys, va regentar el restaurant Bristol, al mateix poble.

Fa deu anys que na Francisca Seguí va obrir la perruqueria unisex Cristian, al Port de Pollença. Fou la primera dona que va tallar cabells als homes del poble.

En Francisco Comino regenta des de fa mig any el restaurant Can Tòfol, al Port de Pollença. Fa cuina internacional i menús a 1.000 pessetes.

Fa deu anys que en Josep Vila es va fer càrrec de la carnisseria La Cortera, just devora el moll, al Port de Pollença.

En Josep Creixell, de Tarragona, fa un any que ha obert una botiga de fotografies prop del moll, al Port de Pollença.

PARLEM CLAR I LLAMPANT

Ens agradi la mostra o no

JOAN ANTONI ESTADES DE MONTCAIRE I BISBAL

Que l'actual sistema polític monàrquic de l'Estat espanyol desagradi al 99% dels col·laboradors i simpatitzants de *L'ESTEL de Mallorca*, és un fet que està a la vista de qualsevol lector.

Que el rei Martí l'Humà morí sense descendència directa i que, al 1410, s'acabà la línia agnàtica del Casal comtal de Barcelona —conegut també per dinastia Bellonida— és un altre fet del qual dona testimoni qualsevol llibre d'història (catalana o espanyola) mínimament seriós.

Ara bé, discutir i negar que l'actual monarca i cap de la Casa Reial espanyola és descendent dels reis de la Corona d'Aragó, anteriors als Trastamars, em sembla del tot tendenciós i fals. Des d'un punt de vista hipotèticament biològic —molt discutible, per cert, perquè cap de nosaltres s'hi trobava per fer llum—, hom es pot preguntar si el rebesavi de Joan Carles de Borbó i Borbó-Sicília era l'espòs d'Isabel II, Francesc d'Assís de Borbó, o un oficial del Palau d'Orient cognomenat Puig Moltó. (Legalment, segons els papers, el rebesavi és el rei consort Francesc d'Assís, mort a París l'any 1902 i enterrat, juntament amb les reines consorts i mares d'altres reis, al panteó reial del Monestir de l'Escorial.)

Per molt que ens pugui caure malament la persona, i la condició de Borbó, del rei d'Espanya, el descendent d'Hug Capet, sant Lluís IX, i de Lluís XIV de França ho és no tan sols dels Reis Catòlics, de l'emperador Carles V, de Felip II i no diguem de Felip V, el primer Borbó hispànic; també ho és del comte Guifré el Pelós i del gran rei En Jaume el Conqueridor.

La mare del rei Ferran I, que inaugurà la dinastia Trastámara a la Corona d'Aragó, era filla del nostre rei Pere IV i, per tant, germana dels reis Joan I i Martí l'Humà. Descendents d'Elionor Bellonida foren Joana Trastámara, la qual, el 1496, es casà amb l'arxiduc d'Àustria Felip el Bell, i Maria Teresa d'Habsburg, filla de Felip IV d'Espanya, qui fou reina de França com a esposa de Lluís XIV i àvia del duc d'Anjou, successor del seu besoncle Carles II d'Espanya, dit "l'Endimoniat" (en castellà en diuen "el Hechizado").

Sense intenció de fer polèmica

Pens que hem d'ésser un poquet seriosos. No hem de pretendre satanitzar ni rebutjar unes coses perquè no ens vénen de gust, i enlairar o divinitzar unes altres coses perquè així ens convé als nostres particulars, i personals, punts de vista. Dit això, i amb tots els meus respectes als republicans i republicanes del món que, òbviament, no en són res de la mort d'en Berge, sabreu que, durant els dies de la Gran Revolució de 1798, que acabà amb els reis i els privilegis dels nobles i dels capellans a França, dia 8 de maig de l'any 1794 era guillotinat el químic Antoine Laurent Lavoisier. Nascut el 1743, tenia 51 anys i havia estudiat als millors col·legis del seu país. Doncs bé, això no és el més important i curiós. El president del Tribunal que jutjà i condemnà Lavoisier (un gran expert en dret penal i jurisprudència) tingué la pensada —d'estil feixistoide i fins i tot canallesc diria jo— de comentar, davant l'audiència, que "la República no necessitava savis". Tot un exemple a no imitar.

Un insubmís de més de cent anys, català de Girona, a Marbella

Com que, independentment de monarquies, repúbliques, dictadures o democràcies, l'Administració espanyola sempre ha funcionat de meravella, fa dos o tres anys que la Caixa de Reclutes descobrí que Francisco Pujol, nascut a Girona el mateix any que el *Generalísimo*, el 1893, no havia complert amb els "deberes de soldado español". Essent que encara vivia, i residia, al poble andalús de Marbella, malgrat que ja comptava amb l'avançada edat de 102 anys, el nostre compatriota i conveí de Gil y Gil fou cridat a files.

En sen Francesc —i no tinc res, jo, contra els militars— pens que, amb molta gràcia i bon judici, envià la citació a porgar fum i es declarà insubmís. El cas fou comentat a la mateixa premsa i televisió espanyola. Ω

Neix un líder indígena

Qu, espanyolitzat, mallorquí o català que creus ésser espanyol, que un dit que ets un espanyol de ona, com la rondalla del "petit c lleig", tu també pots esdevenir allò que en el fons ets, rentat rovell colonitzador, és a dir, mallorquí, una "català de llorca" com deia Ramon Llull, "cigne" català, no pas una ec" desorientat. Pren exemple aquest indígena:

"Nosaltres, els indígenes, aconseguíem resistir davant el blanc durant molt de ps; però avui, amb la resistència no n'hi ha prou. Vosaltres més forts, teniu llenguatges i is que nosaltres no coneixem. arribat l'hora d'establir una a aliança amb l'home blanc. io podem seguir tenint ressentent als espanyols o als portusos perquè el nou procés de onització que patim és produït unes altres forces, altres nts. Nosaltres vàrem haver prendre a parlar la llengua i blancs i a emprar la seva a. Llavors, els blancs ens en i diuen que ja no som indis. ò s'equivoquen, seguim tenint identitat indígena... I us dic ò per experiència...

Quan jo tenia nou anys, els sioners em dugueren a la ciua estudiar. Allà, la primera a que vaig aprendre fou que jo odia ésser igual que els altres i perquè jo era indi. Vaig perdre també, i això em va sorprendre molt, que els nins blancs poc no eren iguals: hi havia i pobres i nins rics. Això em ncar, perquè a la vila índia hi ha nins abandonats al er, nins sense pare i sense e. Però, per decisió dels misers jo no vaig créixer a la , sinó entre nins bancs, i allà i patir tot tipus de discrimina-

Vaig aprendre a llegir i iure i, a poc a poc, vaig iençar a canviar els meus penents. Vaig aprendre que, qui ia descobert Amèrica, era en om i que el Brasil havia estat cobert per Pedro Alvarez al. Al començament jo deia: i és així, els meus avantpassa- ja eren aquí". Però la profes- i m'amenaçava amb un sus- si no canviava la resposta. vors vaig aprendre la veritat l'escola dels blancs, i vaig iençar a mirar mon pare i ma e i a pensar que ells no repre- taven res... vaig començar a ire que em feia més blanc per- aprenia anglès, matemàti- s, física... La meua família no servia en aquest nou món i i començar a avergonyir-

me'n. Quan algú em preguntava si jo era indi, jo deia: "Jo? No!" Però què podia ésser jo en el món dels blancs?

Un dia jugàvem a futbol a l'escola, era un partit important i vaig marcar el gol de la victòria. Aleshores tots començaren a aclamar-me: "Japonès! Japonès! Japonès!" I és que, al Brasil, hi ha molts d'immigrants japonesos, i als fills d'aquests immigrants la gent els diu japonesos. Però, qui era japonès allà? Em vaig mirar a mi mateix, les meves faccions, els meus ulls i vaig pensar: "Ara seré japonès", i durant catorze anys vaig ésser japonès perquè com a japonès estava més prop d'ésser blanc. Com a japonès vaig entrar a la Universitat d'Aeronàutica brasilera per convertir-me en pilot d'avions de guerra... Fins que, un dia, un oficial, que feia exercicis amb mi, em donà un cop a l'esquena dient: "Aplica't en aquest vol, japonès!" Tot d'un cop em va entrar molta ràbia i li vaig contestar: "Jo no sóc japonès, sóc indi."

Aquell oficial es va espantar perquè en aquella època jo ja estava format com a blanc, tenia credencials de blanc... Poc després vaig trobar un cap indi que no coneixia, però que tot d'una que em va mirar, em va dir: "Veritat que tu ets indi?" No vaig saber que contestar, em va fer vergonya. Vaig mirar aquell indi, de cabells llargs i nas foradat, i vaig pensar: "Jo no sóc tan indi com ell, ell és molt més indi que jo." Em va demanar con havia après a parlar tan bé el portuguès, li vaig explicar la meua història i em va dir: "Tu ens pot ajudar

molt en la demarcació de les nostres terres." Jo no vaig saber que em volia dir. Jo estava estudiant de pilot internacional de la Varig, volia guanyar molts de doblers, tenir el cotxe de l'any, comprar-me un pis a Rio de Janeiro, una casa a foravila. No estava preocupat pels indis. Però aquell indi, que no parlava portuguès, m'estava donant una vacuna, una vacuna índia.

Al cap d'un mes, jo ensenyava als indis allò que estava escrit a les lleis dels blancs: la Convenció de Ginebra, la Constitució brasilera, la Llei per als indis. Encara pensava: "Els ensenyaré un poc, ajudaré un poc a aquesta gent, i després tornaré a viure la meua vida..." D'això ja fa catorze anys. Jo estava en una posició única: coneixia millor que qualsevol altre indi el món dels blancs i el llenguatge del poble brasiler, el llenguatge del futbol, del carnaval... Vaig pensar: els indis no celebren el carnaval, però juguen a futbol. Aleshores, jo i tres indis que estudiàvem a la Universitat de Brasília vàrem organitzar un equip de futbol d'indis. Dúiem els indis a jugar a la Universitat i, al vespre, ens assèiem amb ells per parlar i discutir els nostres problemes. Aviat, el govern militar que aleshores governava al Brasil, va decidir que aquells indis eren perillosos. Va intentar fer-nos fugir, però nosaltres coneixíem els nostres drets i ens vàrem quedar, vàrem continuar la feina amb altres indis... I d'això farà catorze anys...". De *L'Amazònia, el darrer paradís*. Ω

Kurdistan genocidi i persecucions

Al nord de l'Iraq viuen cristians de l'Església assíria nestoriana, on Mahoma conegué el cristianisme. Molts d'ells van ésser assassinats durant els dos grans genocidis que patiren a mans dels turcs (1915-1933), seixanta-cinc de llurs viles i ciutats van ésser destruïdes. Kurdistan va estar a punt d'esdevenir Estat al final de la Primera Guerra Mundial, però a causa de les seves grans riqueses, les grans potències van decidir de repartir-se'l entre Turquia, Pèrsia (Iran), Anglaterra (Iraq) i França (Síria).

Durant els darrers vint anys, Saddam Hussein, ha arrasat entre quatre i cinc mil poblacions kurdes, algunes d'elles fins a tres vegades. Els distints estats que ocupen el Kurdistan temen el ressorgir nacional i el perill de perdre un gran territori ric en petroli i altres riqueses naturals, per això es dediquen a un cruel genocidi sistemàtic contra l'indefens poble kurd, segurament la nació sense Estat major del món.

L'any 1983 el dictador Saddam Hussein va deportar 8.000 homes cap al sud sense que mai no hagin tornat a ésser vistos per llurs famílies. Al març del 1988, 5.000 persones van ésser assassinades en un sol dia a Halaby per mitjà de les armes químiques. El mateix Saddam va reconèixer que els iraquians n'havien utilitzat fins al setembre de 1988.

Bagdad, com una nova Babilònia, ha venut dones kurdes a multimilionaris o rics àrabs. A Dhuk, en tots els documents oficials, el mot "assiri" ha estat reemplaçat per "àrab". Turquia, teòricament pro-occidentalitzant, també nega l'existència dels kurds i ha prohibit llur llengua i organitzacions pròpies, amb una brutal repressió.

Les llibreries cristianes instal·lades al Kurdistan lliure (franja al nord d'Iraq protegida per l'ONU) han tingut un enorme èxit i no tenen prous llibres per vendre, així que sols els manlleven. Adhuc gent de Bagdad viatja a Dohuk (a més de 400 km) per aconseguir literatura cristiana. La llibreria de Sarsing ha rebut greus amenaces de part de fonamentalistes islàmics. El darrer maquiavel·lisme de Saddam ha estat distribuir sobres enverinats: com al Kurdistan sols els estrangers usen sobres de carta, ja que no hi ha correus sinó un servei postal de l'ONU, Saddam pretén així assassinar els cristians estrangers protegits per les Nacions Unides.

Un pastor i un matrimoni cristià de Dohuk han rebut amenaces (de mort, d'ésser bombardejats i de segrestar llurs fills) si segueixen volent construir la primera església evangèlica del Kurdistan. També tenim, per exemple, el cas d'Amir, una cristià assíria de 16 anys, el pare i la mare del qual van desaparèixer d'un camp de concentració quan Saddam atacà el Kurdistan. Quan Amir intentava fugir de Turquia, la policia turca li va disparar dos trets en plena cara: ara no té boca ni mandíbula inferior i sols pot prendre líquids a través d'un canut dins la seva gola. Tampoc no pot parlar. CSAM Ω

Podridura

X. Eh, Kaki! te p'has assabentat?

K. Quin budell se t'ha trencat ara, que arribes con un terratrèmol, estigues tranquil, tio.

X. No has llegit el que porta d'Egunkaria? Allò del tinent coronel Rodríguez Galindo?

K. Qui? El guàrdia civil? El comandant de la caserna d'Inxaurrendó? Un dels principals responsables de l'antiterrorisme?

X. I, a més, el principal responsable de la podridura que ara mateix t'explico. Servint-se dels grups antiterroristes realitzava operacions de narcotràfic.

K. Aleshores, en el cas de la desaparició de coca a Irun, en l'anomenada Operació Bidasoa, també hi estava relacionat.

X. Doncs clar! Fa dos anys, al maig, la Guàrdia Civil va enxampar una tona de coca, i a la comissaria en van desaparèixer cent-cinquanta quilos.

K. Quina merda! Ja saps, si uneixes els interessos polítics i els econòmics, l'hem ben cagada.

X. Eh, Kaki! Saps què faria jo?... Legalitzar la droga.

K. Bé, als temps de la Llei Seca, a Amèrica, van sorgir més màfies que mai.

K. Home, si es legalitzés, el primer problema estaria solucionat, i no és poc. JA NO M'AL·LUCINA RES. Nogu Gorriak Ω

FORAST ERADES

Luis María Anson: Nada hemos tenido, nada tenemos ni nada tendremos jamás contra el uso, la enseñanza y la difusión de ese tesoro español que es la lengua vasca y que enriquece nuestro maravilloso patrimonio común. Pero jamás aceptaremos, junto a la mayoría de los vascos, que ese derecho se ejerza en detrimento del castellano, de la Constitución, de los derechos de todos los españoles residentes en el País Vasco y de los profesores, a quienes ampara la letra y el espíritu de la Constitución.

ΩΩΩ

El diablo cojuelo (Época):

El Noy

(Oriol Pujol Ferrusola ha dicho: "Quiero la soberanía para Cataluña")

El hijo de papá, ¿quién lo [diría?], quiere ser principito. Por ello, a voz en grito, está pidiendo la soberanía.

Para Oriol Pujol la autonomía es algo tan mezquino y [pequeñito] que no le importa un pito pues quiere mucho más el alma [mía].

El sueño en "los países [catalanes]" y todo su sentir y sus afanes es seguir tras papá y hacer la [ley].

¡Oriol ambicioso, neo-Wilfredo el Velloso, de las butifarretas ya es el rey!

Y, a modo de estrambote, yo pregunto: ¿De don Jordi el trasunto no es ya, ay, principete?

ΩΩΩ

Eduardo Baroja, xarnego (carta a ABC): Señor director: Una vez más, Pujol nos amenaza con una renormalización futura. No le basta con inmersión y adoctrinar a los niños y con emitir sólo en catalán por su televisión y sus emisoras de radio. Este nacionalista debe creer que no somos normales y nos quiere salvar, como todo buen patriota, con un nuevo golpe de tuerca de su intolerancia lingüística.

N'Ignasi Pallicer, de Pollença, regenta des de fa onze anys el restaurant Màxim, a la plaça de l'Església, al Port de Pollença. La paella, la cassola de peix i l'entrecot al pebrebò és el que despatxa més durant aquest estiu. A la carta s'hi menja per una mitjana de 2.500 pessetes. El menú en val 1.000 el dies feiners i 1.500 els diumenges.

Fa catorze anys que en Gabriel Vilallonga va obrir la Fusteria Vilallonga Pineda, a Pollença.

En Josep Capllonch regenta des de fa sis anys l'hotel residència pizzeria Eolo, al Port de Pollença.

En Miquel Ferrer, natural de l'Argentina, el dugueren l'any 1929 al Port de Pollença. És l'amo del restaurant El Pozo, que va regentar durant trenta-cinc anys. Ara que està retirat, pinta paisatges a l'oli.

En Martí Sales és el darrer d'una saga de fusters que en temps del pirata Dragut ja feien de fusters a Pollença. Efectivament, no fa gaire, el rector del poble va trobar una factura d'un fuster Sales per unes feines a l'església, de fa més de cinc-cents anys. En Martí també pinta a l'oli i fa exposicions. A la fotografia, amb na Katia Dreuws, una alemanya que també és fustera.

Fa nou ays que en Bartomeu Coll va obrir la botiga Jotul de xemeneies, a Pollença.

En Pere Paieres, de sa Pobla, va obrir fa devuit anys l'agència oficial Renault a Pollença. Son pare fa trenta anys que és l'agent oficial de la mateixa marca a sa Pobla.

ESPANYA ÉS UN MAL NEGOCI

País i futbol

JAUME SIMONET I BORRÀS

Fa un parell de setmanes em trobava dins un cafè de Ciutat parlant amb un company; parlàvem de futbol. El tema era el gol que va fallar a la tongada de penals en Miquel Àngel Nadal en el passat campionat europeu. El meu amic em deia que la Gran Bretanya és la que ho fa millor de tot, ja que quan hi ha un fet esportiu, s'hi presenta amb quatre seleccions: Anglaterra, Escòcia, País de Gal·les i Irlanda del Nord i d'aquesta manera té més possibilitats que els altres de guanyar el títol. A més, com que els futbolistes juguen amb la selecció de ca seva, se'ls veu jugar més alegres i amb més il·lusió. Fins i tot, quan toquen el seu himne nacional, canten, cosa que no passa amb les seleccions d'Espanya i França. En el cas d'Espanya sembla lògic, perquè ningú el sap cantar. I és que ningú el sent com a propi.

Jo li estava dient, al meu amic, que si en Nadal, n'Amor, en Jordi, en Ferrer, en Toni, en Lardín, en Gálvez i molts d'altres haguessin jugat amb la selecció dels Països Catalans, haurien fet un millor paper del que feren a la selecció espanyola, ja que és de lògica que els jugadors sentin més els colors de la seva nació que no els de l'Estat, i que, a més, sabrien cantar l'himne.

Estàvem en aquestes, quan se'ns acostava un foraster i sense dir ni bon dia, ens enfloca que nosaltres érem uns separatistes i uns mals espanyols, que no estava d'acord amb tot allò que nosaltres dèiem; bé, ja us podeu pensar si es va posar d'animada la conversa: si ell deia cinc, nosaltres deu, si deia tassa, nosaltres, tassa i mitja. El vaig convidar a seure a la nostra taula per parlar d'aquest tema. Ens va contestar que, amb nosaltres, no hi volia seure. Li vaig respondre que nosaltres ni érem separatistes ni mals espanyols. L'home es va posar més tranquil i s'avingué a seure i parlar-ne.

Quan el vaig tenir assegut davant meu, li vaig dir que posàs molt d'esment en tot allò que jo li diria, perquè aquesta lliçó (lingüística, geogràfica, històrica i real —que no reial—), no l'havia donat mai a ningú. "Miri —la vaig dir—, nosaltres no som separatistes, els separatistes són els espanyols; nosaltres som unionistes, volem unir allò que els espanyols separen, perquè abans del primer Borbó, nosaltres érem (i som) una nació, que ens feren "espanyols" per la força de les armes el 1715, que ens feren "provincia" el 1833, que ens feren "comunidad autónoma" el 1978, que podran fer allò que ells vulgui, i fins i tot ens podran dir que la Mare de Déu nom Joana, però mai de mai ens podran treure del cap ni del cor la idea d'unir allò que els espanyols separaren, que la nostra fita és la d'unir l'Europa de las Naciones i ho hem de fer nosaltres mateixos al costat de Castella, d'Euskadi, de Galícia i d'altres nacions d'Europa, per això nosaltres som unionistes. I que no podem esser uns mals espanyols per la senzilla raó que nosaltres no som espanyols." Així de senzill!

Ja podeu pensar i creure com es posà d'encès aquell home. Al cap d'una estona i sense posar-nos d'acord, ens mig acomiadàrem i cadascú a ca seva manca gent.

Al cap de vuit o deu dies, mira per on, me trob el mateix personatge per les avingudes, ens saludam i tornam a caure en el mateix tema. Me digué que havia pensat en tot allò que jo li havia contat i que creia que l'Europa de les Nacions era un tema prou interessant, i que potser tingués raó en voler unit un poble que parla la mateixa llengua i així, d'aquesta manera, fer l'Europa del futur, i que era lògic que nosaltres defensàssim la nostra terra. Jo li vaig recordar que aquesta també era la seva terra, ja que ell també hi viu, i que si no la defensam nosaltres, Espanya no la defensarà. Amb això sí que ens posarem d'acord, però allò que a ell li coïa, em digué, és que si un dia els Països Catalans teníem una selecció nacional de futbol i jugam un partit contra la selecció espanyola, què passaria? Li vaig contestar, fent-li la mitja rialla, que nosaltres els guanyàriem perquè som millors. "Ho veus! —me digué—, lo fotut de tot això és que després encara ens fareu l'abús." "No et preocupis —li vaig dir—, que si arriba a passar això, no ho direm a ningú, que no ens en riurem."

Ens donàrem la mà i ens diguérem adéu; me digué que nomia Antonio. Vaig fer un esforç perquè no es notàs que em compixava de rialles pensant com riuríem si una dia els guanyam. (Els guanyarem!) Ω

PETITA HISTÒRIA DE LA CUINA A MALLORCA (4)

La cuina a la Mallorca actual

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

A tan sols quatre¹ anys del segle XXI, es parla de calories, d'hidrats de carboni, de menús equilibrats. Es discuteix que si oli, que si margarina o mantega, que no al saïm... al peix blau, sí al llegum... Ens diuen que la cuina millor és la diterrània. N'hi ha que es fan vegetarians i, això sí, tots volem ar magres.

El que és cert és que els darrers cinquanta anys la cuina llorquina ha evolucionat cap a la cuina internacional. El moviment turístic ha aportat un nou cabal gastronòmic; la cuina europea, americana i, fins i tot, la xinesa han modificat, en certa manera, els nostres hàbits.

Vegem si no un parell de plats com a mostra: salmó amb risc, rotllets de primavera, ensalada de gambes, quiche lorraine, m-cake, sopa de ceba, moussaka, patés, salmó fumat i fins i tot iari.

Tenim de tot i tot l'any: fresc, congelat, refrigerat, en conserves. Per Nadal podem menjar albercocs o prunes, en contrapartida, gairebé hem perdut la noció de quins són els productes de temporada.

Els nostres plats habituals ja no són les sopes i el cuinat, ni el barrejat ni el oblidat antigues receptes —moltes vegades molt saboroses i econòmiques que les novelles— i les hem substituïdes per plats sofisticats o per aliments precuinats dels quals, moltes vegades, ni tan sols en miram la composició.

El menú dels diumenges va en funció del que volem fer o deixar de fer. Si anam a la platja o al camp ens conformem amb entrepans —el restaurant és una altra solució—, si som a casa nostra i no volem vessa podem encarregar una pizza, un pollastre a l'ast o una hamburguesa —i fins i tot una cervesa o una altra beguda— ens ho faran dins de poc temps.

Però també ens podem regalar un menú fet nostre, una paella, un escaladum o un rostit, per exemple.

Caldria, doncs, plantejar una qüestió: Cuina moderna o cuina tradicional?

El conegut antropòleg Sebastià Trias Mercant diu al pròleg del llibre *Les receptes de na Tonina*: «Ambdues postures extremes no són avui acceptades ni per l'antropologia i l'etnografia ni per les mestresses de casa ni pels cuiners professionals. Actualment s'obre camí una tercera solució, aquella que intenta casar la tradició i el progrés. Neixen moviments que, com el dels consumidors i el dels restauradors, exigeixen, sota el principi d'un control de qualitat dels productes, la recerca renovada de les antigues receptes.»

Particularment crec que la cuina no pot restar estancada, sinó que són les receptes tradicionals, com també és bo utilitzar nous ingredients. Incorporar als nostres menús nous plats pot significar gran plaer per als nostres paladars.

No volguem substituir totes les nostres receptes per les alienenes. Per dir-ho de qualque manera: No canviem radicalment l'estructura del croissant.

Compàs i viuràs!, deien els nostres padrins. Benvingudes les novacions, però no deixem de fer tumbet a l'estiu o sopes amb a l'hivern. Ω

cinc anys, no hi ha unanimitat.

En Gabriel Coll és el director de l'oficina de Sa Nostra a la plaça de les Munyeres, a Pollença. Aquesta oficina només té tres anys, però l'altra fa una cinquantena d'anys que es va obrir.

N'Antoni Cerdà és l'amo des de fa deu anys del Forn de Can Ramon, a Pollença. Són pare el va obrir devers l'any 1930.

Fa deu anys que en Josep Ochogavía va obrir la impremta Punt Gràfic Pollença. Fou la primera impremta local dotada d'offset i, a més de la feina normal d'una impremta, ha incidit de manera especial dins el món de l'art pollencí. Es pot dir que és la impremta que dona més qualitat del poble. El senyor Ochogavía també és l'editor de la Història de Pollença d'en Mateu Rotger i Capllonch, la Història de Cala Sant Vicenç de n'Anton Pujol i Bertran, i de la Síntesi de la Història del Puig de Maria de Pollença, de Ramon Rabassa i Ensenyat. També ha realitzat als seus obradors Dos-cents anys de vida parroquial a Pollença, obra ja exhaurida del prevere Ramon Cifre i Cifre, La pau dins l'ànima de Miquel Bota Totxo, el catàleg de l'exposició de pintura que es va fer amb motiu de la reunió a Formentor dels caps d'estat i de govern de la Unió Europea sota el títol Pintem Pollença, 501 cuevas de Pollença de José A. Encinas, i L'Anuari de Pollença.

En Bartomeu March va posar ara fa vuit anys el taller de llanterneria March-Frontera, a Pollença.

N'Agustí Carretero regenta des de fa quatre mesos la Peixateria de la Mar, a Pollença. La hi va traspasar en Pere Cifre.

En Josep Muntaner és l'amo des de fa desat anys del Magatzem de Can Pep Fusteret. Ven i compra cereals, pinsos, ramellers i moltes més coses. Son pare va obrir aquest magatzem fa cinquanta-dos anys i va començar comprant aviram i figues seques que exportava a Barcelona.

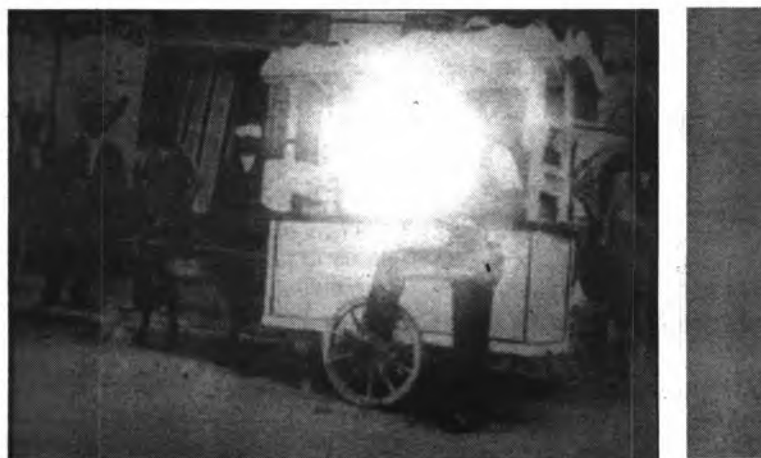
En Joan Torrandell és l'amo jove de la Ferreria Pollença. L'amo vell és el seu padrí, que la va obrir just després del Moviment.

Na Maria Cifre és la madona del servei assistencial de Seat, Audi i Volkswagen a Pollença des de fa sis anys. Son pare, Ramon Cifre "Matès", va obrir aquest taller l'any 1966.

Fa cinc anys que en Miquel Jiménez és l'amo del bar Durbec, a Pollença. Un lloc molt dinàmic on s'organitzen recitals musicals, s'hi juga al futbol de taula i s'hi mengen pambolis, hamburgueses...

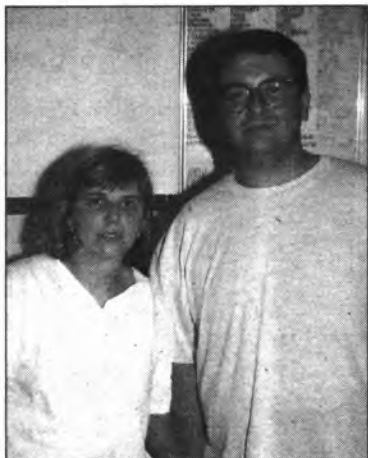

Francesc Garrido va començar a vendre gelats amb un carret estirat per una somereta algerina a l'Oran.

a l l o r q u í !
llengua catalana, pròpia de les illes
lears, és oficial a Mallorca. Els teus fills
nen el dret i el deure de saber-la. Exigeix
coles catalanes al teu poble o barriada.

Fa cinc anys que en Bartomeu Cabrer va obrir l'acadèmia d'informàtica Hard & Soft, a Pollença. Ven material informàtic i ensenya a manejar-lo.

Els germans Martorell són els amos joves de la fàbrica de gelats Valls, a Pollença. El seu padrí fa obrir aquesta fàbrica fa devers setanta anys.

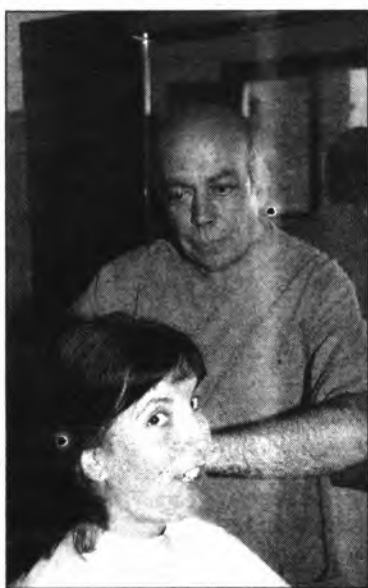
Fa cinc anys que en Bartomeu Llompart és l'amo del bar Cas Moixet, a Pollença. També és l'amo del bar Alborada des de fa setze anys.

Na Maia Oberink és la madona de Gelats Garrido, a la fotografia amb les dependents. El seu sogre, Francesc Garrido, natural de Xixona (País Valencià), va obrir l'any 1975 un establiment de gelateria a Alcúdia i l'any 1984 un altre a primera línia al Port d'Alcúdia. Abans, l'amo en Francesc venia gelats amb una carretet per la platja i a un quiosc del Port. Va aprendre l'ofici de gelater a l'Oran (Marroc). A la seva fàbrica del carrer Teodoro Canet, fabriquen gelats, xulla i sorbets.

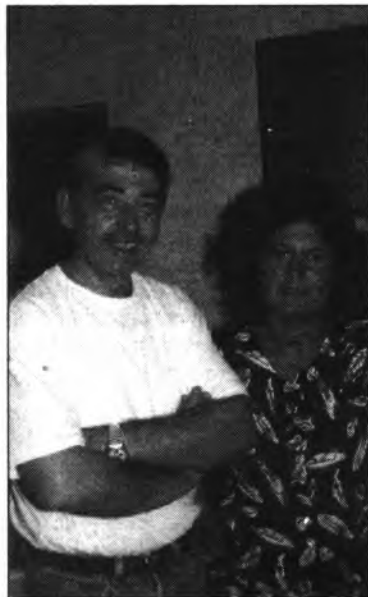
Els germans Sales són els amos de Sales TV, a Pollença. Venen i adoben tota classe d'electrodomèstics.

En Jordi Torrents, natural de Llubí, fa de barber des de l'edat d'onze anys. Va anar de mosset a can Queto, al seu poble; llavors va anar a fer de barber a can Llabrés, a Inca; va passar a l'Hotel Molins de Cala Sant Vicenç, i ara fa vint-i-quatre anys que va posar la seva pròpia perruqueria al carrer Rotger, devora la plaça Vella de Pollença.

Fa sis anys que na Maria Teresa Fiol va obrir la botiga de llenceria Can Company, a Pollença.

El matrimoni Torrandell ha obert ara fa dos mesos el restaurant La Fonda, jut darrera la plaça de Pollença. Els darrers vint-i-tres anys han regentat el restaurant La Goleta, al Moll. El tumbet, les alberginies farcides i el conill amb gambes és el que recomanen durant l'estiu. El preu mitjà a la carta és de 3.000 pessetes.

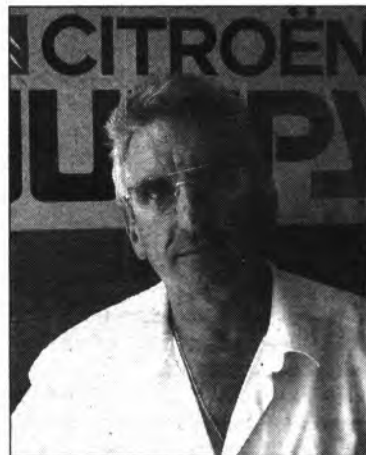
Na Joana Maria Quetgles és la madona de la botiga de pintures Cifre Crespí, a Pollença. A més de vendre pintura, el seu home pinta cases, portes i tot allò que ha de menester pintar.

N'ignasi Magraner va obrir ara fa cinc anys el Taller Elèctric Pollença. Fa instal·lacions elèctriques i posa aire condicionat.

Fa nou anys que en Manolo Garcia, amb el seu germà Àngel, va obrir el taller Vidres Garma, a Pollença.

Fa tretze anys que en Gabriel Rosselló és agent oficial de la Citroën a Pollença. Abans, durant vint-i-quatre anys, fou agent oficial de la mateixa marca a sa Pobla.

Són els empleats del restaurant Jocker, al Port de Pollença, que treballen sota la direcció d'en Lluís Torres. Un restaurant per als turistes i mallorquins, on es menja i es beu a partir de les mil pessetes.

L'apotecària Francisca Gelabert de sa Pobla, fa vint-i-quatre anys que és la titular de l'apotecaria de la barriada del Màgic, al Port d'Alcúdia.

Un nou llibre de M. López Crespí: Planisferi de mars i distàncies

L'autor de sa Pobla i col·laborador de L'ESTEL, El Mirall, Balears Serra d'or i altres publicacions catalanes ha vist publicat un nou llibre a Barcelona, concretament a la prestigiosa Editorial Columna. Es tracta del recull de poesia *Planisferi de mars i distàncies*, un llibre que conté una agradable sorpresa per al lector. La sorpresa és que són dos els reculls de poesia que s'hi troben dintre: *Planures de sorra* que obtingué el Premi de Poesia Miquel Martí i Pol 1994 i, el que dona títol al poemari i que guanyà el premi Joan Salvat Papasseit (que l'any passat atorgava l'Ajuntament d'Igualada).

M. López Crespí ha estat guardonat amb la majoria de premis literaris dels Països Catalans i, moltes de les seves traduccions han obtingut igualment importantíssims premis literaris a l'estranger. Entre els llibres de poesia que el nostre col·laborador ha editat aquests darrers anys podem citar: *Tatutges* (Castelló, 1986); *Mestral* (València 1984); *Foc i Fum* (Barcelona, 1984); *El cicle dels insectes* (Edit. Moll 1992); *Les Pleiades* (Andorra, 1990); *Els poemes de l'horabaixa* (Andorra, 1994); *Punt Final* (Edit. Moll, 1995); *L'obscura ànsia de cor* (UIB, Mallorca, 1996); *Planisferi de mars i distàncies* (Barcelona Edit. Columna, 1996) entre molts d'altres. Redacció Ω

LA MAFIA A MALLORCA

La F.A.G.B.

PERE GRI

La Federación Agrícola y Ganadera de Baleares (FAGB), una organització que ha configurat durant el canyellisme la patronal de l'agricultura mallorquina, comptant amb la participació d'amples sectors de les finances, la banca i l'indústria de l'illa, és una entitat singular dins el nostre panorama sociopolític. Sempre ha tingut una manera d'actuar basada en la forta pressió, utilitzant mals modals, sobre les diferents administracions públiques i sobre el món de la pagesia en general. La FAGB ha tingut com a president, des de la seva fundació, Bonaventura Rubí, polític corrupte i en Roldán de Sencelles. El secretari, Ignasi Moragues, és un poc més desconegut per la gent en general, però no pels qui pateixen les seves "personals neurastènies", com escrivia Miquel Segura en el suplement de Forà Vila d'El Dia, el mes de gener de 1988. Segura acusava Moragues, sense anomenar-lo, de fer pública una nota en la qual el secretari, sense firmar, criticava en un llenguatge molt dur una resolució del Parlament balear que havia estat aprovada amb els vots de l'oposició, per la qual el Govern quedava obligat a regular una llei de construcció en sòl rústic. A Rubí, el coneixem tots, per això caldria que seguíssim fixant-nos en el seu secretari perquè vegeu com n'hi ha que utilitzen tots els mitjans al seu abast per defensar els seus interessos particulars. El més de març de 1993, cinc anys després d'enviar la nota de redacció maleducada en la qual Moragues utilitzava expressions com confundir el culo con las témporas, els diaris de Ciutat publicaven la notícia que persones vinculades a l'agricultura estaven implicades en l'urbanisme il·legal en sòl rústic a les rodalies de Palma; per allà on Moragues té les seves finques. El nom del secretari de la FAGB sortia en lloc destacat perquè una sentència del Suprem condemnava Moragues i Antoni Solivellas, un cunyat de l'aleshores conseller d'Agricultura, Pere Joan Morey, a restituir al seu estat primitiu una porció de la finca de Son Oliver parcel·lada il·legalment, després que s'iniciassin en ella diverses obres sense llicència municipal. La manera que té de pressionar Ignasi Moragues, i la seva manera d'actuar maquiavèlica, queda ben palesa en unes declaracions efectuades per ell a la Cadena COPE el dia 30 de juliol de l'any 1992. Deia Moragues, referint-se als polítics de la conselleria d'Agricultura, encapçalats per Pere Morey, que "aquests senyors fan les seves parides en els seus despatxos, sense importar-los gens la situació de l'agricultura a les illes. Pere Joan Morey és un senyor molt treballador, però, amb tots els respectes, no sap distingir una tomàtiga d'un pebre." El secretari de la FAGB també és especialista en muntar polèmiques amb Unió de Pagesos. En unes paraules dites al vol perquè les recollissin els periodistes, publicades a El Dia 16 (5-10-1990), qualificava de "bajanada" el repartiment gratuït de llet que havia fet Unió de Pagesos per protestar contra la crisi de la central lletera Agama. Fent ample ús de la seva profunda demagògia, deia Moragues que "no és regalant una tona i mitja de llet com s'arreglarà el problema de la central lletera, sinó analitzant totes les sortides possibles a la crisi i decidir-se per la que es consideri més apropiada."

D'en Moragues, d'en Rubí, de la FAGB i d'alguns dels seus membres més destacats com n'Antoni Fontanet, industrial del sector agrícola, Jòsep Roig, batle de Porreres, o Raimundo Alabern, tècnic agrícola de la Caixa, en podríem dir moltes coses més, però ho hem de deixar en un parell de xafarderies sobre el secretari, perquè aquesta gent els hi trobes les pessigolles ben aviat. Ω

Mallorquí! La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escol·les catalanes al teu poble o barriada.

Fa set anys que en Joan Servera regenta el bar Pont Romà, a Pollença. A més de copes, despatxa caragols, frit mallorquí i més coses. Si visitau el Pont Romà, una obra del temps del Bon Jesús, podeu entrar a refrescar-vos al bar d'en Joan.

L'ESTEL

Fa un any que n'Antoni Provençal regenta el bar Can Toni, al carrer de la Mar, a Pollença.

En Carles Garcia és l'amo jove de la botiga Damasquinats Garcia, al Port de Pollença. El seu padrí, Llorenç Garcia, natural de Toledo, va venir a Pollença l'any 1948 i es va posar a fer i a vendre damasquinats (art de Toledo).

Fa trenta-tres anys que na Catalina Martí va obrir el restaurant Ca Na Kati, al Port de Pollença. Tenien una caseta just damunt la platja i la gent els demanava tassons d'aigua. Sa mare li va dir: "Podriem posar un bar i vendre begudes als banyistes." Na Kati feia de cosidora, no guanyava massa i va trobar que sí, que era una bona idea això de posar un bar. Es va endeutar amb la Caixa d'Estalvis, va construir i la cosa va anar bé. Avui, na Kati és feliç amb el seu bar restaurant. Els dimarts, els seus amics hi van a sopar. El restaurant és sempre ple de turistes i de mallorquins: els espaguetis, l'anfós a la mallorquina i la porcella rostida són els plats que més surten. El seu nebot, Jaume Sebastià Capó, és el seu home de confiança, és la persona que li va ajudar quan ho necessitava més. També li ajuda molt la "santa de Sencelles", de qui es ben devota i que intercedeix per ella davant Nostre Senyor Jesucrist.

Josep de la Reguera i Ponsà, a La Kati

Vora la mar bonica i encisera
veïnat d'on té els clavells l'amo en Bernat,
hi ha una casa blanca i riallera
on rètol de BAR KATI hi han penjat.

I tot n'és llum, i vida i benaurança,
d'ençà que la caseta un rètol té,
milers d'anglesos d'ella en fan lloança,
milers d'anglesos, però mallorquins també.

Com del cofre al bell mig la joia brilla
enmig de la casa hi ha un ramell
que fou flaire senzill d'amors molt tendres
que té vuitanta anys i mai no és vell:

Mareta de na Kati, mare i reina,
perla del colomar, pom de clavells,
tresor senzill de les virtuts més belles
mirall d'estrelles, i de les mares més.

Bar de la Kati, amiga, xica i pobra,
lliç de cor senzill i humilitat,
abraç d'amic i taules d'olivera,
jardí de roses i hospitalitat.

Mireu-la, a peu de platja la figuera
que hi fan bonic, begudes i cançons,
soroll d'ampolles buides fent renglera
i campaneta d'agraïts ressons.

Kati volguda, Kati riallera,
cap de llum sana i fets de cor valent,
fes-ne garlanda dels moments que regnen,
dels que passaren i els que van vinent.

Que així del mar les aigües van i vénen,
així amb la primavera fuig l'hivern,
que així la barca surt i torna al vespre
i així és com les coses se van fent.

Aii, Kati, casès noves fan grandesa
i els homes grans soleixen cor petit,
tu, si fas casa nova, fes finestres
que mirin a la mar d'on has sortit.

Grandesa, fes amics i de dispensa
i de rialles, sí, i amors també,
i una mica de gec per la vellesa
i una mica de foc per qui no en té.

I a Déu, qui ha beneït ta petitesa,
li fas l'agraïment d'esser així;
per a molt d'anys segueix sent la mateixa:
el brot senzill d'un pare Paparrí.

Port de Pollença, 26-11-67

Fa dos mesos que les germanes Plomer regenten el bar Can Berenguer, a la rotonda que va al moll de Pollença.

En Joan Vives (a la fotografia) i la seva sòcia Maria Antònia Figueiras regenten des de fa sis anys l'Hostal Badia, al Port de Pollença. Trenta habitacions dobles i un bon restaurant de dues forquetes, on despatxen la paleta de mè al forn, el peix fresc i altres delícies de la cuina mallorquina. S'hi menja per una mitjana de 3.000 pessetes.

En José M. Salgado, de Madrid, i na Milena Ukmar, d'Eslovènia, regenten des de fa desset anys el restaurant Els Pescadors, al Port de Pollença. El peix fresc és l'especialitat de la casa. També serveixen carns i amanides.

Foc a Mallorca

Escandell

No cap dins mollera clara
lo que a l'illa està passant,
sols sa gent mal educada,
o també sa pertorbada,
els boscos està cremant.

Quan record aquell bell temps
que tot això no passava,
amb més clars enteniments
no en sortien de dolents
i tot més se respectava.

Els boscos tots nets estaven
aquells anys apreciats
i ses ovelles trobaven
per tot allà on anaven
els bons menjars desitjats.

Ara, l'illa s'abandona
ja no ens dóna per menjar,
no es fa oli a sa tafona
i els pocs animals de ploma
no queda es gall, per cantar. Ω

8a Trobada
de ball de bot
en es Molinar

El passat dissabte 6 de juliol
va tenir lloc a la plaça de la
Gruta del Molinar la vuitena
Trobada de ball de bot, organitza-
da per l'associació de veïns "Vo-
gar i ciar". Al mateix temps es va
rendir homenatge a Bel Cerdà,
component del grup Sis Som.

La vetllada va començar amb
una mostra de l'escola de ball del
Molinar i d'Esclafits i Casta-
nyetes, d'Artà, amb els sons de
Música Nostra. Després de la
mostra l'escriptor Miquel Rayó
glosà l'homenatjada i el grup Sis
Som interpretà un recital de
cançons mallorquines. A conti-
nuació començà la ballada popu-
lar. Esclafits i Castanyetes pren-
gué el relleu a l'escenari i final-
ment Música Nostra oferí també
un recital.

La plaça del Molinar estava
plena de gent que participà a la
ballada i ho passà d'allò més bé
amb els recitals. Esperam que
l'associació de veïns d'es Mo-
linar faci moltes trobades més
com aquesta. Redacció Ω

Gloses

Durant la Guerra Civil (II)

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Tres dies vàrem estar
a la illa de Maó,
ho vàrem emprar-lo
sa guerrilla practicar.
A la Mola se va anar
per sa pràctica exercir,
instructors vàrem tenir,
mos varen orientar.

Sa ordre se va donar
que estiguéssim preparats,
el dematí animats
an el barco tots pujar;
cap ni un n'ha de mancar
amb molt grossa animació,
sa nostra il·lusió
era a Mallorca arribar.

S'horabaixa arribàrem
allà prop de Punta Amer
i projectil mos vengué
que ben a prop explotaven.
Ses distàncies allargàrem
perquè no ens pogués ferir,
'guera pogut succeir
perquè amb això no comptàvem.

La mar se va encabritar,
s'aixecaren grosses ones,
d'això no ne fèiem comptes,
'viem tractat de baixar.
Una barca a atracà
amb el seu remolcador,
s'escala-davallador
tot la va destrossar.

A dalt mos feren formar
senyalant a qui tocava,
cada dos un senyalava,
a mi, això em va tocar.
Corda vàrem emprar
per pegar dins sa barca a
a sa vorera anava
on haviem de baixar.

Ja ben prop de sa vorera
d'aquell port de Manacor
siuls i crits ne sent jo,
"això serà gent que espera".
De sa cadena que apreta
que agafa el remolcador
fugí de s'amarrador
sullà molt lliure quedà.

Un dels nostres 'conseguí
aquell cable amarrar,
sa direcció acordà
a sa orde de no complir.
Sa fosca mos va venir
sense sebre a on érem,
formes i maneres eren
cap en es barco partir.

Quan en es barco arribàrem
sa gent se va assustar,
amb sos fusells apuntà,

sort que no mos dispararen.
Amb sa corda tots pujàrem,
es barco estava ben ple,
redol per un seure-se
difícilment el trobàvem.

Trescant dins sa multitud
dalt del barco estirada
un raconet jo trobava
per poder estar assegut.
Es moment estava a punt
per poder adormir-me
després de marejar-me
d'escapar d'un bon disgust.

Els de l'Estat Català
i també els anarquistes
haviem pres seves mides
per Portocristo baixar.
Un gran susto varen dar
a sa gent que allà vivia,
cap moment esperaria
gent externa contemplar.

Vengué sa dematinada
i allà es barco aturat,
es passatge incomodat
no bevia ni menjava.
La gent molt debilitada
amb ganes de davallar,
ja veurem lo que serà,
sa orde era esperada.

Quan començà a fosquejar
dins barcasses davallàrem
cap a Punta Amer anàvem
a ses ordes esperar.
Sa Coma hi ha allà
que n'és sa possessió,
es punt de concentració
allà se va senyalar.

En plena fosca ens trobàvem
a dins sa possessió
i un nostre companyó
a un ovella matava.
Just sullà ja l'escorxava
i vàrem començar foc,
això era un blanc ben gros
que a s'enemic senyalava.

Carregats de fam estàvem
dos dies sense menjar
i tampoc l'aigua provar,
ja direu com mos trobàvem.
A sa carn crua provàrem,
no la poguérem menjar
i l'haguérem de deixar,
nostres budells se nuaven.

El sendemà dematí
mos daren cafè i pa,
tots mos poguérem 'tipar,
vàrem beure aigua i vi
Valents mos vàrem sentir
després d'aquella panxada,

sa força ben preparada
cap a sa lluita partí.

Unes tendes de campanya
allà se varen muntar,
també un cirurgià
per curar escalabrada,
estava ben esposada
amb bala que ve i va,
això se pot esperar,
no perdona res sa bala.

A les tres de s'horabaixa
sa orde la varen donar
amb so fusell carregat
seguir cap a sa muntanya.
Era una grossa avalança
que se'n contaven a mils
desafiant molts perills
amb projectils que explotaven.

Després d'hores caminar
arribant a sa muntanya
aquell gros grup se xapava
pels dos pujols ocupar.
Sa nit se va presentar
just sullà la passàrem,
però tot moment sentíem
de ses bales es siular.

Quan es dia clarejà
es capità mos mandava
que seguíssim s'avançada
que es mando va senyalar.
Paret 'viem de botar
que era de separació
i jo abans de fer-ho
pedra grossa vaig trobar

Una fua vaig pegar
a darrera sa gran pedra,
ses bales a la carrera
a la pedra s'esforà.
Hi havia es capità,
se ordes ben dret donava,
aquell fet jo contemplava
s'esperit que demostrà.

Quan no vaig sentir ses bales
que esforaven a sa pedra
amb fua ben falaguera
jo vaig entrar dins ses mates.
Però ses bales passaven
per no haver-hi contenció,
motxilla dalt s'espatlló
dos pics me la foradaren.

An en Tacó li vaig dir:
Que m'has tocat sa motxilla?,
estirada he sentida,
d'aquí tenim que fugir.
Amb fua vàrem partir
a sa paret de sullà,
ja hi havia gent allà
pel contrari reduir.

A la drete puig hi havia
més alt que es nostre diré,
un cas gros vos contaré
que d'allà sa gent fugia;
lo que duia tiraria
perquè estaven assustats
era un lloc ben elevat,
tot sector dominaria.

Es capità va mandar:
Anau allà per favor,
aquell lloc defensau-lo

que molt perill pot crear.
Quatre se mos senyalà
que partíssim aviat,
un puesto tan delicat
l'hauríeu de defensar.

Quan dalt es puig arribàrem,
se pot dir bastant cansats,
pujàrem ben escapats,
nostra ajuda precisaven.
Allà només hi trobàrem
dos valents guàrdies d'assalt
que tractaven de covards
a sa gent que davallaven.

Lo primer que demanaren
si dúiem municions,
li vaig dir: -Tres paquets,
que aquell moment encetàrem.
Varen dir que ens preparàssim,
que los teníem a prop,
era molt seriós es joc
i que an es blanc encertàssim.

Una paret hi havia
que era de separació,
baixa de situació
estava en plena ruïna.
Ajagut se estaria
perquè sa bala passàs,
en "Marxa" va alçar es cap
una bala el mataria.

Els feixistes en guerrilla
cap amunt 'naven pujant,
tots nosaltres vigilant
quan de sa mata sortia;
a vint metres succeïa
que es caporal s'aixecà,
tots li vàrem disparar
a sullà mort quedaria.

En perdre el director
tots els demés s'assustaren,
cap avall se dispararen
eren igual que un fibló;
noltros, tirs de precisió
a ells les acompanyàvem,
de veritat disfrutàrem,
eren moments d'emoció.

Un guàrdia m'encarregà
que anàs a veure aquell mort,
estava de noltros prop,
que l'anàs a examinar.
De grapes has d'arribar
noltros te protegiem,
d'aquesta forma sabrem
ell com sa vida acabà.

El vaig trobar estirat,
molta de sang derramava,
de falangista anava,
casquet cobria el seu cap.
Bala 'via travessat
es ferro amb sa inscripció
invocant ell el Senyor
que per Ell fos ajudat. Ω

(continuari)

L'ESTEL
de Mallorca

Adaptació catalana de Bertolt Brecht

Amb passa ferma es passeja avui la injustícia.
L'opressió Espanyola és amatent a dominar 300 anys més.
La violència garanteix: "Tot seguirà igual."
La veu que trona és la de la prepotència d'una Espanya negra,
i al mercat l'ABC i la COPE, criden la llei del més fort: "Just
[ara començ.]"
I pertot, Mallorques, València, Catalunya, molts fan:
"No ho assolirem", diuen CiU, PSM, UM i UPV.
Qui encara segueix viu no digui pas "no mai".
Els nostres patiments adoben el canvi.
Quan els espanyolers hauran bramat com la ponentada soca-
rradora, vindrà la brisa de tramuntana.
De què depèn que continuï l'opressió? De nosaltres, qui ens
deixam. De què que s'acabi? De nosaltres també, que no
[milloram].
L'abatut que s'aixequi.
El perdut, que lluiti.
Qui podrà parar aquells que ja es coneixen i lluiten?
Els vençuts d'avui són els vencedors de demà, i un pobre "no
mai" s'esdevé en la flama de l'avui mateix.
("Lloança de la dialèctica", 1932.) Ω

Sonet en veu riallera, contra la plataforma de "sa llengo bálea"

Això era i no era —mal vol faceu
tots quants siau gonelles, vells mallorquins
de vellura insincera, pobres mesquins
de parlars estrangers— un portaveu

d'esperit falaguer que us diu: Sabeu
què teniu dins la ment? Just serradís,
mala sang forastera, tast estantís,
i perfum de Canyelles; ai, mala veu

que anau vils afinant, massa pendants
de fictícies memòries! Digau bergants:
Què en feis de la nostra història i nostres
[gents]

sinó un rest de mentides massa flagrants
i un llegat de cabòries massa innocents
per fragmentar aquest Poble d'esmes
[triomfants].

**Pere Perelló i Nomdedéu, Carles Re-
bassa i Giménez, de l'Associació de
Joves Escriptors en Llengua Catalana de
les illes Balears Ω**

Ens han deixat!

ES GALL

Mai sabem si vendràs s'hora
ni si ets a l'aguait o enfora...
Ens sorprens

l'amic Palau, fatal dansa!,
has reclòs dins una estança
de buidor.

com un lladre! Véns, no toques,
talles arran les nostres soques
i els alens.

Dels tres amics les despulles
han baixat al sòl com fulles
de tardor.

L'amic Miquel Àngel Riera
te n'has duit de la ribera,
lluny dels ports;

Per què, Mort, les nostres vides
romps de cop, notes marcides
dins un plant?

d'Huguet a nostra retina
sols has deixat la gavina
dels records;

Hora ja! La partitura
que han escrit, llegiu... Pentura
serà un cant!

Sóc el valencià

Deixi'm que me presente: sóc el valencià,
I que li faci unes preguntes:
Per què vol matar-me?
Per què vol que em maten?
Per què vol que jo desaparega?
L'he tractada malament jo a vostè?
Per què té tant d'odi envers aquesta terra?
Per què una i altra vegada vostè vota partits castellans?
(Inclús el president de València és castellà!)
És que els valencians som roïns?
Tan bons són els castellans que vostè una i una altra vegada
els vota?
Tan fàcil que seria la solució.
Si a vostè tant, tant li agrada el preciosíssim castellà, en anar-
se'n a Castella, vostè i jo per fi podríem ser feliços, que ja és hora.
Deixau-me viure!
I no em mateu amb tant, tant, tant castellà.
Tan roïn sóc perquè vostè em vulgui morta?

Josep Casalta i Casesnoves, Vila Real Ω

La Resistència Catalana

Telèmac ha crescut i sap la força
que tenen ells, i la que té el seu braç.
Telèmac sol, encara no pot tòrcer
l'arc d'Odisseu que guarda sota el jaç.

Però la jove sang se li altera
quan veu l'estrall que es fa a la llar pairal
i sent cremar la pell, i s'exaspera
quan veu tacat el regi setial.

Veu la discòrdia enmig de la canilla
i li cal fer el posat feble i prudent
i ésser audaç i astut com una guilla.

El seu casal és una terra forta
que, com la nau, fa cara al vendaval.
Aquells que en l'ona ja la creuen morta
veuran sa renaixença sagital.

Ara vigila els hostes i s'adona
que un recel mutu els té descompartits
i es posen, més i més, a tret de fona,
cada matí més febles i envilit.

I mentrestant, calla, treballa a l'ombra.
Humil escampa, arreu, la gran llavor
de l'esperança viva. I creix el nombre
dels que duren l'albada a l'horitzó.

(Fragment de *Telèmac* (1956), d'Arnau Comte, pre-
miat amb l'Englantina als Jocs florals de la Llengua
Catalana celebrats a Mèxic aquell any.) Ω

Concurs de Cançó Mallorquina

**S'ha convocat a Ciutat un nou Concurs de
Cançó Mallorquina. Hi haurà tres prelimi-
nars, que tindran lloc a Son Ferriol (8 de
setembre), La Soledat (13 de setembre) i es
Molinar (20 de setembre). La cloenda se cele-
brarà al Teatre Principal el mes d'octubre.**

**Hi ha un primer premi de 200.000 pessetes,
un segon de 100.000 i un tercer de 50.000.
A més a més als nou primers classificats se'ls
hi enregistrarà un compact-disc.**

**Per a més informació dirigiu-vos a l'Asso-
ciació Cultural "Sa Granera" (telèfon
471322).**

L'ESTEL
de Mallorca

CURSET DE FILOSOFIA

En Joan Quetgles

**El Curset es reprendrà el 18 de setembre.
Tindrà un caire més obert i participatiu.**

**Institut Ramon Llull
Departament de Filosofia
a les 21 hores**

Es plantejaran qüestions relacionades amb el post-
marxisme a partir de la situació de la desfeta del
règim comunistes. El fracàs de l'Escola de
Frankfurt. L'estat actual del procés ideològic. A la
recerca d'un camí per a l'esquerra catalana.

**Per a més informació, podeu cridar
al telèfon 26 50 05.**

CONDEMNNA A LA LLIBERTAT D'EXPRESSION

Peritatge lingüístic realitzat per:
Antoni Artigues
Gabriel Oliver (Biel Majoral)
Maria Conca

**Condemna a la llibertat
d'expressió inclou la crò-
nica del judici feta per
Carles Hèctor Hernández i
Maria Teresa Sureda, el
peritatge lingüístic dels
articles denunciats realit-
zat per Antoni Artigues,
Gabriel Oliver i Maria
Conca, els articles de
Jaume Sastre denunciats
per Ventura Rubí, retalls
de premsa, dibuixos i
fotografies. El preu és de
700 pessetes; també hi ha
un preu d'ajut de 1.000
pessetes. El podeu trobar
a les llibreries de Ciutat o
telefonant al 26 50 05.**

Els teixidors de Pollença

És la família de can Bonjesús, els amos de Galeries Vicenç, una nissaga de teixidors pollencins fabricants de roba de llengües que, a més dels obradors amb els telesos, confecciona cortinatges i moltes més coses que venen a la botiga enfront de la rotonda que duu al moll.

Només fa un any que va morir en Martí Vicenç, qui va posar en marxa el negoci familiar que havia quedat aturat per la tragèdia del 1936, ara fa exactament seixanta anys.

Dia 18 de juliol d'aquell any, en Franco i alguns generals més es varen solleva contra el Govern espanyol, i a Pollença no va passar res; però el dia de Santa Margalida, que és dia 20, les tropes rebels arribaren a Pollença. En Martí Vicenç i Vilanova, que era tinent de batle pel partit Esquerra Republicana, i els altres regidors defensaren l'Ajuntament. En aquest enfrontament, el militars rebels mataren una persona i les altres fugiren. En Rafel

Vicenç i Alemany, el seu fill petit que ara té 67 anys, se'n recorda ben bé: el va veure fugir per les teulades de cà seva i, amb el seu germà Josep, un tal Vicenç i un tal Feliu, s'amagaren a les muntanyes durant dos mesos, fins que, en veure la mar bruta, agafaren una barca de rem i fugiren cap a Menorca. En caure Menorca, al cap de dos anys, es va embarcar cap a Barcelona, però, pel camí, un telegrafista el va acusar, el detingueren i el dugueren cap a Ciutat, on després d'un consell de guerra sumaríssim el condemnaren a mort i l'afusellaren.

Com hem dit abans, amb el desastre de la guerra, es va acabar la fabricació de teixits a can Bonjesús, però dotze anys després, el seu fill, Martí Vicenç Alemany, havia acabat el servei militar i va posar en marxa els telesos una altra vegada. Avui, la seva viuda, Antònia Capllonch, el seu germà Rafel i els joves de la casa, duen endavant el negoci familiar, que de cada dia va millor. Ω

Fotografia dels quatre republicans que fugiren cap a Menorca amb una barca de rem. D'esquerra a dreta: Feliu, Josep Vicenç Vilanova, Vives i Martí Vicenç Vilanova.

D'esquerra a dreta: Joana-Aina Vicenç, néta de Martí Vicenç, Rafel Vicenç Alemany, fill de Martí Vicenç Vilanova, i Antònia Capllonch, la seva esposa, actual madona de Galeries Vicenç. Enmig es pot veure el dibuix de Martí Vicenç Vilanova amb una dedicatòria, obra de Miquel Bota Totxo.

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça.....
C.P.....
 Població.....
 C.I.F.Tel.....

M'interessa una subscripció
ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
 Adreça.....
 Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
 Compte núm.....

Firma

**Ompli aquesta tarja i envia-la al
 Apartat de Correus 124
 07600 s'Arenal de Mallorca**

PP i CiU arriben a un acord sobre l'arxiu de Salamanca

El Partit Popular i Convergència i Unió han arribat al Congrés a una solució de compromís per a resoldre el conflicte plantejat per la Generalitat de Catalunya per a recuperar els documents de la República confiscats al final de la Guerra Civil, que es troben a l'Archivo Histórico de Salamanca. La comissió d'experts que va crear el Govern la passada legislatura serà l'encarregada d'eleva, en el termini de sis mesos, un informe per a proposar la ubicació definitiva dels documents.

La proposta, aprovada amb el recolzament de tot els grups, va partir d'una proposició de llei presentada per la diputada d'Esquerra Republicana de Catalunya, Pilar Rahola, en la qual s'insta el Govern a tornar a la Generalitat la documentació confiscats. El grup socialista va proposar, a través d'una esmena, un nou text, que va acceptar Pilar Rahola. Ω

